

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDE
UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

TEZİ YAZAN
Hüseyin Batuhan ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı, Juri Başkanı, Asıl Üye: Dr. Öğr. Üyesi Özge DEMİRDELEN
Üniv. İçi Asıl Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Gülten Venüs CÖMERT
Üniv. Dışı Asıl Juri Üyesi : Doç. Dr. Kazım Sedat SİRMEN
(Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

MERSİN / HAZİRAN 2025

ONAY SAYFASI

T.C.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

2022005011 numaralı öğrencimiz olan HÜSEYİN BATUHAN ŞAHİN tarafından hazırlanan “Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde Uyuşmazlık Çözüm Yolları” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından oybirliği ile Özel Hukuk Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

(Asıl Sureti Enstitü Müdürlüğünde Islak İmzalıdır.)

Asıl Üye Üniv. İçi- Tez Danışmanı- Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Özge DEMİRDELEN

(Asıl Sureti Enstitü Müdürlüğünde Islak İmzalıdır.)

Üniv. Dışı Asıl Jüri Üyesi : Doç. Dr. Kazım Sedat SİRMEN
(Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

(Asıl Sureti Enstitü Müdürlüğünde Islak İmzalıdır.)

Üniv. İçi Asıl Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Gülten Venüs CÖMERT

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Asıl Sureti Enstitü Müdürlüğünde Islak İmzalıdır.)

02/06/2025

Doç. Dr. Saadet SAĞTAŞ TUTKUNCA

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Bu tezi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili anne ve babama ithaf ediyorum...

02 Haziran 2025

Hüseyin Batuhan ŞAHİN

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

02/06/2025

Hüseyin Batuhan ŞAHİN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamda bana yol gösteren, destek ve emeklerini esirgemeyen danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Özge DEMİRDELEN’e teşekkürü borç bilirim...

02 Haziran 2025

Hüseyin Batuhan ŞAHİN

ÖZ

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

Hüseyin Batuhan ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özge DEMİRDELEN
Haziran 2025, 150 Sayfa

Futbol, günümüzde toplumların yaşadığı sıkıntıları kısa süreliğine de olsa unutturabilen ve ülkelerin gündemini hızla değiştirebilen bir spor dalı hâline gelmiştir. Futbolun en önemli unsurlarından biri profesyonel futbolcu sözleşmeleridir. Bu sözleşmelere ilişkin bazı hukuki meselelerde öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. 8 Aralık 2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamı dışında kalan profesyonel futbolcu sözleşmeleri, 11 Ocak 2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na tabidir. Ayrıca, bu sözleşmeler düzenlenirken Türkiye Futbol Federasyonu'nun yayımladığı talimatlar da dikkate alınmalıdır. Bunun yanı sıra, yabancı unsur içeren profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, *Union of European Football Associations*, *Fédération Internationale de Football Association* ve *Court of Arbitration for Sport* gibi uluslararası kuruluşların düzenlemeleri de önem arz etmektedir. Bu çalışmada, futbol ekonomisinde önemli bir yer tutan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hukuki niteliği ve bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar ele alınacaktır. Söz konusu sözleşmelere ilişkin iç hukuk düzenlemeleri ve yabancı unsurun etkisi değerlendirilerek, uygulamada karşılaşılan sorunlara örnek olaylar üzerinden çözüm önerileri sunulması ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Futbol federasyonu, profesyonel futbolcu sözleşmeleri, spor, tahkim, yabancı unsur

ABSTRACT

DISPUTE RESOLUTION METHODS IN PROFESSIONAL FOOTBALL PLAYER CONTRACTS

Hüseyin Batuhan ŞAHİN

Master's Thesis, Department of Private Law

Supervisor: Dr. Özge DEMİRDELEN

June 2025, 150 Page

Football has become a type of sport that can temporarily help societies forget their hardships and has the capacity to rapidly shift national agendas. One of the most critical elements of football is the professional football player contract. There are ongoing doctrinal disagreements regarding certain legal aspects of these contracts. Professional football contracts, which were excluded from the scope of the Labor Law No. 4857 as of December 8, 2003, are now governed by the Turkish Code of Obligations No. 6098, which came into force on January 11, 2011. Additionally, the directives issued by the Turkish Football Federation (TFF) must be taken into consideration during the drafting and implementation of these contracts. In disputes arising from contracts involving foreign elements, the regulations of international organizations such as *the Union of European Football Associations*, *the Fédération Internationale de Football Association*, and *the Court of Arbitration for Sport* also carry significant weight. This study aims to analyze the legal nature of professional football contracts, which hold a significant place in the football economy, and to examine the disputes arising from such contracts. By assessing the relevant domestic legal regulations and the impact of foreign elements through case analysis, the study intends to contribute to solving practical problems and to enrich the existing academic literature.

Keywords: Arbitration, foreign element, football federation, professional football contracts, sports

ÖNSÖZ

Futbol günümüz spor faaliyetleri arasında en çok takip edilen spor faaliyetlerinden biridir. Büyük kitleler tarafından takip edilmesi bu sporun öznelerinin incelenmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Son zamanlarda futbol ve hukuk arasındaki ilişkiyi ele alan birçok tez, makale ve kitap gibi akademik eser yazılmıştır. Bu tez ile profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar konusunda Türk Futboluna katkı sağlanmak amaçlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY SAYFASI	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK SPOR VE SPORCU KAVRAMI İLE PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİ

1.1. Spor ile Hukuk Arasındaki İlişki	3
1.1.1. Uluslararası Hukukta Spor.....	3
1.1.2. Türk Hukukunda Spor	7
1.2. Amatör Sporcu ile Profesyonel Sporcu Ayırımı.....	9
1.2.1. Amatör Sporcu.....	11
1.2.2. Profesyonel Sporcu.....	12
1.2.3. Gizli Profesyonellik.....	13
1.3. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi	14
1.3.1. Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi.....	15
1.3.2. Sözleşmenin Tarafları Bakımından Değerlendirilmesi	16
1.3.3. Spor Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi	18
1.4. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Benzeri Sözleşmeler ile Kıyası.....	20
1.4.1 Eser Sözleşmesi ile Kıyaslanması	20
1.4.2. Hizmet Sözleşmesi ile Kıyaslanması.....	21
1.4.3. Vekalet Sözleşmesi ile Kıyaslanması	21
1.4.4. İş Kanunu Kapsamındaki İş Sözleşmeleri ile Kıyaslanması	22
1.4.5. Öğretideki Görüşler	23

1.4.6. Yargısal Görüş	25
1.5. Genel Olarak Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği.....	25
1.6. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Tarafları	28
1.7. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin İçeriği.....	29
1.8. Sporcu Transferi	30
1.8.1. Amatör Sporcunun Profesyonel Olması	31
1.8.2. Sporcunun Sözleşmesinin Yenilenmesi.....	31
1.8.3. Sporcunun Başka Bir Kulübe Geçmesi	32
1.9. Spor Anonim Şirketleri.....	33
1.9.1. Kuruluş	33
1.9.2. Sermaye	34
1.9.3. Yönetim	34
1.9.4. Mali Yükümlülükler	34
1.9.5. Şirketin Sona Ermesi	35
1.10. Futbol Menajerliği	36
1.10.1. Futbol Menajeri Olmanın Şartları.....	37
1.10.2. Futbol Menajeri Sözleşmesinin Kurulması	38
1.10.3. Futbol Menajeri Türleri	38
1.10.4. Ücret	38
1.10.5. Süre.....	39
1.10.6. Menajerlik Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	39
1.10.7. Menajerlik Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklar.....	40
1.11. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Unsurları.....	41
1.11.1. İşin Görülmesi	41
1.11.2. Süreklilik.....	42
1.11.3. Ücret	43
1.11.4. Bağımlılık	45
1.11.5. Anlaşma	46
1.12. Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde Şekil	46
1.13. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Süresi.....	47
1.14. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi.....	48
1.14.1. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Kendiliğinden Sona Ermesi.....	48
1.14.2. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Süresinin Dolması	49
1.14.3. Profesyonel Futbolcunun Ölümü.....	50

1.14.4. Kulübün Tüzel Kişiliğini Kaybetmesi	50
1.14.5. Bozucu Koşulun Gerçekleşmesi	51
1.14.6. Sözleşmenin İhlali ve Fesih Yoluyla Sona Ermesi	51
1.14.6.1. Kulübün Haklı Nedenle Fesih Hakkı	52
1.14.6.2. Futbolcunun Haklı Nedenle Fesih Hakkı	53
1.14.7. Sözleşmenin Karşılıklı Anlaşarak Sona Ermesi	54
1.15. Sosyal Güvenlik Hakkı Bakımından Sporcuların Durumu	55
1.16. Yabancılik Unsur İçeren Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri	56
1.17. Uluslararası Futbol Hukuku ve İlgili Düzenlemeler	58
1.17.1. FIFA'nın Futbolculuk Sözleşmelerine Dair Düzenlemeleri	59
1.17.2. UEFA ve FIFA'nın Rolü ve Etkisi	59
1.17.3. Oyuncu Transferleri ve Sözleşme Sürelerinin Düzenlenmesi	61
1.18. Uygulamada Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi	62

İKİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN

UYUŞMAZLIKLARDA ÇÖZÜM YOLLARI

2.1. Türkiye Futbol Federasyonu	63
2.1.1. Kuruluşu	63
2.1.2. Yapısı	64
2.1.3. TFF'nin Kurulları	68
2.2. Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	69
2.2.1. Devlet Yargısından Farkı	71
2.2.2. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yapısı	72
2.2.3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi ve Sınırları	73
2.2.4. <i>Lex Sportiva</i> Kavramı ve UÇK ile İlişkisi	74
2.2.4.1. İhtiyari Tahkim Yetkisi	77
2.2.4.2. Münhasır Tahkim Yetkisi	78
2.2.4.2.1. Sportif Cezalar Yönünden Münhasır Tahkim Yetkisi ...	79
2.2.4.2.2. Yetiştirme Tazminatı Yönünden Münhasır Tahkim Yetkisi	80
2.2.5. Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı	81
2.2.6. Yargılamalarındaki Usul Kuralları	83
2.2.7. Kararları	84
2.2.7.1 Karar Yeter Sayısı	84

2.2.7.2 Kararların Niteliği	84
2.3. Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Tahkim Kurulu.....	85
2.3.1. Yargı Yetkisi.....	87
2.3.2. Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı.....	88
2.3.3. Yargılamalarındaki Usul Kuralları	90
2.3.4. Kararları	91
2.3.4.1 Karar Yeter Sayısı	91
2.3.4.2. Kararların Niteliği	92
2.4. Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde Uluslararası Uyuşmazlıklar	93
2.4.1. Uluslararası Uyuşmazlıklarda Yetki ve Uygulanabilir Hukuk	94
2.4.2. Uluslararası Futbol Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıkların Tanımı ..	96
2.4.3. Sözleşmesel Uyuşmazlıkların Kapsamı ve Çeşitleri	96
2.4.4. Uyuşmazlıkların Ekonomik ve Sportif Boyutları	97
2.4.4.1. <i>Bosman</i> Kararı.....	98
2.4.4.2. <i>Simutenkov</i> Kararı	100
2.4.4.3. <i>Nihat Kahveci</i> Kararı.....	101
2.5. Profesyonel Futbolda Uluslararası Uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Yolları	102
2.5.1. FIFA Disiplin Kurulu ve FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Rolü ...	104
2.5.2. FIFA Disiplin Kurulu	104
2.5.3. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	105
2.6. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)	107
2.6.1. Kuruluşu	108
2.6.2. Yapısı ve Görevleri.....	109
2.6.3. Başvuru Şartları	110
2.6.3.1. CAS Olağan Tahkim Dairesine Başvuru Şartları.....	111
2.6.3.2. CAS Temyiz Tahkim Dairesine Başvuru Şartları	111
2.6.4. Uygulanacak Hukuk	112
2.6.5. Başvuru Usulü	114
2.6.6. Kararları	115
2.6.7. Kararlar Aleyhine Başvuru Yolları.....	115
2.6.8. FIFA ve UEFA ile CAS Arasındaki İlişki.....	116
2.6.9. CAS'ın Uluslararası Uyuşmazlık Çözümündeki Rolü	117
2.7. Ulusal Yargı Mercilerinin Yetkisi	119

2.8. Değerlendirme	119
2.8.1. Uluslararası Spor Hukukunun Gelişimi.....	120
2.8.2. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar	120
2.8.3. Çözüm Önerileri	121
SONUÇ.....	122
KAYNAKÇA	125

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	FIFA PSC ile FIFA DRC arasındaki farklar	103
Tablo 2.	FIFA, DRC ve TFF karşılaştırması	103

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABİHA	: Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkındaki Antlaşma
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AK	: Avrupa Konseyi
BM	: Birleşmiş Milletler
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CAS	: Court of Arbitration for Sport
DRC	: FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
FFP	: Financial Fair Play
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
ICAS	: The International Council of Arbitration for Sport
IFAB	: International Football Association Boar
IOC	: International Olympic Comitee
PFSTT	: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı
PSC	: Players' Status Committee
FSTT	: FIFA Statutes and Regulations on the Status and Transfer of Players
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa Aralığı
SKSEK	: Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TFF AFST	: Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbolcu Statüsü Talimatı
TMK	: Türk Medeni Kanunu

TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UÇKT	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı
UEFA	: Union of European Football Associations
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Vd.	: Ve Devamı
WADA	: World Anti-Doping Agency
WHO	: World Health Organization

GİRİŞ

Günümüzde spor endüstrisi, özellikle profesyonel futbol, yalnızca sportif faaliyetlerle sınırlı kalmayıp, çok yönlü ekonomik, sosyal ve hukuki ilişkileri içeren bir sektör haline gelmiştir. Bu gelişim, futbolun küresel ölçekte büyük bir endüstri olarak kabul görmesine ve milyonlarca kişiyi doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemesine neden olmuştur. Futbol kulüpleri ile profesyonel futbolcular arasında kurulan sözleşmesel ilişkiler de bu sektörün temel yapı taşları arasında yer almakta, söz konusu sözleşmelerin doğası, tarafların hak ve yükümlülükleri ile uyuşmazlıkların çözüm yolları, spor hukuku disiplininin en çok tartışılan ve gelişime açık alanlarından birini oluşturmaktadır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri hem ulusal hukuk düzenlemeleri hem de uluslararası spor hukuku normlarıyla şekillenmekte ve kendine has bir yapısı olan özel hukuk sözleşmeleridir. Türkiye’de bu alanda özellikle 11 Ocak 2011 tarih ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)¹, 31 Mart 2011 tarih ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun² ile Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) talimatları belirleyici rol oynarken; uluslararası düzeyde *Fédération Internationale de Football Association*-Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA), *Union of European Football Associations*- Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ve *Court of Arbitration for Sport*- Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) kararları önemli birer başvuru kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözüm yolları hem hukuki güvencelerin sağlanması hem de sporcu haklarının korunması açısından büyük önem arz etmektedir. Zira, sporcuların sözleşme fesihleri, ücret alacakları, transfer işlemleri ve disiplin cezaları gibi hususlarda yaşanan uyuşmazlıklar, yalnızca tarafları değil, aynı zamanda kulüplerin sportif performansını ve finansal yapısını da doğrudan etkilemektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, profesyonel futbolcu sözleşmelerine ilişkin temel kavramlar ele alınacaktır. Bu çerçevede, genel hatlarıyla sporcu sözleşmeleri değerlendirilecektir. Futbolun ve futbolcu sözleşmelerinin hukuki niteliğinin daha sağlıklı bir şekilde anlaşılabilmesi açısından, bu kavramların açıklığa kavuşturulması zaruridir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerine özgü yapısal unsurlar ise ayrıca ayrıntılı

¹ RG, 04.02.2011 Tarih, 6098 Sayı.

² RG, 14.04.2011 Tarih, 6222 Sayı.

olarak incelenecektir. Bu kapsamda, sözleşmenin tarafları, kurulma şekli, tarafların yükümlölükleri ve sözleşmenin sona erme halleri değerdendirilecektir. Çalışmanın ikinci ve son bölümünde ise, bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözüm yolları ulusal hukuk sistemi ve uluslararası spor hukuku çerçevesinde ele alınacaktır. Özellikle TFF bünyesindeki çözüm mekanizmaları ile FIFA ve CAS uygulamaları karşılaştırmalı olarak analiz edilerek çalışma tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK SPOR VE SPORCU KAVRAMI İLE

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİ

1.1. Spor ile Hukuk Arasındaki İlişki

Sosyoloji, sporu son 60 yıldır toplumsal bir olgu olarak incelemeye başlamış olsa da arkeolojik kalıntılar ve yazılı kaynaklar, sporun insanlık tarihi boyunca önemli bir etkinlik olduğunu ortaya koymaktadır³. Örneğin, Girit'te bulunan ve genç kadın ile erkeklerin bir boğanın üzerinden atladığını gösteren duvar resimleri, sporun eğlence boyutunu gösterirken; Meksika'daki rölyeflerde Aztekler'in futbol benzeri oyunları güneş ve ayın doğuşunu kutlamak için ritüel olarak kullandığı görülmekte ve bu da sporun bir nevi kutsal yönünü yansıtmaktadır⁴. Spor, tarih boyunca sadece bir savunma aracı değil, aynı zamanda bir eğlence biçimi olarak da kullanılmıştır. Ancak bazı oyunlarda kaybedenlerin idam edilmesi gibi örnekler, sporun şiddetle nasıl iç içe geçebildiğini ve bu şiddetin kültürel anlam taşıyabildiğini de göstermektedir⁵. Günümüzde de spor gerek profesyonel gerekse amatör olarak geniş kitleleri içerisinde barındıran, büyük ekonomik değerleri yöneten ve kitlelere yön veren bir faaliyettir⁶. Modern spor, kitlelerin ilgiyle takip ettikleri ve destekledikleri takımların ya da kişileri rakiplerine üstünlük sağlayarak avantaj elde etmek istedikleri spor karşılaşmaları üzerine kurulmuştur⁷. Spor futbol ve güreşte olduğu gibi fiziksel çabanın ürünü olabileceği gibi aynı zamanda satranç gibi zihinsel çabanın ürünü olarak da ortaya çıkabilmektedir⁸.

1.1.1. Uluslararası Hukukta Spor

Birleşmiş Milletler-*United Nations* (BM) ve Avrupa Konseyi-*Council of Europe* (AK) tarafından hazırlanan uluslararası politika belgelerinde, beden eğitimi ve spora

³ Nefise Bulgu, "Sporda Şiddet ve Alt-Kültür", *Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 16, Sayı 4, 229-250, 2005, s. 230, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/16407/171483>, e.t.: 26/04/2025; Aytül Ekmekçi, Rıdvan Ekmekçi ve Ayşe İrmiş, "Küreselleşme ve Spor Endüstrisi", *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, C. 4, S. 1, 91-117, 2013, s. 92, <https://dergipark.org.tr/en/pub/psbd/issue/20579/219297>, e.t.: 28/04/2025.

⁴ Dağlı Ekmekçi, Ekmekçi ve İrmiş, s. 92.

⁵ Bulgu, s. 230.

⁶ Eyüp Kara, *Teori ve Uygulamada Spor Suçları*, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2025, s. 17.

⁷ S. Cem Abanazır, *Spor Hukukuna Giriş*, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 14.

⁸ Ümit Orhan, Emin Öztürk, *Spor Hukuku*, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2023, s. 29.

katılım, evrensel bir insan hakkı olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü-*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO)⁹ tarafından oluşturulan ve uluslararası spor politikalarının temel çerçevesini belirleyen en önemli belge, 1978 yılında UNESCO Genel Konferansı'nın 20. oturumunda kabul edilen “Uluslararası Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı”dır. Söz konusu şart, beden eğitimi ve sporu temel bir hak olarak tanımlamakta; sporun herkes için erişilebilir, ayrımcılıktan uzak, etik değerlere dayalı ve kaliteli biçimde uygulanmasını teşvik etmektedir. Aynı zamanda, spor alanında karar alma süreçlerine hak temelli bir yaklaşım sunarak, tüm paydaşlar için ortak etik ve standartlar çerçevesi oluşturmaktadır. UNESCO, eğitimle sporu bütüncül bir yaklaşımla desteklemekte ve sporun sağlıklı bir ortamda yürütülmesini engelleyen doping sorununu, bir halk sağlığı meselesi olarak ele almaktadır. UNESCO'nun Uluslararası Beden Eğitimi, Fiziksel Aktivite ve Spor Şartı'nda yer alan ilkeler doğrultusunda, spor, oyunlar, rekabetçi veya eğlence amaçlı fiziksel faaliyetler ve fiziksel hareketi içeren tüm etkinlikleri kapsamaktadır. Bireylerin sağlığını, eğlenceli zaman geçirmesini, sosyal bağlarını ve kültürel anlayışı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, 191 taraf devletin onayladığı “Anti-Doping Sözleşmesi”, 19 Ekim 2005 tarihinde kabul edilmiş, 1 Şubat 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi-*International Olympic Committee* (IOC)'un misyonu ve vizyonu doğrultusunda sporun tanımı ve önemi vurgulanmaktadır. IOC'a göre spor, “fiziksel hareketin düzenli ya da organize biçimidir ve olimpiik değerler olan mükemmellik, dostluk ve saygıyı” yansıtmaktadır. Örneğin, IOC'nin genç izleyicileri ve sporcuları çekmeye yönelik stratejileri, sporun evrimini ve genç nesiller için önemini göstermektedir. IOC, daha çok sporun değerleri üzerine odaklanmaktadır. IOC ayrıca, sporun insan haklarıyla, eşitlikle ve çevresel sürdürülebilirlikle uyumlu olması gerektiğini belirtmektedir¹⁰.

Dünya Sağlık Örgütü-*World Health Organization* (WHO) spora doğrudan değil, ama fiziksel aktivite üzerinden yaklaşmaktadır. “Fiziksel aktivite; iskelet kasları tarafından üretilen ve enerji harcamasına neden olan herhangi bir bedensel hareketi kapsar. Spor, fiziksel aktivitenin bir biçimidir.” tanımından anlaşılaacağı üzere

⁹ Promoting Quality Physical Education Policy, **Kaynak:** <https://www.unesco.org/en/quality-physical-education>, e.t.: 26/03/2025.

¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz., **Kaynak:** <https://www.olympics.com/ioc>, e.t.: 22/03/2025.

WHO'nun vurgusu daha çok sağlık üzerine olup sporun bir biçimi olarak fiziksel aktiviteyi kapsamaktadır¹¹.

Sporcuların tüzel kişi olması mümkün olmayıp, sadece gerçek kişiler sporcu olabilmektedir. Bu durumun sebeplerinin daha iyi anlaşılabilmesi için sporun tanımını yapmak gerekmektedir. Her ne kadar tek bir tanım olmasa da spor, bireylerin bedensel ve zihinsel olarak gelişimine katkı sağlayan faaliyet türü olarak tanımlanabilir¹². Ayrıca spor, hukukumuzda sadece bir faaliyet olmakla kalmamış teşvik edilmesinin anayasal bir görev olduğu düzenlenmiştir.

Spor, toplum sağlığına, gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak tutulmasına, sosyal dayanışmanın artmasına katkı sağlayıcı nitelik taşımaktadır. Bu nedenle spor, kamu yararına hizmet eden bir araç olarak da görülmelidir. Sporun hukuken desteklenmesinin temelinde bu faydalar da bulunmaktadır. Aynı zamanda spor, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleri olan, zamanla daha fazla değer kazanan ve farklı aktörlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir bütünleşmeyi ifade etmektedir¹³.

1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması, Avrupa Birliği- *European Union* (AB)'nin kurumsal yapısında ve işleyişinde önemli değişiklikler getirmiştir. Bu değişiklikler arasında dikkat çeken noktalardan biri, AB kurucu antlaşmalarında ilk kez spor alanına özel bir düzenlemenin yer almasıdır. Bu çerçevede, AB'nin İşleyişi Hakkındaki Antlaşma- *Treaty on the Functioning of the European Union* (ABİHA)¹⁴, nın "Eğitim, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor" başlığını taşıyan m. 165 hükmü ile, üye devletlerin spor politikalarını destekleme ve bu alanda koordinasyon sağlama yetkisini AB'ye vermiştir. Her ne kadar geçmişte AB'nin spor alanında doğrudan düzenleme yetkisi bulunmasa da AK'nun bu alanda çeşitli

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz., **Kaynak:** <https://www.who.int/health-topics/physical-activity/physical-activity#tab=tab1>; <https://apo.who.int/publications/i/item/9789240015128>, e.t.: 22/03/2025.

¹² Hasan Gerçeker, **Spor Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2023, s. 7.

¹³ Ramazan Çağlayan, **Spor Hukuku**, Asil yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2007, s. 10-12; Thomas Busset, Jean-Philippe Dubey, Christophe Jaccoud, Dominique Malatesta, **Le football à l'épreuve de la violence et de l'extrémisme**, Antipodes, 2008, s. 35 vd.; Aytaç Özelçi, **Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2010, s. 21; Hatice Özdemir Kocasakal, **Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)**, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul 2013, s. 2; Şeref Ertaş ve Hasan Petek, **Spor Hukuku**, Genişletilmiş 1. Baskı, Ankara 2017, s. 32; Emre Çetin, **Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Adil Yargılanma Hakkı AİHS'in Kurumsal Gereklilikleri Bağlamında CAS, TFFTK ve GSBTK Özelinde Bir Değerlendirme**, 1. Baskı, Oniki Levha, İstanbul 2024, s. 7 vd.; Hakkı Mert Doğu, **61 Soruda Spor Hukuku**, Adalet Yayınevi, 3. Baskı Ankara 2024, s. 19 vd.

¹⁴ Metni incelemek için bkz., **Kaynak:** <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf>, e.t.: 12/04/2025.

faaliyetler yürüttüğü görülmektedir. Söz konusu hükümde¹⁵, “Birlik, üye devletler arasında işbirliğini teşvik ederek ve gerektiğinde, eğitim sistemlerinin içeriğine ve organizasyonuna, kültürel ve dilsel çeşitliliğe tam saygı göstererek, kaliteyi geliştirmeye katkıda bulunacaktır.” yer almaktadır. Sporun sosyal, eğitsel ve bütünleştirici yönleri öne çıkmaktadır.

Sportif etkinliklere olan ilginin artması ve medyanın bu etkinliklere daha fazla yer vermesiyle birlikte, spor ekonomik açıdan daha önemli hale gelerek, profesyonel bir boyut kazanmıştır. Bu profesyonel süreçte sadece bireysel olarak sporcular değil, spor kulüpleri ve federasyonlar gibi kurumsal yapılar da sporun öznesi olarak bir araya gelmektedir. Kısacası spor, fiziksel, zihinsel ya da her ikisini birlikte geliştirmeyi hedefleyen, bireysel ya da toplu olarak yapılan, belirli kurallara bağlı, rekabet içeren bir faaliyettir¹⁶. Rekabet içeren bir faaliyet olduğunu da belirtilen 13 Ekim 2021 tarihinde Bakanlar Komitesi’nin 1414. Bakan Vekilleri toplantısında kabul edilen Tavsiye Kararı ile yenilenen 2021/5 sayılı Yenilenmiş Avrupa Spor Şartı¹⁷ m. 2 hükmüne¹⁸ göre spor, “fiziksel uygunluğu ve zihinsel sağlığı geliştirmeyi, sosyal ilişkiler kurmayı ya da her düzeyde rekabet yoluyla sonuç elde etmeyi amaçlayan, rastgele veya organize katılım yoluyla yapılan tüm fiziksel etkinliklerdir” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, sporun sadece profesyonel ya da rekabetçi düzeyde değil, aynı zamanda bireylerin günlük yaşamlarında yer alan, sosyal etkileşim ve kişisel gelişim için önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Sporun herkes için erişilebilir bir hak olduğuna da dikkat çekilmektedir. Bu kapsamda, sporun fiziksel ve zihinsel sağlık, sosyal ilişkiler ve rekabet gibi çeşitli boyutlarıyla bireylerin yaşam kalitesini artıran bir etkinlik olarak kabul edildiği ifade edilmektedir.

¹⁵ “The Union shall contribute to the development of quality education by encouraging cooperation between Member States and, if necessary, by supporting and supplementing their action, while fully respecting the responsibility of the Member States for the content of teaching and the organisation of education systems and their cultural and linguistic diversity.”

¹⁶ Kurthan Fişek, **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da ve Türkiye’de Spor Yönetimi**, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 1998, s. 37; Rifat Erten, **Milletlerarası Özel Hukukta Spor**, Adalet Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2007, s. 10; Recep Gülşen, **Spor Hukuku**, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2012, s. 1.

¹⁷ Metni incelemek için bkz., **Kaynak:** <https://rm.coe.int/recommendation-cm-rec-2021-5-on-the-revision-of-the-european-sport-cha/1680a43914>, e.t.: 16/04/2025.

¹⁸ “Sport” means all forms of physical activity which, through casual or organised participation, are aimed at maintaining or improving physical fitness and mental well-being, forming social relationships or obtaining results in competition at all levels.”

1.1.2. Türk Hukukunda Spor

Hukuki açıdan spor sadece bir eğlence ya da sağlıklı yaşam aracı değil, aynı zamanda Anayasal güvence altındaki bir faaliyet (m. 53), devlet tarafından teşvik edilmesi gereken bir alan ve kurumlarla ve kurallarla yönetilen bir yapı olarak kabul edilmektedir. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 59 hükmünde bu durum, *“Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur”* şeklinde yer almaktadır. Bahsedilen hükümde, sporun sadece bir sosyal aktivite değil, aynı zamanda devletin himayesi ve desteği altında geliştirilmesi gereken bir alan olduğu açıkça belirtilmektedir. Devlet, bireylerin spor yapma hakkını ve başarısını güvence altına almakla yükümlü kılınmaktadır. Anayasadaki bu düzenlemeye dayanarak çeşitli kanun ve yönetmeliklerle de spor desteklenmektedir. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması, okullarda beden eğitiminin zorunlu ders olarak yer alması, amatör ve profesyonel sporculara yönelik burs, prim, istihdam gibi çeşitli destek mekanizmaları geliştirilmesine ilişkin düzenlemeler bu yöndedir.

Türkiye, anayasal görevinin uluslararası düzlemde de karşılığını bulduğunu gösterir biçimde, birçok uluslararası alanda spor sözleşmesine ve organizasyona taraf olarak da sporun gelişimi konusundaki yükümlülükler altına girmiştir. Örneğin, Türkiye, IOC’nin bir üyesidir. Bu üyelik, Türkiye’nin olimpiyat hareketine ve olimpiyat oyunlarına katılma hakkını vermektedir. Bununla birlikte Türkiye, olimpiyatlara katılabilmek için IOC’nin kurallarına ve ilkelerine uymak zorundadır. IOC, olimpiyat hareketinin adalet, eşitlik, şeffaflık ve dürüstlük gibi ilkelerini teşvik etmektedir. Türkiye de bu ilkelere uymak zorundadır. Buna bağlı olarak, Türkiye’nin olimpiyat sporlarına devlet desteği sağlaması ve bu alandaki başarıları desteklemesi anayasal görevi ile paralellik göstermektedir. Sporun kitlelere yayılması ve teşvik edilmesi yönündeki anayasal yükümlülükle örtüşmektedir.

Türkiye, FIFA’nın da bir üyesidir. Bu durum futbolun uluslararası standartlara uygun şekilde oynanmasını gerektirmektedir. FIFA’nın belirlediği kurallar, futbolun etik ve adil şekilde oynanmasını sağlamak adına ülkeleri zorunlu kılmaktadır. FIFA, doping, şike, spor şiddeti ve oyuncu hakları gibi konularda uluslararası düzeyde standartlar belirlemektedir. Türkiye’nin bu kurallara uyma yükümlülüğü, anayasal anlamda devletin sporu destekleme göreviyle uyumludur. Türkiye’nin futbol ligleri, kulüpleri ve futbolcuları FIFA kurallarına uymak zorundadır. Türkiye’nin anayasa ile

devletin “*sporun yayılmasını teşvik etme yükümlülüğünü*” yerine getirdiğini gösteren bir diğer örnek, Türkiye’nin AK’nin sporla ilgili çeşitli sözleşmelerine taraf olmasıdır. AK, sporu toplumlar arası dostluk ve barış için bir araç olarak kullanmayı amaçlamaktadır. Bu sözleşmelerle Avrupa’daki diğer devletlerle birlikte sporun kitlelere yayılması ve herkes için erişilebilir hale gelmesi teşvik edilmektedir. Spor ve eğitim ilişkisi üzerinde yoğunlaşılır, yani devletlerin okullarda ve diğer eğitim kurumlarında sporun yaygınlaştırılması için çaba göstermeleri beklenmektedir. Sporun ayrımcılık içermeyen, herkes için eşit fırsatlar sunan bir alan olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Türkiye, *World Anti-Doping Agency* (WADA)’ya da üye olup, uluslararası düzeyde dopinge mücadele kurallarına uymak zorundadır. WADA’nın belirlediği kurallar doğrultusunda Türkiye, sporcuların dopinge mücadele etmeleri için çeşitli tedbirler almalı ve uluslararası düzeyde temiz spor anlayışını teşvik etmelidir. Bunlar arasında, doping testlerinin düzenlenmesi, eğitimlerin verilmesi, doping kullanan sporculara karşı yaptırımların uygulanması gibi yükümlülükler yer almaktadır. Türkiye’nin WADA kurallarına uyması, anayasal yükümlülükler ile de uyumludur çünkü sporun temiz ve dürüst bir şekilde yapılmasını teşvik etme amacı taşımaktadır. Türkiye, UNESCO ile de iş birliği yaparak, sporun kültürel gelişime ve barışa katkı sağlama fonksiyonunu kabul eder. UNESCO, sporu bir kültür aracı olarak görmekte ve sporu eğitim, kültürlerarası anlayış ve barış için kullanmayı teşvik etmektedir. Türkiye’nin UNESCO ile iş birliği yaparak sporun eğitim, kültürel çeşitlilik ve sosyal entegrasyon gibi alanlarda kullanılmasına yönelik çabaları, anayasa ile güvence altına alınan sporun yaygınlaştırılması yükümlülüğünü pekiştirmektedir.

Türkiye’nin uluslararası spor sözleşmelerine taraf olması, sadece dış ilişkiler ve küresel sorumlulukları değil, aynı zamanda iç hukukundaki anayasal yükümlülüklerini de yerine getirdiğini göstermektedir. Devlet, sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik üstlendiği anayasal görevlerini bu uluslararası taahhütlerle pekiştirmektedir. Bu durum, sporu desteklemenin sadece içsel bir zorunluluk değil, aynı zamanda uluslararası bir sorumluluk olduğunun altını çizmektedir.

Sporun sadece bir faaliyet değil, hukuki bir alan olması bazı sonuçlar yaratmaktadır. “*Sporcunun hakları ihlal edildiğinde yargıya başvurma imkânının doğması*”, “*spor alanında disiplinler arası alanların birlikte işlemesi*”, “*disiplin cezaları, tahkim kararları, sözleşmeler ve sponsorluklar gibi konuların hukuki düzenlemelerle ele alınması*”, “*sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin sözleşmeye bağlanması*” ve “*sporda*

şiddet, şike, doping gibi durumların ceza hukuku açısından değerlendirilmesi”, söz konusu sonuçlar arasında sayılabilecektir.

Sporun kurallar çerçevesinde yapılabilmesi için kurumsal bir yapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’de bu yapı, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Spor Federasyonları, Spor Kulüpleri ve Spor Anonim Şirketleri¹⁹, Tahkim Kurulu Başkanlığı²⁰ ve Disiplin Kurulları olarak şekillenmektedir. Kurullar, sporun düzenli, adil ve rekabetçi şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda kurullar, sporcularla kulüpler ve federasyonlar arasındaki ilişkileri de hukuki zemine oturtmaktadır.

Spor genel olarak, amatör/kitle sporu ve profesyonel/rekabet sporu olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır²¹. Amatör sporu, bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek, sağlıklı ve zinde kalmak, aynı zamanda eğlenmek amacıyla, herhangi bir rekabet kaygısı taşımadan gerçekleştirdikleri spor faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu tür faaliyetlerde, özel bir hukuki düzenlemeye ihtiyaç duyulmamaktadır. Genel hukuk kuralları yeterlidir. Buna karşılık, rekabet sporu ya da profesyonel spor, yarışma esasına dayanan, performansa göre sonucun belirlendiği bir yapıya sahiptir. Bu yönüyle hukuki düzenlemelere daha açık bir alandır. Hukuk, spor faaliyetlerinde adaleti sağlamak, kuralları belirlemek, ihlallerde uygulanacak yaptırımları düzenlemek, ortaya çıkan ekonomik değer paylaşımını şekillendirmek, sporcu seçim süreçlerini belirlemek ve haksız rekabeti önlemek gibi birçok temel meseleyle ilgilenmektedir. Bu açıklamaların ardından amatör ve profesyonel sporcu ayrımı incelenecektir.

1.2. Amatör Sporcu ile Profesyonel Sporcu Ayrımı

Amerika Birleşik Devletleri’nde sporun ticarileşmesiyle başlayan süreç sonraki yıllarda Avrupa’ya da yansımış ve bunların akabinde profesyonel, amatör gibi kavramlar ile birlikte futbolcu, menajer ve antrenör gibi yeni meslekler ortaya çıkmıştır²². Sporun küreselleşmesi ile birlikte profesyonelleşme süreci, organizasyonları spor faaliyeti olmanın dışına çıkarıp ekonomik bir kimlik

¹⁹ 8 Temmuz 2022 tarih ve 31890 sayılı RG’de yayımlanan Spor Kulüpleri ve Spor Anonim Şirketleri Tescil Yönetmeliği birlikte ayırım netleşmiştir. Ayrıntılı incelemek için bakınız, **Kaynak:** <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/07/20220708-17.html>, e.t.: , 05/12/2024..

²⁰ **Kaynak:** <https://gsb.gov.tr/tr/sayfa/5039-tahkim-kurulu-baskanligi>, e.t.: 10/02/2024.

²¹ Özdemir Kocasakal, s. 1-4.

²² Önder Ege, **Türk Medeni Hukukuna Göre Spor Kulüpleri**, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2022, s. 31.

kazandırmıştır ve zamanla kazanma arzusu, hırs ve rekabet gibi kavramlar sportif değerlerin önüne geçmiştir²³. Spor faaliyetini icra eden gerçek kişi sporcudur. Sporcu sporun ana unsuru olup bizzat yerine getirmektedir²⁴. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (HD)'nin, 8 Aralık 2003 tarih ve 19877/20178 sayılı kararında²⁵, “...*Spor ferdi veya kolektif oyunlar şeklinde yapılan ve genellikle yarışmaya yol açan beden hareketleridir. Sporcu ise, spor yapan ve sporla uğraşan kimse olarak sözlüklerde tanımlanmaktadır...*” açıklamasına yer verilmektedir. Sporcular, profesyonel olabildikleri gibi amatör olarak da sporun içeresinde kendilerine yer bulabilmektedirler. Genel olarak sporcu, yaptığı sporu önceden belirlenmiş kurallara uygun hareket ederek, yetenek ve emeğini rekabet içerisinde bulunduğu rakiplerini mağlup etmeye yöneltmiş gerçek kişi olarak tanımlanmaktadır²⁶. Birbirleriyle yarışmak amacıyla müsabakalara hazırlanan bu gerçek kişiler, genellikle en üst kademelere yükselerek kendilerini ve ülkelerini uluslararası yarışmalarda temsil etme amacı gütmektedirler.

Türk sporu düzenlemeleri, amatörlük ve profesyonellik ayrımı üzerine inşa edilmiştir²⁷. Bu ayrım sadece teknik bir sınıflandırma değil, sporcuların hakları, yükümlülükleri ve kulüplerle olan ilişkileri bakımından temel belirleyicidir. Bu ayrım, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ilgili federasyonların mevzuatında da açıkça yer almaktadır. Örneğin, Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbolcu Statüsü Talimatı (TFF AFST)²⁸,nda yer aldığı gibi Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (PFSTT) 'nda da (m. 3)²⁹ yer almaktadır³⁰.

²³ Dağlı Ekmekçi, Ekmekçi ve İrmiş, s. 92.

²⁴ Erkan Küçükgüngör, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, 127-139, Ankara 1998, s. 128, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789919>, e.t.: 21/04/2024; Çağlayan, s. 58.

²⁵ Yargıtay 9. HD., T. 08/11/2003, 19877E., 20178K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 28/04/2025.

²⁶ Ferhat Uslu, **Spor Hukuku Dersleri**, Adalet Yayınevi, 1.Baskı, Ankara 2016, s.3.

²⁷ Küçükgüngör, s. 128; Amatör/Kitle sporu ve Profesyonel/Rekabet sporu şeklinde yapılan ayrım için bkz., Özdemir Kocasakal, s. 1.

²⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz., TFF, Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Amator-Futbolcu-Lisans-ve-Transfer-Talimati.pdf>, e.t.: 28/04/2025.

²⁹ “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu”.

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz., TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, Ağustos 2016, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf> e.t.: 28/04/2025.

1.2.1. Amatör Sporcu

TFF'nin yayımladığı bu talimat, amatör futbolcuların lisans işlemleri, transfer süreçleri ve amatörlük statüsünün korunmasına yönelik kuralları belirlemektedir. Özellikle “amatör futbolcu” tanımına dikkat çekmek önem arz etmektedir. Buna göre amatör futbolcu, “*Futbol faaliyetine katılması ile ilgili zorunlu giderler (konaklama, malzeme, sigorta ve antrenman giderleri) dışında herhangi bir ücret almayan*” kişidir. Bu tanım, aynı zamanda gizli profesyonelliğin önlenmesi amacıyla, amatör futbolcuların yalnızca belirli giderlerini karşılayacak şekilde desteklenebileceğini belirtmektedir. Herhangi bir düzenli ödeme veya maaş, profesyonel statü gerektirmektedir.

Türk Dil Kurumu (TDK)'nda amatör (Fransızca *amateur*), “*Bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı (kimse); özengen, profesyonel karşısı; bir işi meslek veya alan uzmanı olmadan yapan, acemi*” olarak tanımlanmaktadır³¹. Bu bağlamda bir sporcunun amatör olarak nitelendirilebilmesi için, ilgili spor dalını meslek edinmemiş olması ve bu faaliyeti düzenli bir gelir elde etme amacıyla sürdürmemesi gerekmektedir. Türk hukukunda amatörlük, özellikle vergi yükümlülükleri açısından önemlidir. Amatör sporcular, profesyonel sporculara kıyasla daha düşük vergi yükümlülüklerine sahiptirler. Söz konusu durum, bazı spor kulüplerinin ve federasyonlarının, vergi avantajlarından yararlanmak amacıyla kendilerini “amatör” olarak tanımlamalarına yol açmaktadır. Bu tür uygulamalar, “gizli profesyonellik” olarak adlandırılmakta ve hukuki açıdan tartışmalı bir konu teşkil etmektedir³². Amatör sporcuların sosyal güvenlik hakları sınırlıdır. Özellikle 18 yaş altındaki amatör sporcular, genel sağlık sigortası kapsamında olsa da profesyonel sporcular gibi kapsamlı sosyal güvenlik haklarına sahip değildirler. Bu durum, amatör sporcuların finansal ve sağlık güvencesi açısından zorluklar yaşamasına neden olabilmektedir³³.

³¹ TDK, **Kaynak:** <https://sozluk.gov.tr/>, e.t.: 21.04.2025.

³² Buğrahan Şemun Taşpınar, “Sporda Amatörlük ve Profesyonellik”, 2017, **Kaynak:** <https://gazetebilkent.com/spor/649/sporda-amatorluk-ve-profesyonellik>, e.t.: 25/05/2025.

³³ Tekin, Mucuk ve Sunay, s. 184.

1.2.2. Profesyonel Sporcu

Profesyonel sporcu, spor faaliyetlerini meslek olarak icra eden ve bu faaliyetlerden maddi kazanç elde eden bireydir³⁴. Bu kişiler, sporcularını istihdam eden kulüplerle sözleşmeli olarak çalışır ve spor, onların geçim kaynağıdır. Profesyonellik, sadece futbol gibi belirli spor dallarında değil, uygun şartlar sağlandığında diğer branşlarda da geçerli olabilir. Yani profesyonellik, sporcunun belirli bir organizasyon yapısı içerisinde, maddi kazanç elde etmek amacıyla spor yapması durumunu ifade etmektedir³⁵. Profesyonel sporcu, sporu gelir temini ve geçimini sağlama aracı olarak benimsemiş olup, bu faaliyeti bir meslek olarak icra etmektedir. Dolayısı ile müsabakalara çıkıp, bunun sonucunda da düzenli olarak maddi gelir sağlayan kişiler profesyonel sayılacaktır³⁶. Bu müsabakalar resmi müsabaka olabileceği gibi hazırlık müsabakaları da bu kapsamda değerlendirilebilecektir³⁷. Profesyonel sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişkiler, hizmet sözleşmesi çerçevesinde düzenlenmektedir³⁸. Bu sözleşmeler, TBK'ya dayanmaktadır. Taraflar arasındaki hak ve yükümlülükleri belirlemektedir. Ancak, profesyonel sporcuların işçi statüsünde değerlendirilmediği için, 22 Mayıs 2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu³⁹ ile kapsam dışına çıkarılması bu ilişkilerde uygulanmamaktadır. Türk hukukunda profesyonel sporculuk, özellikle futbol branşıyla ilişkilendirilmiştir⁴⁰. TFF 3. Lig Müsabakaları Statüsü m. 1/1, “*TFF 3. Lig, Türkiye’nin en alt profesyonel futbol ligidir.*” hükmüne yer vermektedir⁴¹. Dolayısıyla ülkemizde TFF Süper Lig, 1. Lig, 2. Lig ve 3. Lig organizasyonlarına katılan futbolcular profesyonel statüde, diğer liglerde faaliyet gösteren futbolcular ise amatör statüde kabul edilmektedir. 21 Mayıs 1986 Tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel

³⁴ Çağlayan, s. 59; Özdemir Kocasakal, s. 1.

³⁵ José María Sabat Martínez, “The Employment Bond in the Area of Sports”, **The International Sports Law Journal**, S. 1-2, 77-81, 2008, s. 78, https://www.asser.nl/media/2053/islj-2008_1-2.pdf, e.t.: 20/03/2024.

³⁶ Dilay Unan, **Profesyonel Sporcu Sözleşmeleri**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 26.

³⁷ Kara, s. 22.

³⁸ Nil Karabağ Bulut, **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret**, 1. Baskı, Oniki Levha, İstanbul 2021, s. 26; Faruk Baştürk, **İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu**, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2007, s. 15.

³⁹ RG, 10.06.2003 Tarih, 25134 Sayı.

⁴⁰ Alparslan Şimşek, “Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü”, **TBB Dergisi**, 2015, 381-402, s. 393, <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2015-121-1535>, e.t.: 27/04/2025.

⁴¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız, 2024- 2025 Sezonu TFF 3. Lig Müsabakaları Statüsü, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2024-2025/2024-2025-Sezonu-TFF-3-Lig-Musabakalari-Statusu.pdf>, e.t.: 29/04/2025.

Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun⁴² m. 24 hükmünde ise, profesyonel spor dallarının tanımlanması ve düzenlenmesi yer almaktadır. Ancak, bu düzenleme sadece futbolu kapsamaktadır. Diğer spor dallarında profesyonellik statüsü daha esnektir. Bu nedenle, bazı sporcular, kulüpleriyle profesyonel sözleşmeler yapmalarına rağmen, hukuken profesyonel kabul edilmeyebilecektir.

1.2.3. Gizli Profesyonellik

Öğretide gizli profesyonellikten de bahsedilmektedir⁴³. Gizli profesyonellik, dışarıdan bakıldığında amatör sporcu statüsünde görünen; ancak fiilen yaptığı spor dalından düzenli gelir elde eden kişileri tanımlamaktadır. Bu kişiler, genel olarak amatör görünmelerine rağmen, spora ayırdıkları zaman ve elde ettikleri maddi kazanç itibarıyla profesyonel sporcu gibi faaliyet gösterirler. Amatörlük kavramı, esasen bir spor dalıyla yalnızca hobi amaçlı, yani herhangi bir maddi kazanç beklentisi olmadan ilgilenmeyi ifade etmektedir. Amatör sporcuların temel motivasyonu para kazanmak değil, sporun kendisinden alınan hazdır. Bu nedenle, amatör sporcu statüsünde olan bir kişinin yaptığı sporla meslek edinme amacı gütmemesi, sürekli ve düzenli bir gelir elde etmemesi gerekir. Ancak bazı durumlarda, kişi resmi olarak amatör görünse de spor sayesinde geçimini sağlayacak ölçüde gelir elde ediyor olabilir. İşte bu durum “*gizli profesyonellik*” olarak adlandırılmaktadır. Bu uygulamalar genellikle spor federasyonları nezdinde etik dışı kabul edilmektedir. Çünkü amatörlük ilkesine aykırıdır; eşit rekabet ortamını bozmaktadır.

Gizli profesyonellik, sistemin adaletine zarar veren bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Eğer bir sporcu resmen amatör görünüp fiilen para alıyorsa ve bu durum tespit edilirse, bağlı olduğu federasyon tarafından hakkında disiplin soruşturması başlatılabilir. Bu tür durumlarda, amatörlüğünün iptali, lisansının askıya alınması veya iptali, kulübe ceza verilmesi gibi yaptırımlar söz konusu olabilecektir. Gizli profesyonelliği teşvik eden veya buna göz yuman kulüpler de sorumlu tutulabilecektir. Kulüpler, haksız rekabet yaratmak, amatör spor organizasyonlarının bütünlüğünü zedelemek gibi nedenlerle cezalandırılabilir. Diğer yandan resmi kayıt dışı ödemeler yapılması halinde vergi hukukunu ilgilendiren sorunlar da doğabilecektir. Bu

⁴² RG, 28.05.1986 Tarih, 19120 Sayı.

⁴³ Yasin Tekin, Buket Mucuk ve Hakan Sunay, “Türkiye’de Amatör Sporcu Olmak”, **Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, C. 14, S. 2, 183-190, 2016, s. 186-187, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/600575>, e.t.: 20/04/2024.

tür ödemeler, gelir olarak beyan edilmediği için vergi usulsüzlüğüne, iş hukuku anlamında da kayıt dışı istihdama yol açabilecektir. Özetle, gizli profesyonellik, amatörlüğün temel ilkelerine ve spor hukukunun dürüstlük esasına aykırıdır. Hukuken yanıltıcı statü beyanı anlamına gelmektedir. Rekabet eşitliğini bozmakta ve disiplin ile vergi boyutları olan ciddi bir ihlal oluşmaktadır.

Öğretideki gizli profesyonellik burada da ele alınmaktadır. Profesyonellik, sadece futbol gibi belirli spor dallarında tanınmış⁴⁴ olsa da diğer spor dallarında da sporu meslek olarak icra eden sporcular bulunmaktadır. Bu durum, “gizli⁴⁵”, “yarı⁴⁶”, “fiili⁴⁷” veya “sözleşmeli⁴⁸” gibi terimlerle ifade edilmekte olup, sporcunun bu durumu profesyonel olarak kabul edilmektedir. Uygulamada, eğer bir sporcu, profesyonel olarak kabul edilmeyen bir spor dalında da kazanç sağlıyorsa, o spor dalında da sporcu profesyonel sayılmaktadır. Hukuken amatör kabul edilen bir sporcunun kulübünden ücret alarak profesyonel statüsüne geçebileceği gibi, hukuken profesyonel kabul edilen bir sporcunun da ücret almadan⁴⁹ amatör statüsünde spor yapması mümkündür.

Sonuç olarak, bir spor dalının hukuki statüsüne bakılmaksızın, eğer bir sporcu, sporu meslek olarak yapıyorsa, bu kişi profesyonel sporcu olarak kabul edilmelidir. Kısacası spor dalının profesyonel olup olmadığına bakılmaksızın, sporun bir meslek olarak icra edilmesi profesyonellik statüsünü⁵⁰ belirleyen ana faktördür⁵¹.

1.3. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi

Sözleşme, iki taraf arasında hukuki sonuç doğurmak amacıyla yapılan bir hukuki işlemdir⁵². Sözleşme ile taraflar kendi aralarında uygulanacak hukuk normunu kendi özgür iradeleri ile oluşturarak, bir nevi aralarındaki ilişkiye uygulanacak kanunları yazarlar⁵³. TBK m. 1 hükmünde sözleşme, “*tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur*” şeklinde düzenlenmektedir. TBK m. 1 hükmü,

⁴⁴ Küçükgüngör, s. 40; Özelçi, s. 78.

⁴⁵ Küçükgüngör, s. 41.

⁴⁶ Durmuş Ali Genç, **Spor Hukuku**, Alfa Yayınları, İstanbul, 1998, s. 40.

⁴⁷ Ertaş ve Petek, s. 223.

⁴⁸ Çağlayan, s. 55-59.

⁴⁹ Küçükgüngör, s. 42.

⁵⁰ Aynı yönde görüş için bkz., Yargıtay 13. HD., T. 04/06/2012, 5555E., 14356K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 28/04/2025.

⁵¹ Şimşek, s. 393.

⁵² Aydın Zevkliler, Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, 24. Baskı, İstanbul 2024, s. 1-2.

⁵³ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Legem Yayınevi, 29. Baskı, Ankara 2024, s. 209.

sözleşmenin irade beyanı üzerine kurulduğunu, yani tarafların birbirine uygun şekilde isteklerini ifade etmeleriyle bir hukuki ilişki doğduğunu belirtmektedir. Sporcu sözleşmeleri de tarafı sporcu ve kulüplerin olduğu birbirine uygun karşılık irade beyanları ile kurulan sözleşmelerdir⁵⁴.

Sözleşme, iki taraf arasında bir hukuki bağ kuran, karşılıklı irade beyanı sonucu oluşan bir hukuki işlemdir. Sözleşme, yalnızca tarafların anlaşma sağlamasıyla değil, bu anlaşmanın hukuki sonuç doğurması ile tamamlanmaktadır. Sözleşmenin kurucu unsurlarından olan irade açıklaması kendi içerisinde üç alt başlıktan oluşmakta olup, bunlar; iradelerin açıklanması, karşılıklılık ve birbirine uygunluktur⁵⁵. Buradaki önemli nokta, her iki tarafın da iradelerinin birbirine uygun olmasıdır. İrade açıklamaları, bir taraftan gelen önerinin diğer tarafça kabul beyanının dış dünyaya, hukuk dünyasına yansımalarıyla kurulmaktadır⁵⁶. Sözleşmenin geçerli olarak kurulması için geçerlilik şartları önem arz etmektedir.

1.3.1. Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi

Şüphesiz ki sözleşme ile ilgili en önemli kavramlardan birisi de sözleşme özgürlüğü ilkesidir. Bu ilke TBK m. 26 hükmü, “*Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler*” şeklinde düzenlenmiştir. Sözleşme özgürlüğü ilkesi TBK m. 26 hükmünde yer aldığı üzere, geniş kapsamlı bir kavram olup sözleşme yapıp yapmama özgürlüğü, sözleşmenin tarafını seçme özgürlüğü, sözleşmenin biçimini seçme özgürlüğü, sözleşmeyi ortadan kaldırma özgürlüğü, sözleşmenin içeriğinin değiştirme özgürlüğü ve sözleşmenin tipini seçme özgürlüğü olmak üzere birçok konuyu kapsamaktadır⁵⁷.

Sözleşme özgürlüğünün getirdiği bu ilkelere sporcu sözleşmeleri açısından en önemlisi şüphesiz ki sözleşmenin tipini seçme özgürlüğüdür. İlerleyen konularda değinileceği üzere, tahkim anlaşması veya sulh sözleşmesi gibi uyuşmazlık çözüm yolları profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda sıkça başvuru olan yollardır.

⁵⁴ Karabağ Bulut, s.26.

⁵⁵ Eren, s. 209-210.

⁵⁶ Kemal Oğuzman, Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 1, Vedat Kitapçılık, 22. Baskı, İstanbul 2024, s. 52- 53.

⁵⁷ Zevkliler ve Gökyayla, s. 8- 10.

Sözleşmeler kurulurken bazı şartların da sağlanması gerekmektedir. Bir sözleşme düzenlenirken öncelikle taraflar sözleşme ehliyetine sahip olmalı ve sözleşmenin konusu emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olmamalıdır⁵⁸. Kanun koyucu bu şekilde bireyci hukuk anlayışının etkisinde kalarak sözleşme özgürlüğünü asli bir kural olarak düzenlemiş bulunmaktadır⁵⁹. İrade özerkliği ekonomik olarak da refahı sağlayan mükemmel bir araç olup, sözleşme özgürlüğü ilkesi ile devletin baskı kaldırılarak serbest yarışma ve rekabet ortamı sağlanmak amaçlanmaktadır⁶⁰. Nitekim sağlanması istenen bütün bu amaçlar; futbolun doğasında var olmakta ve rekabetçi bir spor ortamının sağlanması, kulüplere ve sporculara ekonomik dengelerini sağlama konusunda serbestlik tanınması gibi düzenlemeler bireylerin sporu keyif alarak izlemesi ve oynaması konusunda büyük anlam ifade etmektedir.

TBK m. 27 hükmüne göre,

“Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur.”

TBK m. 27 hükmü, bir sözleşmenin geçerliliğine ilişkindir. Eğer bir sözleşme, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine veya kişilik haklarına aykırı ise, bu sözleşme kesin olarak hükümsüz sayılacaktır. Bir spor kulübü, örneğin, sporcuya zorla performans artırıcı ilaç kullanma şartını sözleşmeye eklediğinde, sözleşmede açıkça ahlaka ve kanunun emredici kurallarına aykırı veya oyuncunun görüntüsünün izinsiz olarak ticari amaçla kullanılması yer verildiğinde, oyuncunun kişilik haklarına zarar veren bu hükümler kesin hükümsüzlük yaptırımıyla karşılaşacaktır.

1.3.2. Sözleşmenin Tarafları Bakımından Değerlendirilmesi

Sporcu sözleşmeleri ile sporcu, kulübün hedeflediği sportif başarılarla ulaşması için kendisine verilecek talimatlar doğrultusunda emeğini ve vaktini kulüp için harcayacağını taahhüt ederken, kulüp de buna uygun olarak sporcuya gerekli ekipmanı,

⁵⁸ Oğuzman ve Öz, s. 84-85.

⁵⁹ Eren, s. 341.

⁶⁰ Eren, s. 342.

çalışma koşullarını sağlamayı ve ücret ödemeyi taahhüt etmektedir⁶¹. Bir sporu meslek olarak geçimini sağlamak amacıyla icra eden kişilerin bir kulübe bağlı olarak bu sporu yapmak amacıyla kulüpleriyle imzaladıkları sözleşmeler sporcu sözleşmeleri olarak tanımlanabilecektir⁶². Sporcu sözleşmelerinin İş Kanunu ile kapsam dışına çıkarılması bazı spor kulüplerinin dernek statüsünde olması ve sporcuların tacir sayılmamaları nedeni ile 13 Ocak 2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)⁶³, na tabi olmamaları sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliği konusunda tartışmalara sebep olmaktadır⁶⁴.

Günümüz spor camiasında, dernek statüsündeki spor kulüpleri, sermaye şirketleri kurarak bu şirketleri dernek yapısının içinde hissedar konumunda bulundurmakta ve spor faaliyetlerinden kaynaklanan tüm işlemleri bu şirket aracılığıyla gerçekleştirmektedir⁶⁵. Bu işlemlerden biri, dernek bünyesinde kurulan sermaye şirketinin, spor kulübü adına sporcu sözleşmeleri imzalamasıdır. Ancak, söz konusu durumda, spor kulübü bünyesindeki sermaye şirketinin, sporcu sözleşmesi imzalarken yapılan sözleşmeye ticari bir vasıf yüklenmesi doğru olmayacaktır. Zira, spor kulübü bünyesindeki sermaye şirketleri, sporcu sözleşmeleri imzalarken ticari faaliyet yürütme amacı gütmemekte, aksine bu sözleşmelerle sporcu istihdam etmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla, burada imzalanan sözleşmelere ticari bir karakter atfetmek, sözleşme taraflarının niyet ve amacıyla çelişir. Ayrıca, sporcu sözleşmelerinin imzalanması sürecinde, bazen sporcunun eski kulübüne bonservis bedeli ödenmesi durumu da söz konusu olabilmektedir. Sporcusunu bonservisiyle satan spor kulübü, kar amacı gütmenin ötesinde, mevcut sporcularının ödemelerini ve diğer ihtiyaçlarını karşılamayı ve yeni sporcuları bünyesine kazandırmayı amaçlamaktadır⁶⁶. Spor kulübünün bu şekilde gerçekleştirdiği işlem, esasen ticari bir kar sağlama amacından ziyade kulübün faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için yapılan bir eylem olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, sporcu, spor kulübü bünyesinde belirli bir süre hizmet vermeyi taahhüt eden bir taraf olarak sözleşmeye taraf olmaktadır. Bu bağlamda, TTK

⁶¹ Oğuz Sadık Aydos, “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 62, S. 3, 643-689, Ankara 2013, s. 647, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/622966>, e.t.; 12/02/2024.

⁶² Şeref Ertay ve Hasan Petek, *Spor Hukuku*, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 396.

⁶³ RG, 14.02.2011 Tarih, 27846 Sayı.

⁶⁴ Aydos, s. 646.

⁶⁵ Cankut Seymen, “Sporcu Sözleşmeleri ve Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları”, *Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Antalya 2020, s. 15 vd.

⁶⁶ Seymen, s. 15 vd.

m. 23 hükmü uyarınca sporcunun, “ticari bir satış” ya da “mal” olarak değerlendirilmesi de mümkün görünmemektedir. Sonuç olarak, tarafların tacir sıfatıyla hareket etmemesi ve sözleşme konusunun ticari bir mal veya hizmete dayanmaması nedeniyle, sporcu sözleşmelerinin ticari bir sözleşme olarak nitelendirilmesi uygun olmayacaktır⁶⁷.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, TFF tarafından çıkarılan PFSTT’de tanımlanmış özel bir sözleşme türüdür. PFSTT m. 2/1-i hükmüne göre, profesyonel futbolcu sözleşmesi, “*Örneği TFF tarafından hazırlanan tip profesyonel futbolcu sözleşmesini veya geçici transfer sözleşmesini*” ifade etmektedir. PFSTT’nin tanımı, sözleşmenin içeriği bakımından oldukça sınırlı ve biçimsel bir tanım olsa da profesyonel futbolcu sözleşmesi esas itibarıyla profesyonel bir futbolcu ile bir futbol kulübü arasında, tarafların karşılıklı hak ve borçlar üstlenmesi yoluyla kurulan, rızaya dayalı özel hukuk sözleşmesidir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi hem Borçlar Hukuku ilkeleri hem de Spor Hukuku bağlamında değerlendirilmekle birlikte, özel bir alan sözleşmesi niteliği taşımaktadır. Taraflar arasında kurulan bu sözleşme, futbolcunun kulübe karşı sportif hizmet sunmasını ve kulübün de futbolcuya karşı belirli mali yükümlülükleri yerine getirmesini içermektedir. Bu kapsamda sözleşme, karşılıklı edimlere dayalı çift taraflı borç doğuran sözleşme niteliğindedir.

1.3.3. Spor Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Spor hukuku ticaret hukuku veya borçlar hukuku gibi alanlara benzer bir şekilde tek bir temel kanun ve bunları destekleyici ikincil kanunlar ile düzenlenmiş olmasa da öğretide ayrı bir disiplin olarak ele alınmaktadır⁶⁸. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri de bu disiplinin en önemleri öğelerindendir. Sözleşmenin ismi ve kapsamı gereği, bu hukuki ilişkinin taraflarından birinin mutlaka profesyonel statüye sahip bir futbolcu olması gerekmektedir⁶⁹. Profesyonel futbolcu sıfatını daha iyi kavrayabilmek açısından, spor hukuku kapsamında profesyonellik teriminin tanımını da tekrar ele almak gerekir. Profesyonel sporcu; icra ettiği spor dalını belirli bir ücret karşılığında ve bir spor kulübüne bağlı olup, o kulübün menfaatlerini gözeterek hareket eden kişi olarak

⁶⁷ Seymen, s. 15 vd.

⁶⁸ Ali Paslı, Görkem Gökçe, Yağmur Yollu ve Nimet Karaca, **E- Spor Hukuki Bakış**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2021, s. 87.

⁶⁹ Özen, s. 17.

tanımlanabilir⁷⁰. PFSTT m. 3 hükmünde ise, “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu” olarak tanımlanmaktadır. Futbolcu profesyonellik sıfatını iki farklı şekilde kazanabilmektedir. Burada transfer terimine de yer vermek gerekir. PFSTT m. 2/1-c hükmüne göre transfer, “Futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalamasını, mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalamasını veya geçici olarak kulüp değiştirmesini” ifade etmektedir. PFSTT m. 2/1-c hükmünde, yalnızca kulüpler arası geçiş durumu değil, aynı zamanda futbolcunun ilk kez profesyonellik statüsünü kazanmasına yönelik sözleşme ilişkisi de transfer kavramı kapsamında ele alınmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu tanım hem ilk tescil ve profesyonel statü kazanımı hem de kalıcı ve geçici transfer işlemlerini kapsayacak şekilde geniş bir anlam taşımaktadır. Özellikle futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalamasıyla birlikte, hukuken profesyonel futbolcu sıfatını kazandığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla, profesyonel statü, yalnızca sportif bir nitelik olmayıp aynı zamanda bir sözleşme ilişkisi ile doğan hukuki bir statüdür. Buna göre⁷¹,

- Henüz profesyonel statüye sahip olmayan bir futbolcunun bir kulüple imzaladığı ilk profesyonel sözleşme hem transfer işlemi hem de statü değişikliği olarak değerlendirilecektir.
- Mevcut kulübü ile sözleşmesi sona eren ya da devam eden bir profesyonel futbolcunun başka bir kulüple imzaladığı sözleşme ise klasik anlamda bir kulüpler arası transfer işlemi niteliğindedir.
- Geçici kulüp değişikliği (kiralık transfer) de bu tanımın içinde yer almakta olup, sözleşme ilişkisinin süreli ve devredilen nitelikte olması transferin hukuki çerçevesini belirlemektedir.

Sonuç olarak, PFSTT m. 2/1-c hükmü, yalnızca bir kulüpten diğerine geçişi değil, profesyonel futbolculuk statüsünün hukuki kazanımı sürecini de içine alan geniş kapsamlı bir transfer rejimi tanımı getirmiştir. Bu durum, profesyonellik statüsünün yalnızca fiili sportif faaliyetle değil, aynı zamanda belirli hukuki koşullarla kazanıldığını ve sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

⁷⁰ Ertaş ve Petek, s. 138.

⁷¹ Özen, s. 18.

Amatör futbolcular, profesyonellik statüsüne sahip olmadıklarından, bu sözleşmenin tarafı olamayacaktır⁷². Aynı şekilde, amatör spor kulüpleri de profesyonel profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olma yeterliliğine sahip değildir. Bahsi geçen durum, TFF'nin normatif düzenlemeleri ile uyumlu olduğu kadar, profesyonel futbolun ekonomik ve hukuki yapısının doğası gereğidir. Bununla birlikte, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin şekil bakımından da bazı zorunluluklara tabi olduğu görülmektedir. Özellikle, tip sözleşme formatının TFF tarafından belirlenmiş olması ve ilgili sözleşmenin TFF'ye tescil ettirilmesi, bu sözleşmenin geçerliliği açısından kurucu nitelikte bir işlem olarak kabul edilmelidir. Bu yönüyle, profesyonel futbolcu sözleşmeleri hem özel hukuk sözleşmesi hem de idari bir onaya tabi sözleşme özellikleri göstermektedir.

Özetle, profesyonel futbolcu sözleşmesi, hukuken profesyonel statüye sahip bir futbolcu ile profesyonel futbol kulübü arasında, TFF'nin belirlediği çerçevede, belirli bir süre ve ücret karşılığında futbolcunun sportif hizmetini düzenleyen, karşılıklı borç ve alacak ilişkisi doğuran bir sözleşmedir. Bu sözleşme, şekil ve içerik açısından özel düzenlemelere tabi olup, genel hukuk kuralları yanında spor federasyonu mevzuatına da uygun olarak değerlendirilmelidir.

1.4. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Benzeri Sözleşmeler ile Kıyası

Sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliği konusunda öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerle birlikte profesyonel futbolcu sözleşmelerini de değerlendirmek gerekmektedir. Bunların birlikte bütün bu sözleşmeleri incelerken benzeri sözleşmeler ile karşılaştırma yapmak sözleşme niteliğinin daha iyi benimsenmesi açısından faydalı olacaktır.

1.4.1 Eser Sözleşmesi ile Kıyaslanması

Öğretilerde yer alan bir görüşe göre⁷³, sporcuların, kulüplerini başarıya ulaştırmak amacıyla en yüksek performansı sergileme edimi altına girmeleri sebebiyle, bu tür sözleşmeler eser sözleşmesi olarak nitelendirilmelidir. Öğretilerdeki bu yaklaşıma göre, profesyonel futbolcu tarafından ortaya konulması beklenen performans, hukuken bir

⁷² Gürsoy, s. 19.

⁷³ Aydos, s. 646.

“eser” olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla sözleşmenin amacı, somut bir sonucu meydana getirmek olmalıdır. Bu görüşe eleştiri olarak yapılan değerlendirmelerde⁷⁴, sporcu sözleşmelerinin eser sözleşmesinden önemli ölçüde farklılık gösterdiği vurgulanmaktadır. İlgili değerlendirmede bazı hususlar ön plana çıkmaktadır. Eser sözleşmelerinde (TBK m. 470 vd.) yüklenici, belirli bir sonucun meydana getirilmesini taahhüt etmektedir. Oysa sporcu sözleşmelerinde, sporcunun yalnızca belli bir müsabakada yer alması, antrenmanlara katılması gibi süreklilik arz eden edimlerin ifası esastır. Sporcunun başarılı olup olmaması, sözleşmenin temel unsuru değildir. Bu yönden profesyonel futbolcu sözleşmeleri açısından sonuç yerine edimin ifa edilmesi esas olduğunu hemen belirtmek mümkündür. Eser sözleşmesinde yüklenici ile iş sahibi arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmaz, yüklenici işi kendi yönetimi altında yürütmektedir.

1.4.2. Hizmet Sözleşmesi ile Kıyaslanması

Buna karşılık, sporcu sözleşmesinde, sporcu kulübe bağlı olarak çalışmakta ve teknik direktör ile kulüp yönetiminin denetimi altındadır. Bu da sporcu sözleşmesini hizmet sözleşmesine (TBK m. 393 vd.) daha yakın hale getirmektedir. Eser sözleşmesinde önemli olan, sözleşme sonunda elde edilecek eser niteliğindeki sonuç olduğundan sürenin belirlenmesi zorunlu değildir. Ancak sporcu sözleşmelerinde sözleşme süresi (örneğin bir yıl, üç yıl gibi) belirleyici unsurlardandır. Bu süre zarfında sporcu, hizmet edimini ifa etmekle yükümlüdür. Eser sözleşmesinde, işin bir başkası tarafından yapılması genellikle mümkündür. Ancak sporcu sözleşmeleri, şahsa sıkı sıkıya bağlı sözleşmelerdir. Sporcu edimini yalnızca kendisi ifa edebilir; üçüncü kişiye devri mümkün değildir.

1.4.3. Vekalet Sözleşmesi ile Kıyaslanması

Profesyonel futbolcu sözleşmelerini vekalet sözleşmesi ile karşılaştırmak gerekirse, futbolcunun kulübüne olan bağlılığının vekilin bağımlılığına oranla çok daha sıkı olması ve vekilin belirli bir zamana bağlı kalmadan iş görmesi, bu sözleşmelerin vekalet sözleşmesi niteliğinde olduğunu söylemeyi imkansız hale getirmektedir⁷⁵.

⁷⁴ Ertaş ve Petek, s. 404-405.

⁷⁵ Aydos, s. 647.

1.4.4. İş Kanunu Kapsamındaki İş Sözleşmeleri ile Kıyaslanması

Başka bir görüşe göre ise⁷⁶, bu sözleşmeler iş sözleşmelerine benzetmekle birlikte ücret noktasında iş sözleşmelerinden ayrılmaktadır. Çünkü futbolcuların aldığı ücretler, herhangi bir işçi ile kıyaslandığında genellikle çok yüksek miktarlara ulaşmaktadır. Öyle ki işçi olarak değil, müteşebbis olarak kabul etmek gerekir⁷⁷. Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Verilen ücretin miktarı nedeniyle sözleşmenin niteliğini değiştirmek bir yana dursun, profesyonel futbolcu sözleşmesi nedeniyle yüksek ücret alan futbolcuların sayısı sanıldığı kadar yüksek değildir. Süper lig adı altında düzenlenen Türkiye'nin en üst liginde oynayan profesyonel futbolcular ile diğer profesyonel futbolcular kıyaslandığında bu iki grubun aldığı ücretler arasında bir uçurum bulunmaktadır. Yine aynı şekilde süper ligde oynayan futbolcu sayısı ile alt liglerde oynayan futbolcu sayısı kıyaslandığında bu uçurumun derinliği daha da artacaktır.

Bir diğer görüşe göre⁷⁸, her ne kadar profesyonel futbolcu sözleşmeleri İş Kanunu ile getirilen düzenleme ile bu kanuna tabii olan sözleşmelerin dışına çıkarılsa da bu durum futbolcunun yaptığı faaliyetin niteliğini değiştirmediyi ve dolayısıyla futbolcunun da yaptığı faaliyet nedeniyle işçi olduğu gerçeğini kaldırmadığı kabul edilmektedir. Bu görüşe göre, bu sözleşmelerin hizmet sözleşmesi olduğu kabul edildiği takdirde, sporcuların işçi kabul edilerek hizmet sözleşmesiyle korunan bütün faydalardan yararlandırılması gerekeceği ve bu da grev dahil birçok sendikal hakkın futbolculara tanınması gerektiği anlamına gelecektir.

İş Kanunu m. 8 hükmünde, “*bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir. İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tâbi değildir*” şeklinde iş sözleşmesi tanımlanmaktadır. TBK ve İş Kanunu'nda yer alan hükümler çerçevesinde, iş görme, ücret ve bağımlılık şeklinde sözleşmenin unsurlarını belirlemek mümkündür⁷⁹. Yargıtay 21. HD'nin 6 Mayıs 2010 tarih ve 2009/6024E. 2010/5412 K. sayılı kararında bu konuyla ilgili, “*zaman ve bağımlılık unsurları hizmet akdinin ana koşulları olmak üzere*” ifadesinden bahisle zamanın iş sözleşmesinin unsuru olduğu kabul edilmiştir.

⁷⁶ Özen, s. 36.

⁷⁷ Özen, s. 34.

⁷⁸ Ertaş ve Petek, s. 402.

⁷⁹ Emincan Akbulut, “İş Hukuku Bağlamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Unsurları”, *İş ve Hayat Dergisi*, C. 3, S. 5, 356-377, 2017, s. 361, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/945309#:~:text=Profesyonel%20Futbolcu%20Sözleşmesi%2C%20profesyonel%20futbolcular,unsurlar%20üzerinde%20taraf%20anlaş%2D%20masıdır,e.t.: 24/02/2024>.

Bazı hukuk sistemlerinde, örneğin İtalya’da, futbolcu ve kulübü arasındaki ilişkinin, futbolcu statüsünün ve faaliyet gösterdiği alanın kendine has özellikleri nedeniyle, özel bir iş ilişkisi olduğu ve bu nedenle sözleşmelere iş hukuku hükümlerinden farklı hükümlerin uygulanması gerektiği düşünülmektedir⁸⁰. Bununla birlikte İş Kanunu “İstisnalar” başlığı altında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı iş ve iş ilişkilerini sayarken, “sporcular hakkında” hükmüne yer vererek (m. 4/1-g) sporcu sözleşmelerini açıkça kapsam dışında bırakmıştır.

1.4.5. Öğretideki Görüşler

Sporcu sözleşmelerinin hukuki nitelendirilmesinde, önemli bir kısma göre bu sözleşmelerin hizmet sözleşmesine benzeyen; ancak atipik bir sözleşme türü olduğu yönündedir. Bu görüşe göre⁸¹, profesyonel sporcular ile kulüpler arasındaki ilişki, TBK m. 393 vd. hükümlerinde tanımlanan hizmet sözleşmesine birçok yönden benzemektedir. Ancak, İş Kanunu m. 4 hükmü uyarınca, sporcular açıkça İş Kanunu kapsamı dışında bırakıldıkları için, bu sözleşmelerin doğrudan klasik hizmet akdi olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

Bir başka görüşe göre, profesyonel futbolcu sözleşmeleri hizmet sözleşmesine benzese de hizmet sözleşmesi niteliğinde olmayıp, bu şekilde kabul edildikleri takdirde İş Kanunu m. 4/1-g hükmü yanlış olsa dahi sporcular işçi olarak kabul edilecek ve işçilerin sahip olduğu bütün haklara sahip olacaklardır⁸².

Sporcu sözleşmelerinin hukuki nitelendirilmesi konusunda öğretide yaygın kabul gören görüş, bu sözleşmelerin hizmet sözleşmesi niteliği taşıdığı yönündedir⁸³. Söz konusu değerlendirme, özellikle sporcular ile kulüpler arasında mevcut olan bağımlılık ilişkisi, ücret karşılığı hizmet ifası, emir ve talimatlara uyma yükümlülüğü gibi unsurlar dikkate alınarak yapılmaktadır. Bu görüş, yalnızca Türk hukuku bakımından değil, Kıta Avrupası ve Anglo-Sakson hukuk sistemlerinde de desteklenmektedir. Nitekim İngiltere ve Galler Temyiz Mahkemesi Başkanı *Lord Cozens-Hardy*, 1910 yılında

⁸⁰ Michele Colucci, “Sport and Contractual Stability: The Italian Case”, *European Sports Law and Policy Bulletin*, C. 2, S. 1, 199-210, 2011, s. 202, https://www.colucci.eu/Bulletin_1_2011_TEASER.pdf, e.t.: 24/02/2024.

⁸¹ Genç, s. 82; Yılmaz, s. 12.

⁸² Özen, s. 33.

⁸³ Onur Şahin, **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü**, 1. Baskı, On İki Levha, 2016, s. 31; Ertaş ve Petek, s. 403-405.

verilen *Walker v. Crystal Palace Football Club* kararında, bir futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin vasıflandırılması konusunda yaptığı önemli değerlendirmede buna işaret etmektedir⁸⁴,

“Sıradan bir işçi ile, işverenin emir verme hakkı olmaksızın hünerlerini sergilemek üzere anlaşılan bir kişi arasında bariz bir fark vardır. Örneğin, somut uyuşmazlıkta kulüp, davacıya nasıl futbol oynaması gerektiğini söyleme hakkına sahip olmayacaktı. Ancak sözleşme hükümleri uyarınca, davacı kulübün genel talimatlarına ve dahil olduğu karşılaşmalarda takım kaptanı veya yetkili kişi tarafından verilen spesifik talimatlara uymak zorundadır. Bu nedenle, kulübün davacı üzerinde yönetsel bir otoritesi bulunmakta olup, bu ilişki sıradan bağımsız bir hizmet değil, hizmet sözleşmesidir. Kanaatimce, belirli bir işi yapmak üzere istihdam edilen bir kişi, işi sırasında genel nitelikli talimatlara tabi olup kendi kararlarını verse de bu durum iş hukuku kapsamı dışında değerlendirilmesini haklı kılmaz”.

Bahsi geçen karar, sporcu ile kulüp ilişkilerinin hizmet ilişkisi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, uluslararası spor hukuku bağlamında, özellikle CAS kararlarında da sporcuların işçi olarak kabul edilmesi eğilimi görülmektedir. Ancak CAS, klasik işçi tanımından farklı olarak, profesyonel sporcuların “zayıf taraf” olarak mutlak surette korunmaları gerektiği görüşünü benimsemiştir. Zira birçok profesyonel sporcu, yüksek gelir elde etmekte ve müzakere gücüne sahip aktörler olarak görülmektedir. Bu nedenle, sporcuların işçi olarak nitelendirilmesine rağmen İş Hukuku’nun klasik korumacı rejiminden her durumda yararlanmamaları gerektiği savunulmaktadır.

Sonuç olarak bu gerekçeler ışığında, profesyonel futbol sözleşmelerini eser sözleşmesi olarak nitelendiren görüş, uygulamadaki gerçeklik ve hukuk teorisi açısından zayıf kalmaktadır. Günümüzde sporcu sözleşmelerinin niteliği itibarıyla hizmet sözleşmesine daha yakın olduğu; ancak klasik hizmet sözleşmesinden de bazı yönleriyle ayrıldığı kabul edilmektedir. Profesyonel futbol sözleşmeleri, nitelikleri itibarıyla TBK’daki hizmet sözleşmesi rejimine uygunluk gösteren, İş Kanunu kapsamının dışında kalmaları ve sportif alanın dinamiklerine özgü kuralların varlığı, bu sözleşmeleri hem teoride hem de pratikte karma ya da *sui generis* sözleşme türü olarak değerlendirme gereğini doğurmaktadır.

⁸⁴ Ian S Blackshaw, **International Sports Law: An Introductory Guide**, T.M.C. Asser Press, 2017, s. 76.

1.4.6. Yargısal Görüş

TFF Tahkim Kurulu kararları incelendiğinde, kurulun, profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları, TBK'da düzenlenen hizmet sözleşmesine dair hükümleri ve yine aynı kanunda düzenlenen genel hükümleri uygulayarak ele aldığı görülmektedir. Örneğin, TFF Tahkim Kurulu, profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshinin haksız fesih olup olmadığına ilişkin bir kararında ilgili uyuşmazlığı, TBK'nın belirli süreli hizmet sözleşmelerinin sona ermesini düzenleyen TBK m. 430 hükmü ile hizmet sözleşmelerinde ceza koşulunu düzenleyen m. 421 hükmünü çerçevesinde incelemiştir⁸⁵.

Yargıtay da profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklara benzer bir pencereden yaklaşmaktadır. Örneğin, Yargıtay 13. HD profesyonel futbolcunun ücret alacağına ilişkin bir kararında, bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların hizmet sözleşmeleri kapsamında ele alınması gerektiğini ve bu nedenle TBK m. 393 vd. hükümlerin ilgili uyuşmazlığa uygulanması gerektiğine ilişkin görüş açıklamıştır⁸⁶.

Öğretideki görüşler, mevzuat hükümleri ve içtihatlar birlikte değerlendirildiğinde profesyonel futbolcu sözleşmeleri; taraflardan birinin diğer tarafa karşı iş görme edimi altına girdiği ve TBK'da düzenlenmiş bulunan iş görme sözleşmelerinin bir türü olan hizmet sözleşmesi olduğu söylenebilecektir. Bu sözleşmelerin İş Kanunu'na tabi olabileceği düşünülse de daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi profesyonel futbolcu sözleşmeleri bu kanun kapsamının dışına çıkartılmıştır.

1.5. Genel Olarak Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği

Profesyonel futbolculuk sözleşmesi, bir profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki yazılı bir anlaşmadır. Profesyonel futbolculuk sözleşmesi, borçlar hukuku, iş hukuku ile spor hukukunun birleşiminden doğmaktadır. 22 Kasım 2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)⁸⁷, TBK ve FIFA ve UEFA Talimatları, hukuki dayanak olarak ele alınmaktadır. Bu sözleşme, futbolcunun belirli bir süre boyunca kulüpte oynama yükümlülüğü getirirken, kulüp ise futbolcuya maaş ödeme gibi karşılıklı yükümlülükler

⁸⁵ TFF Tahkim Kurulu Anonimleştirilmiş Karar 2021/[..] E., 2021/[..] K., **Kaynak:** <https://www.tff.org>, e.t.: 13/11/2024.

⁸⁶ Yargıtay 13. HD, 4 Nisan 2016 tarih, 39675E. ve 9346K. Sayılı kararı, **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 13/11/2024.

⁸⁷ RG, 08.12.2001 Tarih, 2460 Sayı.

getiren bir sözleşmedir⁸⁸. Futbolculuk sözleşmesinin unsurlarını, taraflar, sözleşme süresi, maaş ve ödeme şartları, transfer ve izinler ve futbolcunun yükümlülükleri olarak belirtmek mümkündür. Avrupa'daki futbolcu sözleşmelerine dair düzenlemeler ele alındığında bu sözleşmelerin genellikle iş hukukuna tabi olduğu görülmektedir⁸⁹.

Profesyonel futbolculuk sözleşmesi, kulüp ve futbolcu arasında karşılıklı hak ve yükümlülüklerin düzenlendiği, özel hukuk kurallarına dayanan karmaşık ve dinamik sözleşmelerdir. Profesyonel futbolculuk sözleşmeleri, sadece futbolcu ile kulüp arasında değil, aynı zamanda sporun uluslararası organizasyonlarıyla da ilişkilidir. Bu nedenle, futbolculuk sözleşmelerinin hukuki yapısının anlaşılması hem kulüplerin hem de futbolcuların haklarının korunması açısından önemlidir. Profesyonel futbolculuk sözleşmesini basitçe tanımlamak gerekirse, bu sözleşmeler, bir kulüp ile futbolcu arasında imzalanan, futbolcunun futbol oynama faaliyetini belirli bir süre için tek bir kulübe özgülediği ve karşılığında da kulübün futbolcuya bu faaliyeti sebebiyle ücret ödeme yükümlülüğü altına girdiği sözleşmelerdir⁹⁰. Kulüpler ile futbolcular arasında yapılan profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği, TBK'da hizmet sözleşmesini düzenleyen m. 393 vd. hükümleri ile TFF tarafından yayımlanan talimatlar dikkate alınarak tespit edilmelidir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, hukuken profesyonel statüye sahip bir futbolcu ile bir spor kulübü arasında, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla kurulan, sözleşme süresi boyunca futbolcunun kulübün sportif faaliyetlerinde yer almasını ve kulübün de bu hizmet karşılığında belirli yükümlülükleri yerine getirmesini öngören özel hukuk sözleşmesidir. Bu sözleşme, TBK düzenlenen hizmet sözleşmesinin özelliklerini taşıdığı gibi, aynı zamanda TFF mevzuatı kapsamında özel şekil ve kayıt şartlarına da tabidir. Futbolcu sözleşmeleri, yalnızca kulüp ile futbolcu arasındaki özel ilişkiyi düzenlemekle kalmaz, aynı zamanda uluslararası spor organizasyonları tarafından da denetlenen, belirli kurallar ve prensiplere tabidir. Bu nedenle, Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki yapısı hem yerel hukuk sistemleri hem de uluslararası spor hukuku tarafından şekillendirilmektedir.

⁸⁸ Ertaş ve Petek, s. 401.

⁸⁹ Anıl Gürsoy, "Professional Football Players' Contracts Under Turkish Law", **Ankara Barosu Dergisi**, S.4, 19-29, Ankara 2008, s. 19, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787432#:~:text=The%20relations%20between%20clubs%20and,approved%20by%20the%20Federation,e.t.: 26/01/2024>.

⁹⁰ Gürsoy, s. 19.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, iki taraflı bir sözleşme olup, kulüp ve futbolcu karşılıklı hak ve yükümlülüklerle sahiptir. Kulüp, futbolcuya maaş, prim, sigorta ve sağlık hizmetleri gibi haklar sağlarken, futbolcu da kulüp adına maçlara çıkma, antrenmanlara katılma ve kulübün talimatlarına uygun davranma gibi yükümlülükler üstlenmektedir.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri kendine has yapıya sahip bir özel hukuk dalı olan spor hukuku çatısı altında ortaya çıkmış ve bir özel hukuk sözleşmesi niteliğine haiz olarak yalnızca ulusal hukuk kuralları tarafından şekillenmemiş, aynı zamanda uluslararası spor hukuku düzenlemelerinden de etkisi altında kalmış ve bugünkü halini almıştır⁹¹. Bu kapsamda, Türkiye’de yapılan profesyonel futbolcu sözleşmeleri başta TBK, TMK ve TFF Talimatları çerçevesinde değerlendirilmekle birlikte, aynı zamanda FIFA, UEFA gibi uluslararası spor kuruluşlarının düzenlemelerine de tabidir. Özellikle FIFA Oyuncuların Statüsü ve Transferi Talimatı (FIFA FSTT), profesyonel futbolcu sözleşmelerinin süresi (m. 6), tescili, geçerlilik şartları, transfer dönemleri, oyuncuların statüleri ve sözleşmenin haksız feshi (m. 17) durumunda uygulanacak yaptırımlar gibi birçok hususu kapsamlı şekilde düzenlemektedir. Bu düzenlemeler, sözleşme serbestisi ilkesini sınırlandırıcı mahiyette olmakla birlikte, futbolun uluslararası düzeyde yeknesak şekilde icra edilmesini sağlamak, oyuncuların ve kulüplerin haklarını korumak ve sözleşme istikrarını teşvik etmek amacı taşımaktadır. FIFA ve UEFA düzenlemeleri, ulusal federasyonlara bağlayıcı kurallar getirmekte olup, örneğin bir futbolcunun bir kulüpten diğerine geçişine ilişkin usul ve esaslar FIFA normlarına göre şekillenmektedir. Bu kapsamda, profesyonel futbolcu sözleşmeleri yalnızca iç hukuk hükümlerine göre değil, aynı zamanda uluslararası spor normlarına uygunluk yönünden de denetime tabi tutulmaktadır. Nitekim, FIFA’nın transfer düzenlemeleri ve oyuncuların sözleşmelerini haksız şekilde feshetmesi durumuna ilişkin yaptırım rejimi hem sözleşme güvenliğini sağlamakta hem de taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıklarda CAS nezdinde başvuru yolunu açık tutmaktadır. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmeleri, çok düzeyli bir normatif yapıya dayanmakta ve hem ulusal hem de uluslararası düzeyde hukuki bağlayıcılığa sahip düzenlemelere tabidir.

FIFA FSTT’nin uygulanmasına ilişkin *Hakan Çalhanoğlu-Trabzonspor* davası örnek verilebilir. Henüz reşit olmayan ve Transfer görüşmelerini babası aracılığı ile

⁹¹ Ercan Karaoğlu, **Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar**, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2017, s. 19.

yürüten *Hakan Çalhanoğlu* Trabzonspor'a transferi konusunda kulüp ile protokol imzalamıştır. Bununla birlikte daha sonra kariyerine Avrupa'da devam etmek isteyen genç futbolcu Trabzonspor takımına hiç katılmamış ve kariyerine Almanya'da devam etmiştir. Bununla birlikte Trabzonspor ile olan sözleşmesini haksız fesheden *Hakan Çalhanoğlu*, FIFA Disiplin Kurulu tarafından 4 aylık oynama yasağına çarptırılmıştır. Bu karar, FIFA FSTT m. 17 uygulanmasına örnek teşkil etmektedir. *Beşiktaş* ile olan sözleşmesini haksız fesheden *Matteo Ferrari*'nin, CAS tarafından kulübüne tazminat ödemeye mahkum edilmesi, yine sözleşme ihlali durumunda CAS'ın rolünü ve FIFA FSTT m. 17'nin uygulamasına yöneliktir.

Sonuç olarak profesyonel futbolcu sözleşmesi, sadece bir hizmet sözleşmesi değildir. Aynı zamanda spor hukukunun özel normlarıyla şekillenmiş karma nitelikte bir sözleşme olup kamu ve özel hukuk, talimat ve uluslararası düzenlemelerin hükümlerinin birlikte uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

1.6. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Tarafları

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları, spor hizmetini meslek edinmiş olan profesyonel futbolcu ile bu hizmeti düzenli olarak talep eden futbol kulübüdür. Kulüpler tüzel kişiliğe sahip oldukları için iradelerini yöneticileri vasıtası ile açıklarlar⁹². Sözleşme kapsamında futbolcu, belirli bir süre zarfında kulübü adına antrenmanlara katılmayı, resmi müsabakalarda yer almayı ve kulüp tarafından belirlenen sportif disiplin ve organizasyon kurallarına uymayı taahhüt etmektedir. Buna karşılık kulüp ise, futbolcuya ücret ödemeyi, sosyal haklarını sağlamayı (örneğin sağlık sigortası, barınma, ulaşım gibi), lisans işlemlerini yürütmeyi ve çalışma koşullarını mevzuata uygun şekilde sunmayı yüklenmektedir. Bu bağlamda profesyonel futbolcu sözleşmesi, rızaya bağlı, çift taraflı borç doğuran, süreli yazılı şekle tabi ve TFF nezdinde tescil edilme zorunluluğu bulunan bir sözleşme türüdür.

Sözleşme içeriğinde; futbolcunun görev ve sorumlulukları, kulübün yükümlülükleri, sözleşme süresi, ücret ve primler, fesih halleri, cezai şartlar, sağlık ve sigorta hükümleri gibi unsurlar açıkça düzenlenmelidir. Özellikle, TFF tarafından hazırlanan tip sözleşme formunun esas alınması ve bunun dışına çıkılamayacak asgari unsurların bulunması, sözleşmeye kamu düzeni niteliği de kazandırmaktadır.

⁹² Unan, s. 53

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun bazı temel hakları güvence altına alınmaktadır. Bu haklar arasında sağlık sigortası, oyuncunun transfer hakları, maç dışında da korunması gereken sosyal güvenlik hakları ve özgür iradesi ile kulüp değiştirme hakkı yer almaktadır. Futbolcular, sözleşme süresince genellikle kulüpten gelen talimatlara uymakla yükümlüdür, ancak aynı zamanda kulüp tarafından keyfi şekilde sözleşmenin feshedilmesi gibi durumlardan korunmalıdır.

Futbolcu sözleşmeleri, futbolcunun kulüpten başka bir kulübe transfer edilmesi durumunu da kapsamaktadır. Transfer, futbolcunun sözleşmesinin bitmeden bir başka kulübe gitmesini sağlayan bir işlemdir. Bu tür transferlerin koşulları, kulüp ile futbolcu arasında yapılan sözleşmede açıkça belirtilmektedir. Transfer ücretinin belirlenmesi, kulüp ve futbolcu arasındaki anlaşmalarla şekillenmektedir. Ayrıca, FIFA'nın transfer kuralları da transfer süreçlerini denetlemektedir.

Sonuç olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcunun iş koşullarını ve haklarını belirleyen hukuki bir belgedir. Kulüp ile futbolcu arasındaki karşılıklı yükümlülükleri, hakları, maaş ve diğer ödemeleri düzenlemektedir. Bu sözleşme, yerel iş hukukuyla birlikte, uluslararası spor hukukuna da tabi olup, her iki tarafın da yasal haklarını korumaktadır. Futbolculuk sözleşmesinin hukuki yapısı, futbolculuk kariyerinin her aşamasında önemli bir rol oynamakta ve tarafların haklarının güvence altına alınmasına yardımcı olmaktadır.

1.7. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin İçeriği

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, kulüp ve futbolcu arasındaki ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Bu sözleşmelerde ayrıca futbolcuları sözleşme görüşmelerinde temsil etmekle görevli aralarında ayrı bir sözleşme ilişkisi bulunan menajerler de bulunmaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, profesyonel futbolcunun kulüp adına futbol oynamak üzere çalıştığı, kulübün ise futbolcuya belirli haklar ve imkânlar sunduğu bir karşılıklı yükümlülükler bütünüdür. Bu ilişkinin hukuki yapısı ve özellikleri, futbolun dinamikleri, iş hukuku ve spor hukuku tarafından şekillendirilmektedir. Futbolcu, kulüp ile yaptığı sözleşme çerçevesinde çeşitli yükümlülükler taşımaktadır.

Profesyonel futbolcu, emeğini belirli bir kulübe özgüleyen ve futbol oynama eylemini bir hobiden ziyade meslek olarak icra eden kişilerdir. Doğal olarak bu sözleşmelerin önemli unsuru profesyonel futbolculardır. Profesyonel futbolcu

sözleşmelerinin bir diğer önemli unsuru, futbolcunun karşısında bulunan kulüplerin rolüdür. Türk hukukunda, spor kulüpleri, dernek ya da şirket statüsünde kurulabilmektedir. Bu kulüpler, sözleşmelerde genellikle futbolcu karşısında daha güçlü bir konumda yer almaktadır. Kulüp, futbolcunun çalışma koşullarını belirleme yetkisine sahiptir. Futbolcunun nerede, ne zaman ve hangi şekilde çalışacağına ve futbolcunun katılacağı müsabakalara kulüp karar vermektedir. Bu düzenlemelere karşılık olarak, kulüp, futbolcu ile imzaladığı sözleşmede belirlenen ücretin ödenmesini taahhüt etmektedir⁹³.

Özellikle genç yaşlardaki futbolcular için kulübün iç işleyişine veya kulübün ücret politikasına hakim olmanın beklenmemesi, futbolcuların transfer veya sözleşme yenileme görüşmelerinde kulüpler karşısında genellikle zayıf bir konumda olmalarına neden olmaktadır. Bu durumu aşmak amacıyla, futbolcular genellikle bu süreçlere hâkim ve deneyimli menajerlerle çalışarak, daha iyi ücretler ve profesyonel danışmanlık hizmetleri alma fırsatı bulmaktadırlar⁹⁴. Ancak, futbolcuların sportif faaliyetlere odaklanmak istemeleri ve hukuki ya da ekonomik detaylarla ilgilenmekten kaçınmaları, onları menajerlerine bağımlı hale getirebilmektedir. Bu durum, menajerlerin bazen sözleşme görüşmelerine gizlice müdahil olma gibi riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Sonuç olarak, menajerler, futbolcu sözleşmelerinin önemli bir unsuru olarak, futbolcuların kariyer yönetiminde ve sözleşme süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır.

1.8. Sporcu Transferi

Sporcuların transferi başka bir kulübe geçişleri şeklinde olabileceği gibi ilk kez profesyonel sözleşme imzalamaları şeklinde de olabilmektedir. Her spor dalında sporcuların nasıl ve ne şekilde transfer olabilecekleri değişebilmekte olup bu hususları o spor dalının federasyonları düzenlemektedir⁹⁵. Bu farklılıklara içinde bulunulan spor dalına dair düzenleme yapma yetkisi olan federasyonlar tarafından karar verilmektedir. Diğer spor dallarında olduğu gibi futbolda da transfer, rekabetin ve yarışın büyük bir

⁹³ Murat Balcı, Sinem Turan, “Futbolda Opsiyon Hakkı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. 34, S. 159, 475-503, Ankara 2021, s. 477-478, <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2022-159-2046>, e.t.: 04/03/2024.

⁹⁴ Richard Parrish, “Regulating Players’ Agents: A Global Perspective”, *The International Sports Law Journal*, S. 1-2, 38-43, 2007, s. 38, https://www.asser.nl/media/2071/islj_2011_1-2.pdf, e.t.: 25/11/2024.

⁹⁵ Ertaş ve Petek, s. 466.

bölümünü oluşturmaktadır. Sporcu transferinin şekli ve yapılması spor dallarına göre farklılık göstermektedir. Çok büyük bir ekonomiye sahip olan futbolda da ayrıntılı düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuş ve birçok uyuşmazlıklar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Futbolda da futbolcu transferi çok önemli bir yer kaplamaktadır. Profesyonel futbolcu transferi, kulübü ile imzaladığı profesyonel futbolcu sözleşmenin süresi devam ederken ve bu nedenle hala mevcut kulübüne sözleşmesel bağlar ile bağlı olan futbolcunun; geçici bir süreliğine veya süreklilik arz edecek şekilde, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesi imzalayıp başka bir kulübe gitmesidir⁹⁶.

1.8.1. Amatör Sporcunun Profesyonel Olması

Türkiye’de profesyonel futbolcuların transferi, statüsü ve sözleşmelerine dair hususlar TFF tarafından düzenlenmiştir. Ağustos 2016 tarihli PFSTT m. 5 hükmüne göre, amatör bir futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalayarak profesyonel olmasına bazı düzenlemeler getirilmiştir. Bu şekilde profesyonel olacak kişiler sözleşme görüşmelerine amatör olarak katılmakta ve profesyonel olarak çıkmaktadır⁹⁷.

İlgili hükme göre öncelikle bir amatör futbolcunun profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalayabilmesi için on beş yaşını doldurması gerekmektedir. On sekiz yaşın altındaki futbolcuların profesyonelliğe geçişte adına tescilli oldukları kulübün yazılı muvafakatini almak zorundadır. Aynı şekilde on sekiz yaşın altındaki amatör futbolcuların profesyonellik sözleşmesini imzalayabilmesi için ya erken erginlik sebeplerinden birine haiz olması ya da anne ve babasının muvafakatinin alınmış olması şarttır. Ayrıca kulüpler en az altı ay süreyle kendisinde tescili olan amatör futbolcularla bu sözleşmeyi imzalayabilirler. Son olarak 18 yaşın altındaki futbolcularla imzalanacak sözleşmenin süresi aynı talimatın on dokuzuncu maddesine göre üç yılı geçemeyecektir.

1.8.2. Sporcunun Sözleşmesinin Yenilenmesi

Futbolcuların futbol hayatını mevcut kulübüyle devam etmesini istemesi kadar doğal bir durum yoktur. Nitekim bu şekilde nice futbol efsaneleri, adlarını kulüplerinin

⁹⁶ Mustafa Özen, **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 22-23.

⁹⁷ Özen, s. 18.

tarihlerine altın harflerle kazımıştır. Futboldaki rekabet ortamı sadece futbolcuların başka kulüplere transferi ile sağlanmayacak, aynı zamanda futbolcuların uzun yıllar aynı kulübün formasını giyerek o takımın sembolü haline gelmesiyle de sağlanacaktır.

PFSTT m. 20 genel olarak profesyonel futbolcuların başka kulüplere transferini düzenlerken İlgili hükmün ikinci fıkrasında sözleşmelerin yenilenmesi düzenlenmiştir. İlgili hükme göre futbolcular mevcut kulüpleriyle transfer ve tescil dönemlerini beklemelerine gerek kalmaksızın sözleşme imzalayabilirler. Bu durum futbol dünyasında sözleşme yenileme olarak adlandırılmaktadır. Bununla birlikte bu sözleşmenin imza tarihini takip eden ilk transfer ve tescil döneminin sonuna kadar TFF'ye bildirilmesi zorunludur. Ayrıca olan bu sözleşmeler en fazla beş yıl için yapılabilecektir. Bu yenilemenin opsiyon hakkı ile de yapılması mümkün olup, bu hak, hak sahibine tek taraflı bir irade beyanı ile sözleşme yenilenmesi veya sözleşme uzatılması hakkını verir⁹⁸.

1.8.3. Sporcunun Başka Bir Kulübe Geçmesi

Transfer denilince akla gelen ilk transfer türü şüphesiz ki bir sporcunun mevcut kulübünden başka bir kulübe transfer olmasıdır. Bu şekilde gerçekleşecek transferleri kulüplerarası transfer ve geçici transfer ile karşılıklı futbolcu değişimi olarak iki bölüme ayırmak mümkündür⁹⁹. Kulüplerarası transfer yoluyla başka bir kulübe transfer olacak futbolcunun yeni kulübüyle imzaladığı anda eski kulübüyle yaptığı sözleşme sona erecektir aksi takdirde geçici transfer veya karşılıklı futbolcu değişimi söz konusu olacaktır¹⁰⁰. Bu şekilde transfer olacak futbolcular yerli veya yabancı olabileceği gibi bu futbolcuların transfer olacağı kulüplerde yerli veya yabancı bir kulüp olabilir. Bununla birlikte bu futbolcular ancak transfer ve tescil sezonunda Türkiye'deki bir kulübe transfer olabilirler. Transfer ve tescil döneminin hangi tarihler arasında başlayıp sona ereceğine TFF karar verecektir.

Bir de kanunu dolanma yoluyla futbolcunun transferi söz konusu olup, bu yöntem eski profesyonel futbolcu disiplin talimatında düzenlenmişti ve bu düzenlemeye göre, Türkiye'de bir kulüpte oynayan futbolcu yurt dışında başka bir kulübe transfer olduğu

⁹⁸ Balcı ve Turan, s.475-476.

⁹⁹ Ertaş ve Petek, s. 470.

¹⁰⁰ Ertaş ve Petek, s. 470-47.

zaman, bir yıl dolmadan yeniden Türkiye'ye dönmek istediğinde bu dönüş kulüpler, korumak amacıyla eski kulübünden izin alması şartına bağlanmıştır¹⁰¹.

1.9. Spor Anonim Şirketleri

Futbolun en önemli aktörlerinden birisi hiç şüphesiz futbolcularken, sözleşmenin diğer tarafında da futbol kulüpleri bulunmaktadır. PFSTT m. 2/b hükmüne göre kulüpler, “*futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketleri ifade eder*” şeklinde tanımlanmıştır. Mevzuat hükmünden de anlaşılacağı üzere futbol kulüpleri dernek ve şirket olarak kurulabilmektedirler. Bununla birlikte futbol ekonomisinin giderek büyümesi, kulüplerin altından kalkamayacağı borçlar altına girmesi ve halihazırda birçok büyük kulübün anonim şirket şeklinde yapılanmaları bu konuda düzenleme yapılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.

Nitekim kanunun koyucu da bu duruma sessiz kalmamış ve 26 Nisan 2022 tarihinde 7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu (SKSFK)¹⁰² yürürlüğe girmiştir. SKSFK ile kanun koyucu spor kulüplerinin yapılanma şekillerine yeni bir anlayış getirerek, kulüplerin mali yapılanmalarına dair önemli yenilikler getirmiş olup, ayrıca kanun koyucu bu borçlanmanın en büyük aktörlerinden olan yöneticilerin hukuki sorumlulukları bakımından da bazı değişiklikler yapmıştır¹⁰³. Bu düzenlemeler ile kanun yeni “Spor Anonim Şirketi” adında yeni bir şirket tipinin ortaya çıkmasına vesile olmuştur.

1.9.1. Kuruluş

Spor anonim şirketinin kuruluşu veya başka bir deyişle mevcut anonim şirketin bu vasfı alması SKSFK m. 14 hükmünde, “*6102 sayılı Kanuna göre kurulan ve tüzel kişilik kazanan anonim şirketler, Bakanlık tarafından tescil edilmeleri ile spor anonim şirketi vasfını kazanır.*” şeklinde yer almaktadır. Görüldüğü üzere, bir spor anonim şirketinin kurulması için öncelikle ortada bir anonim şirket bulunması gerekmekte ve

¹⁰¹ Özen, s. 22-23.

¹⁰² RG, 26.04.2022 Tarih, 7405 Sayı.

¹⁰³ Aydın Alber Yüce, “7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu’na Göre Spor Anonim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Diğer Anonim Şirketlerle Karşılaştırılması”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Dergisi*, C. 5, S. 2, 482-500, Konya 2022, s. 484, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2522460>, e.t.: 20/01/2025.

ayrıca kurulan bu anonim şirketin Gençlik ve Spor Bakanlığı'na spor anonim şirketi olarak tescil edilmesi gerekmekte olup, kanunda “kurulma” ve “başvuru” aşamaları ayrı ayrı düzenlendiğinden spor faaliyetlerini yerine getirmek amacıyla bir spor kulübünün anonim şirket kurmadan doğrudan spor anonim şirketi kuramayacağını kabul etmek gerekir¹⁰⁴. Başvurunun kabul edilmesiyle birlikte şirketin kuruluşu tamamlanacak ve spor anonim şirketi vasfını kazanılacaktır.

1.9.2. Sermaye

Anonim şirketlerin, TTK'ya göre kural olarak en az elli bin Türk lirası tutarında sermayeye sahip olması gerekirken, spor anonim şirketlerinde kanunda bu konuda asgari bir sınırlama getirilmemiştir. Bununla birlikte SKSFK m. 14/3 hükmüne göre spor federasyonlarının tutarı bir milyon TL'den az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğu getirebileceği düzenlenmiştir. Zaten bakanlık da çıkardığı tebliğde spor anonim şirketlerinin asgari sermaye tutarının bir milyon Türk lirasından az olamayacağı düzenlenerek bu konuya netlik kazandırmıştır.

1.9.3. Yönetim

Spor anonim şirketinin yönetim kurulu SKSFK m. 16 hükmünde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre yönetim kurulu, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşacaktır. Ayrıca güvenilir ve adil bir rekabet ortamının yaratılması bakımından aynı maddenin devamında spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetiminde yer alanlar aynı spor dalında ve aynı ligde faaliyet gösteren başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin yönetiminde rol alamayacağı düzenlenmiştir¹⁰⁵.

1.9.4. Mali Yükümlülükler

Spor kulüplerinin kontrolsüz bir şekilde borçlanmaları sonucu oluşan ekonomik tehlikelinin yaratacağı büyük sorunları azaltmak, ortaya çıkan devasa borç yükünden yöneticilerin belirli koşullarda sorumlu tutularak borçların azaltılmak SKSFK'nin

¹⁰⁴ Yüce, s. 486.

¹⁰⁵ Yüce, s. 494.

getirilmesi sebeplerinden biri olup nitekim bu konuda bazı düzenlemeler de getirilmiştir¹⁰⁶.

Öncelikle şirketlerin hak ve alacaklarının devri konusunda bazı sınırlandırmalar getirilmiştir. SKSFK m. 20 hükmüne göre bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde yirmi beşini aşan ve mevcut yönetim kurulunun görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek alacakların devredilebilmesi için sermayenin en az üçte birini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin katılacağı genel kurulda katılanların en az dörtte üçünün olumlu oyu gerekmektedir. Bu koşulların gerçekleşmesi durumunda dahi devredilecek alacaklar, bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin belirli bir kısmını aşamaz¹⁰⁷.

Borçlanma konusunda da bazı sınırlamalar getirilmiştir. Buna göre SKSFK m. 20/5 hükmüne göre spor anonim şirketleri, bir önceki yıl brüt gelirlerinin en fazla yüzde onuna kadar borçlanabileceklerdir. Bu durum spor anonim şirketleri dışındaki anonim şirketler açısından geçerli olmayıp, spor anonim şirketlerini yönetenlerin görev sürelerinin aşacak biçimde borçlanarak arkalarında ekonomik bir enkaz bırakmaları engellenmek istenmiştir¹⁰⁸.

Ayrıca aynı maddenin devamında kanun koyucu yönetim kurulu üyelerine, üyelerin belirli derecede hisismlarına, yüzde beş ve üzeri pay sahiplerine ve yönetim kurulu üyelerinin yüzde beş veya daha fazla pay sahibi olduğu şirketlere hak ve alacaklarını devredemeyeceğini düzenleyerek şirket çıkarlarını ön planda tutmuştur. Bu şekilde şirket ve yönetimdekiler arasında doğacak olan çıkar çatışmalarının da önüne geçilmek istenmiştir.

Son olarak aynı maddenin devamında yöneticilerin sorumluluğu da düzenlenmiş olup; başkanın, yönetim kurulunun ve yöneticilerin alacaklılara karşı sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt ve ihmalle verdikleri zararlardan dolayı müteselsilen sorumlu olacakları düzenlenmiştir.

1.9.5. Şirketin Sona Ermesi

Şirketin hangi hallerde spor anonim şirketi vasfını kaybedeceği SKSFK m. 14 hükmünde düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre,

¹⁰⁶ Yüce, s. 494.

¹⁰⁷ Yüce, s. 495.

¹⁰⁸ Yüce, s. 495.

“Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, tescile ilişkin şartların kaybedilmesi, organların SKSFK hükümlerine aykırı biçimde oluşturulması ve Bakanlık tarafından yapılan yazılı ihtarla rağmen bu aykırılıkların ihtar tarihinden itibaren üç ay içinde giderilmemesi, taahhüt edilen hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmama olgularının tespiti halinde”

şirket spor anonim şirket vasfını kaybedecektir.

1.10. Futbol Menajerliği

Menajer, üçüncü kişiler ile yapılan görüşmelerde başkası adına hareket etmeye yetkili kişi olarak tanımlanabilirken; futbolcu menajeri ise teoride ise futboldaki arz talep ilişkisini sağlanmaya çalışan bir aracı olup, belirli bir komisyon karşılığında futbolcuların kulüp bulmalarına, kulüplerin de futbolcu bulmalarına yardımcı olan kişilerdir¹⁰⁹. Buna göre futbol menajeri, futbolcu veya kulübün kendi aralarında yapacakları görüşmelere katılma, bu görüşmeleri yürütme ve sahip olduğu temsil yetkisi ile temsil ettiği kişi adına sözleşme yapmaya yetkili kişidir¹¹⁰.

Türkiye’de futbol menajerliği TFF Futbol Menajerleri Talimatı ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu talimata göre futbol menajeri, TFF talimatının ekinde bulunan taahhütnamayı kabul ederek menajerlik faaliyetinde bulunmak amacı ile TFF’den lisans almış, bir futbolcu ve kulüp arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesinde veya iki kulüp arasında imzalan transfer sözleşmesinde görüşmelerde bulunmaya yetkili kişiyi ifade eder¹¹¹. Menajerler, futbolcular tarafından kendileri yerine sözleşme görüşmelerinde bulunmaları için yetkilendirilebilecekleri gibi aynı zamanda kulüpler de bu şekilde menajere yetki verebilmektedirler.

Futbol menajerlerine ilişkin uygulanacak hükümler ve futbolcu menajerinin faaliyette bulunabileceği alanlar belirlenirken FIFA ve TFF talimatları göz önünde bulundurulacaktır. TFF Futbol Menajerleri Talimatı m. 2’de TFF’den lisans almış bir menajerin faaliyet alanının kapsamı *“Bu Talimat, Futbol Menajerlerinin TFF’nin yetki alanı içinde gerçekleştirdikleri Futbol Menajerliği Sözleşmeleri ile transfer veya Futbol Menajerlerinin faaliyetleri doğrultusunda gerçekleştirilen İşlemleri kapsar”* şeklinde belirlenmiştir. Aynı hükmün devamında Türkiye’de faaliyet gösteren ve TFF tarafından

¹⁰⁹ Parrish, s. 38.

¹¹⁰ Cemil Güner, “Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, S. 77, ss. 103-151, İstanbul 2019, s. 107, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/972724>, e.t.: 28/11/2024

¹¹¹ Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Menajerleri Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org> , e.t.: 25/11/2024.

tescil edilmiş iki kulüp arasındaki transfer işlemlerinin ulusal boyutta olacağı düzenlenmiş ve işlemlerde FIFA Menajerlik Lisansı alınması gerekli görülmemiştir. Bununla birlikte bu kapsam dışında kalan durumlarda FIFA Futbol Temsilciliği Talimatı hükümleri uygulanacaktır.

1.10.1. Futbol Menajeri Olmanın Şartları

TFF Futbol Menajerleri Talimatı m. 4 gereğince, Türkiye’de bu faaliyette bulunmak isteyenlerin daha öncesinde FIFA’dan buna uygun lisans alması zorunludur. FIFA’dan alınan bu lisansın TFF nezdinde tescil edilmesinin akabinde bu hizmet görülebilecektir. Futbolcu menajerliği sözleşmesinin taraflarını menajer, futbolcu, antrenör ve kulüp dörtlüsü oluşturmaktadır¹¹². Kimlerin futbolcu menajeri olamayacağı ise TFF Futbol Menajerleri Talimatında düzenlenmiştir. Bu talimata göre futbol menajerliğinin ilk ön şartı FIFA Futbol Temsilciliği Talimatındaki temsilci olabilme şartlarını sağlamaktır. Bu şartlar FIFA Futbol Temsilciliği Talimatında:

- Örgütlü suçlar, uyuşturucu ticareti, yolsuzluk, rüşvet, kara para aklama vergi kaçakçılığı, dolandırıcılık, şike, malvarlığının zimmete geçirilmesi, güveni kötüye kullanma, müsabaka sonucunu etkileme, evrakta sahtecilik, cinsel istismar ve şiddet suçlarının herhangi birinden hüküm giymemek,
- Herhangi bir spor otoritesi veya idare tarafından, etik veya mesleki davranışlar ile ilgili iki yıl veya daha fazla süreli idari ceza almamak,
- FIFA’da veya herhangi bir konfederasyonda, federasyonda, ligde, kulüpte, dolaylı veya doğrudan bir şekilde herhangi bir ligin veya kulübün çıkarlarını temsil eden bir yapı içerisinde görevli veya çalışan olmamak (FIFA tarafından atanan durumlar hariç),
- Şahsen veya çalıştıkları futbolcu menajerliği acentesi aracılığı ile herhangi bir ligue, kulüple veya altyapıyla bir menfaat ilişkisi içerisinde olmamak şeklinde sıralanmıştır¹¹³.

TFF Futbol Menajerleri Talimatında da FIFA tarafından getirilmiş olan bu şartların sağlanması gerekli görülmüş ve ancak bu şartları sağlayan kişilerin TFF’den lisans alıp futbol menajerliği faaliyetlerinde bulunabileceği düzenlenmiştir¹¹⁴.

¹¹² Hakkı Mert Doğu, “Futbolcu Menajerliği Sözleşmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, 380-396, Ankara 2015, s. 383-384, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398588>, e.t.: 28/11/2024.

¹¹³ FIFA Futbol Temsilciliği Talimatı, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com>, e.t.: 15/04/2025.

1.10.2. Futbol Menajeri Sözleşmesinin Kurulması

Menajerlik sözleşmesinin noterde düzenlenme şekilde yapılması gerekli olup, sözleşme içeriğinde; menajerlik faaliyetinin kapsamı, menajerlik faaliyetinin menajerlik şirketi aracılığı ile yerine getirildiği durumlarda menajerin şirketi temsile yetkili olduğunu gösterir ticaret sicil belgesinin eklenmesi zorunludur¹¹⁵. Ayrıca TFF Futbol Menajerliği Talimatı m. 6 uyarınca menajerlik şirketinin herhangi bir çalışanı ne sıfatla olursa olsun, böyle bir sözleşmenin görüşmesinde bulunamaz ve böyle bir sözleşme akdedemez.

Ayrıca futbolcu ve kulüpler menajerlik sözleşmesi kurulurken, tarafların birbirleriyle kurdukları hukuki ilişkinin kapsamını belirlemek zorunda olup, bu sözleşmenin bir hizmet, danışmanlık veya temsil benzeri bir faaliyet olup olmadığı konusunda bir belirleme yapma yükümlülükleri bulunmaktadır¹¹⁶.

1.10.3. Futbol Menajeri Türleri

Futbolcu menajerliği hizmetinin farklı şekillerde görülebileceği TFF Futbol Menajerliği Talimatında düzenlenmiştir. Buna göre bir futbol menajeri üç şekilde faaliyet gösterebilecektir. Futbol menajerleri isterse futbol menajerliği şirketi kurarak bu şirket çatısı altında, bağlı futbol menajeri olarak veya herhangi bir menajer ya da menajerlik şirketi ile bir bağı olmadan bağımsız bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilecektir.

Futbol menajerliği şirketi “*En az bir Futbol Menajerinin ortaklığı ile kurulmuş olan veya en az bir Futbol Menajeri istihdam eden veya en az bir Futbol Menajerinin işlerinin yürütülmesi için hareket eden bir anonim şirketi*” şeklinde TFF Futbol Menajerliği Talimatında tanımlar başlığı altında düzenlenmiştir. İlgili talimat hükmünden de anlaşılabileceği üzere bu şirketler yalnızca anonim şirket şeklinde kurulabileceklerdir.

1.10.4. Ücret

Futbol menajerliği sözleşmesindeki ücrete ilişkin esaslar TFF Futbol Menajerliği Talimatı m. 9’da düzenlenmiştir. Buna göre menajer kendisini temsil ettiği kişiden

¹¹⁴ TFF Futbol Menajerleri Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org>, e.t.: 16/04/2025.

¹¹⁵ Doğu, s. 387.

¹¹⁶ Doğu, s. 394.

ücret talep edebilmekle birlikte yine aynı madde hükmü *“Temsil Edilen, bu tür bir ödemeyi yapması için herhangi bir üçüncü tarafı yetkilendiremez veya herhangi bir üçüncü tarafla bu hususta anlaşamaz.”* şeklinde özel bir düzenleme getirmiştir.

Ayrıca TFF Futbol Menajerliği Talimatı m. 10 ile ücret konusunda bazı kısıtlamalar getirmiştir. Profesyonel futbolcuların kazandığı ücretlerin çok büyük miktarlara ulaşması ve menajerlerin bu ücret üzerinden oran belirleyerek çalışmasının karşılığını alması sonucunda TFF bazı sınırlamalar ön görmüştür. Bu sınırlamalara göre, futbolcunun brüt gelirinin iki milyon Türk lirasını aşması durumunda menajerlik ücreti bu brüt gelirin en fazla yüzde beşi olarak belirlenebilecektir. Futbolcunun brüt gelirin bu miktarın altında kalması durumunda ise ücret en fazla yüzde on olarak belirlenebilecektir. Futbolcu sözleşmelerinde öngörülen gol, galibiyet, asist veya başka şartlar üzerinden verilen başarı primleri gibi ek ödemeler gelir hesaplamasına dahil edilmeyecektir.

1.10.5. Süre

TFF Futbol Menajerleri Talimatında imzalanacak sözleşmeler bakımından bir süre kısıtlaması da getirilmiştir. Bununla birlikte bu süre kısıtlaması sözleşmenin taraflarına göre değişkenlik göstermektedir. TFF Futbol Menajerleri Talimatı m. 7/3 hükmü gereğince, *“Bir futbolcu veya antrenör ile bir Futbol Menajeri arasında imzalanan bir Futbol Menajerliği sözleşmesinin süresi”* iki yılı aşamayacaktır. Buna aykırı olarak yapılan düzenlemelerin ve sözleşmenin iki yıl sonunda otomatik uzayacağını öngören hükümlerin herhangi bir hüküm veya sonuç doğurmayacağı talimatta açık bir şekilde düzenlenmiştir.

Bununla birlikte bu süre sınırlaması talimatta futbolcu ve antrenörler ile imzalanan sözleşmeler bakımından getirilmiştir. Sözleşmenin taraflarından birinin futbolcu değil de kulüp olması durumunda böyle bir sınırlama bulunmamaktadır. Dolayısı ile taraflar iki yılı aşan süreli sözleşmeler imzalamakta serbesttirler.

1.10.6. Menajerlik Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Sözleşmenin hukuki niteliğine ilişkin TFF Futbol Menajerleri Talimatı yayınlanmadan önce tartışmalar bulunsa da bu talimatın yürürlüğe girmesi ile bu tartışmalar son bulmuştur. Nitekim talimatta menajer sözleşmesinin kapsamının ve hukuki niteliğinin sözleşmede yazılması gerektiği düzenlenmiştir. Bu talimatın ekinde

bulunan taslak menajer sözleşmesinde ne tür bir faaliyette bulunulduğunun (hizmet, danışmanlık, temsil) sözleşmeye yazılması gerektiği düzenlenmiştir. Yargıtay bu talimat yayınlanmadan önceki bir kararında bu sözleşmelerin simsarlık sözleşmelerine benzediğini ve bu nedenle buna ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğini hükme bağlamıştır¹¹⁷.

1.10.7. Menajerlik Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklar

Bir menajerlik sözleşmesi kaynaklı uyuşmazlık ortaya çıktığında menajerlik sözleşmesinin ulusal nitelikte olup olmamasına göre ayırım yapmak gerekecektir. Sadece FIFA lisansı bulunan bir futbol menajerinin yaptığı ve bu nedenle TFF Talimatları kapsamı dışına çıkan uyuşmazlıkların çözümünde FIFA yetkili olacaktır. FIFA Futbolcu Temsilciliği Talimatı m. 20 hükmünde bu tarz uyuşmazlıklarda FIFA'nın yetkili olduğu bununla birlikte tarafların genel mahkemelerde açacağı tazminat davası haklarının saklı olduğu düzenlenmiştir.

Ulusal nitelikte uyuşmazlıkları taraflar dilerse genel mahkemelere taşıyabileceği gibi dilerse TFF bünyesinde kurulan kurullara da götürebileceklerdir. Tarafların TFF'nin bu uyuşmazlıklardaki yetkisini kabul edip etmeme konusunda tam bir özgürlüğü bulunmaktadır. Dilerlerse aralarındaki sözleşmeye bu konuda hüküm koyabilecekleri gibi daha sonra yapacakları bir anlaşma ile de bu yetki kabul edilebilecektir. Yetkiye ilişkin bu durum mülga talimat döneminde farklı olarak ele alınmıştır. Mülga Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı (UÇKT)¹¹⁸ m. 2'ye göre menajer sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında münhasıran TFF kurulları yetkili kılınmıştır. Münhasıran TFF kurullarının yetkili kılınması devletin yargı yetkisini kısıtlaması konusunda kamuoyunda tartışmalar yaşanmasına sebep olmuştur. Bu tartışmalar, devletin yargı yetkisini kanunlar ile kurduğu mahkemeler aracılığı ile yerine getirirken, bu yargı yetkisinin bir talimat ile sınırlandırılmasının kaynaklanmaktaydı¹¹⁹. Çünkü TFF kurullarının sözleşmesel uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili kılınması, tarafların mahkeme önünde haklarını arayamaması anlamına gelmekteydi. Şu anda yürürlükte bulunan UÇKT m. 2'de

¹¹⁷ Yargıtay 13. HD., T. 26/05/2014, 15789E., 16309K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr>, e.t.: 14/06/2024.

¹¹⁸ Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UCK-Talimati.pdf>, e.t.: 21/03/2024.

¹¹⁹ Güner, s. 113-114.

sözleşmesel uyuşmazlıklarda münhasır yetkiye ilişkin düzenleme terk edilmiştir. Yeni düzenlemeye göre TFF kurullarının yetkili kılınması tarafların iradesine bırakılmıştır.

1.11. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Unsurları

Öğretideki baskın görüşe göre, hizmet sözleşmesi niteliğinde olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bir işin görülmesi, süreklilik, ücret, bağımlılık ve anlaşma olarak başlıca beş ana unsuru olduğunu söylemek mümkündür.

1.11.1. İşin Görülmesi

Profesyonel futbol sözleşmeleri, futbolcunun kişisel nitelikleri dolayısıyla yapılan ve doğrudan futbolcunun kişiliğine bağlı olan sözleşmelerdir¹²⁰. Kulüpler bu sözleşmeleri imzalarken futbolcunun sadece sportif başarı getirme olasılığını düşünmemektedir. Aynı zaman kulübün imajını da düşünmektedir. Nitekim futbolcunun dış görünümünden sosyal yaşantısına kadar birçok etken transfer görüşmelerinde hesaba katılmaktadır. Bunun dışında futbolculardan saha içerisinde ihtar veya ihraç gerektirecek hareketlerden sakınması da beklenmektedir. Zaman zaman kulüpler bu tarz hareketler karşısında futbolculara ceza vermektedirler. Örneğin, 2012 yılında Erzurum'da Türkiye'nin iki büyük kulübü Galatasaray ve Fenerbahçe arasında oynanan süper kupa maçında, Galatasaray futbolcusu *Engin Baytar* maçın hakemi *Cüneyt Çakır*'ın yakasından tutarak kendisine saldırmıştı. Bu fiili nedeni ile oyuncuya TFF Disiplin Kurulu tarafından on bir maç ceza verilirken, dönemin Galatasaray yöneticileri futbolcuya ayrıca kulüp olarak da ceza verdiklerini ifade etmişlerdir¹²¹. Kulübün ayrıca verdiği bu cezanın sebebi futbolcunun yaptığı hareketin futbolun ruhuna ve oyun kültürüne¹²² aykırı düşmesi olduğu kabul edilebilir. Oyun kültürünü biraz açmak gerekirse bu kavram, oyunun, eğlence ve sportif başarı elde etme amacı ile örf, adet ve alışkanlıklar çerçevesinde oyuncular tarafından centilmence oynanmasını ifade etmektedir¹²³.

Futbolcuların bu sözleşmelerden doğan sportif yükümlülükleri, sadece resmi müsabakalar kapsamında ele alınmamalıdır. Resmi müsabakaların yanında

¹²⁰ Ertaş ve Petek, s. 406.

¹²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz., **Kaynak:** <https://www.galatasaray.org/haber/kulup-haberleri/ikinci-baskan-ali-durust-aciklamalarda-bulundu/2755>, e.t.: 29/04/2025.

¹²² Şimşek, s. 394.

¹²³ Şimşek, s. 395.

futbolcuların ayrıca düzenli olarak antrenmanlara katılmaları da bir işin görülmesi kapsamına girmekte olup, bu yükümlülüğün de futbolcunun bizzat kendisi tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir¹²⁴. Bu durumlar futbolcuların kişiliğinin sözleşmenin imzalanmasında ne kadar ön planda tutulduğunu gözler önüne sermektedir. Futbolcu sözleşmeleri, yapıları gereği futbolcuların becerileri ve kişilikleri ön planda tutularak imzalandığından, futbolculardan yeteneklerini yeşil sahalarda bizzat göstermeleri beklenmekte olup, bu edimi bir başka futbolcuya devredemezler¹²⁵. Futbolcu sözleşmelerinin niteliği gereği iş görme ediminin bir başkasına devredilememesi ayrıca TBK m. 395 hükmünde hizmet sözleşmesi düzenlenirken işçinin borçları başlığı altında “Sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça, işçi yüklendiği işi bizzat yapmakla yükümlüdür” şeklinde yer almaktadır. Ayrıca antrenörün veya yönetimin düzenleyeceği toplantılara katılmak, forma lansmanlarında yer almak veya kulübün uygun gördüğü reklamlarda oynamak gibi faaliyetler de futbolcunun iş görme borcu altında sayılabilmektedir¹²⁶.

1.11.2. Süreklilik

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri belli dönemler arasını kapsayacak şekilde düzenlenmektedir. Bu dönemler belirlenirken kulüplerin mücadele ettiği liglerin başladığı ve bittiği tarihler hesaba katılmaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bitiş tarihinin, yılın hangi dönemine denk geleceğine yerel futbol federasyonları karar verebilmektedir. Örneğin PFSTT m. 19/3 hükmüne göre, TFF bu tarihi 31 Mayıs olarak belirlemiştir. Sezon önce açıklanan takvimlere göre Türkiye’deki profesyonel ligler her yıl bu tarihten önce sona ermektedir. Bununla birlikte pandemi veya 2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş depreminde olduğu gibi olağanüstü haller durumunda liglerin durdurulması veya ertelenmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumlar karşısında ne gibi bir uygulamaya gidileceği de PFSTT’de düzenlenmiştir. Her ne kadar sözleşmelerin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak belirlenmesi zorunlu olsa da yine PFSTT m. 19/3 hükmü uyarınca, resmi müsabakaların sona erme zamanı bu tarihten sonraki bir güne denk geldiği takdirde, sözleşme sürelerinin, müsabakaların bittiği tarihe kadar uzamış sayılacağı kabul edilecektir.

¹²⁴ Ertaş ve Petek, s. 406.

¹²⁵ Balcı ve Turan, s. 477.

¹²⁶ Akbulut, s. 361- 362.

Profesyonel futbolculardan sözleşme süreleri boyunca özen göstererek sportif yükümlülüklerini yerine getirmesi beklenirken, belirli bir sonuç elde etme yükümlülükleri olmayıp, sözleşme süresi boyunca sadece emek ve zamanlarını kulüpleri için harcamaları yeterlidir¹²⁷.

Futbolcu sadece bir işi yapmadığı gibi belirli bir sonuç meydana getirme yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Aksine futbolcu belli bir sonuç gelsin veya gelmesin emeğini harcayarak kulüp adına mücadele etmekte ve bu da sürekli bir borç ilişkisi doğurmaktadır¹²⁸. Sadece bir maç için sözleşme yapılması bu sözleşmelerin niteliğiyle uyuşmayacağı gibi futbolun doğasına da aykırı olacaktır¹²⁹. Nitekim kulüpler planlamalarını sezonluk yapmakta ve sözleşmelere dair düzenlemeler de bu doğrultuda getirilmektedir.

1.11.3. Ücret

Amatör sporcu, faaliyetlerini bir nevi hobi olarak yerinde getirdiğinden ve karşılığında herhangi bir maddi beklenti içine girmediğinden dolayı ücret unsuru bakımından bir ilişkisinden söz edilemeyeceği gibi profesyonel sporcuların faaliyetlerini meslek olarak yerine getirirken bunun karşılığında aldığı ücretlerin zaman zaman yedi haneli miktarlara ulaşması nedeniyle de ücret bakımından yine klasik anlamdaki iş ilişkisinden söz edilemeyecektir¹³⁰. Ayrıca sporcuların tek gelir kaynağı, sözleşme ile bağlı oldukları kulüplerden aldıkları ücretler olmayıp, zaman zaman farklı markalar ile imzaladıkları sponsorluk anlaşmaları ile ek gelir de elde edebilmektedirler. Nitekim bu sözleşmelerin hukuki niteliği değerlendirilirken, sporcuların üçüncü kişiler ile ek gelir yaratan anlaşmaları göz önünde tutularak kulüplerine olan ekonomik bağlıkları bu şekilde değerlendirilmelidir¹³¹. Sıradan bir işveren-işçi ilişkisinde bu şekilde üçüncü kişiler ile sözleşme imzalanması pek yaygın olmamakla birlikte, sporcu sözleşmelerinin bu noktada kendine has bir yapıya sahip olması göze çarpmaktadır.

Amatör de olsa profesyonel de olsa sporcu ve kulüpler arasındaki iş ilişkisini, klasik anlamdaki işçi- işveren ilişkisinden ayıran farklar ekonomik boyut ile sınırlı değildir. Uygulamada işçileri işverenlere karşı korumak için koyulan bazı sınırlamalar ve

¹²⁷ Balcı ve Turan, s. 478.

¹²⁸ Ertas ve Petek, s. 407.

¹²⁹ Akbulut, s. 370.

¹³⁰ Martínez, s. 78.

¹³¹ Martínez, s. 79.

kısıtlamalar sporcular için uygulanmakta olmayıp, örneğin mobbing olarak yorumlanabilen işçilerin faaliyetlerinin düzenli olarak kamerayla takip edilmesi, sporcularda aynı şekilde yorumlanamayacaktır¹³². Aksine sporun ve sporcuların en büyük gelir kaynağı ve teşvik edilmesindeki en büyük etken, sporcuların bütün dünyanın izleyebileceği bir şekilde kameralar önünde faaliyetlerini gerçekleştirmeleridir. Aynı şekilde profesyonel sporcuların antrenmanları da aynı şekilde kayıt altına alınıp, gelişimleri bu kamera kayıtlarından takip edilmektedir.

Spor bağlamında bu sözleşmeler değerlendirildiğinde, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin kendine özgü nitelikleri ile çeşitli şekillerde karşımıza çıkması, uluslararası hukukta yalnızca spor sözleşmelerine uygulanabilir yeknesak bir hukuk normunun bulunmaması, bu sözleşmelerin zaman zaman iş sözleşmelerine, zaman zaman ticari bir sözleşmeye benzemesi ve zaman zaman da kendine has özel bir şekilde ortaya çıkması sporcu sözleşmelerini oldukça karmaşık bir hale getirmektedir¹³³. Bir ücret karşılığında spor kulüplerine bağlı olarak faaliyette bulunan sporcuların kulüplerle yaptığı sözleşmeler aslında birer iş akdidir¹³⁴. Bununla birlikte İş Kanunu, sporcu sözleşmelerini m. 4/1-g hükmüyle kanun kapsamı dışına çıkarmıştır. İlgili hükme göre bu sözleşmelere İş Kanunu hükümleri uygulanmayacaktır. Bununla birlikte sadece sporcular kapsam dışında bırakılmış olup, spor kulüplerinde çalışan ve başka işlerle meşgul olan kişilere İş Kanunu hükümleri uygulanacaktır¹³⁵.

Hizmet sözleşmeleri genel olarak TBK m. 393 vd. hükümlerinde yer almaktadır. Hizmet sözleşmelerinde işçi, işveren ile anlaştıkları bir işin yerine getirilmesini taahhüt ederken; işveren de bunun karşılığı olarak işçiye ücret ödeme yükümlülüğünü yerine getirmektedir. Bir tür hizmet sözleşmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde durum benzerdir. Hizmet sözleşmelerinde ücretin para olarak ödenmesi esas olsa da zaman zaman ekonomik karşılığı olan farklı değerlerin de ücret olarak verildiği görülmektedir¹³⁶. Örneğin, özellikle yabancı futbolcular ile imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde, futbolcuya verilmesi planlanan yıllık ücretin yanında, futbolcunun konaklayacağı yerin ve yılda belirli sayıda ülkesine gidiş- dönüş uçak biletinin de kulüpler tarafından karşılanacağı düzenlenmektedir.

¹³² Colucci, s. 202.

¹³³ Ines Medić, “Applicable Law For Contracts in The Sporting Context”, *SEEU Review*, C. 12, S. 1, 197-221, 2017, s. 220, <https://sciendo.com/article/10.1515/seeur-2017-0014>, e.t.: 11/05/2024.

¹³⁴ Sarper Süzek, *İş Hukuku*, 21. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 224.

¹³⁵ Süzek, s. 225.

¹³⁶ Zevkliler ve Gökyayla, s. 450.

Futbolcunun antrenmanlara katılıp, müsabakalarda görev alarak yerine getirdiği iş görme ediminin karşılığı olarak, kulüplerin en önemli yükümlülüğü şüphesiz ki ücret ödeme yükümlülüğüdür. Ücret belirleme zorunluluğu bulunup bulunmadığı konusunda öğretide görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüşe göre, PFSTT m. 21 hükmünde ücret ayrıca düzenlendiği için sözleşmede ücretin belirlenmesi zorunluyken diğer görüşe göre iş sözleşmelerinde ücret belirlemek zorunlu olmadığından burada da aynı husus söz konusudur¹³⁷. Talimat ile getirilen zorunluluğun sözleşmenin geçerliliğini etkilememesi gerekmektedir. Taraflar sözleşmede bir ücret belirlemese dahi sözleşme yine geçerli olacaktır. Fakat TFF futbolcuya lisans çıkarmayacaktır. Dolayısı ile futbolcu resmi maçlarda da görev alamayacaktır. Bu nedenle talimat ile getirilen şartın aksine sözleşmede ücretin belirlenmemesi sözleşmenin geçerliliğini etkilememekte olup futbolcunun lisans almasına engel olacaktır. Bununla birlikte belirlenen ücretin PFSTT m. 21 hükmüne göre, en az asgari ücret tutarında olması zorunludur.

1.11.4. Bağımlılık

Hizmet sözleşmesindeki bağımlılık unsurunun profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de baskın olması, kulüplerin sporcuya ücret ödemesinin sözleşmenin esaslı unsurlarından biri olması ve işin süresinin kurucu unsur olması bakımından sporcu sözleşmeleri hukuki nitelik açısından hizmet sözleşmesine benzemektedir¹³⁸. Nitekim sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliğine dair öğretide tartışma olsa da Yargıtay bir kararında profesyonel sporcu sözleşmelerinin TBK kapsamında hizmet sözleşmesi olduğunu dile getirmiş ve buna paralel olarak karar vermiştir¹³⁹.

Futbolcu, görevini yerine getirirken kulüp talimatları ve teknik ekibin direktifleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir. Futbolcu sadece resmi müsabakalarda saha içerisindeyken değil aynı zaman nerede, ne şekilde antrenman yapacağı konusunda da teknik ekip ve kulübün talimatları doğrultusunda hareket etmek zorundadır. Nitekim futbolcu bu yükümlülüğüne aykırı hareket ettiği takdirde kadro dışı kalma ve para cezası gibi çeşitli disiplin cezalarına maruz kalabilmektedir. Ayrıca bağımlılık çerçevesinde futbolcunun dürüstlük kurallarına aykırı hareket etmemesi gerekmekte

¹³⁷ Özen, s. 54.

¹³⁸ Aydos, s. 648.

¹³⁹ Yargıtay 3. HD., 01/10/2020T., 7165E., 5239K., **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 14/06/2023.

olup; kendisini sakatlayacak ve motivasyonunu azaltacak faaliyetlerden kaçınması sözleşmenin bağımlılık unsurunun sağlanmasında önem arz edecektir¹⁴⁰.

Futbolcunun kulübe karşılığı bağımlılığı aslında hizmet sözleşmesinde görülen ve işçinin emeğini ve vaktini işverenin talimatları doğrultusunda harcadığı ve emeğini işverenin isteklerine özgülediği bir bağımlılıktır¹⁴¹. Futbolcunun kulübe karşı içerisinde bulunduğu bu bağımlılık, ekonomik bağımlılıktan ziyade hukuki bağımlılıktır ve bu bağımlılıktan kasıt işverenin emir ve talimatlarıyla bağlı olmak anlamına gelmektedir¹⁴². Ayrıca profesyonel futbolcunun kulübüne karşı sadakat borcu da bulunmakta olup buna göre hareket etmesi gerekmektedir¹⁴³. Bu yükümlülük kapsamına sır saklama, spor ahlakına uygun davranma ve kulüp vizyonu çerçevesinde hareket etme girmektedir¹⁴⁴.

1.11.5. Anlaşma

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin kurulabilmesi için gerekli olan son unsur, tarafların açık veya örtülü şekilde anlaşma iradelerinin bulunmasıdır. TBK m. 1 hükmünde belirtildiği üzere, bu irade karşılıklı olarak taraflar arasında birbirlerine yöneltildiğinde sözleşme kurulmuş sayılacaktır. Bu unsurun sağlanmasıyla birlikte, taraflar arasında profesyonel futbolcu sözleşmesi geçerli şekilde kurulmuş olur. Ancak, hizmet sözleşmelerinde, ücret unsuru açıkça belirtilmemiş olsa dahi, tarafların anlaşma konusunda ortak bir irade beyanında bulunmaları yeterli iken, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde, futbolcunun federasyondan lisans alabilmesi için ücret ve sözleşme süresinin açıkça belirlenmiş olması gerekmektedir¹⁴⁵.

1.12. Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde Şekil

TBK m. 12 hükmüne göre sözleşmelerin geçerliliği kanunda aksi düzenlenmedikçe herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri de hizmet sözleşmesi niteliği taşıdığından ve hizmet sözleşmelerinde herhangi bir şekil şartı

¹⁴⁰ Akbulut, s. 365-366.

¹⁴¹ Zevkliler ve Gökyayla, s. 454.

¹⁴² Ertaş ve Petek, s. 422.

¹⁴³ Ali Tutar, **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2023, s. 70-71.

¹⁴⁴ Tutar, s. 71

¹⁴⁵ Ertaş ve Petek, s. 422.

olmadığından bu sözleşmelerde şekil şartı öngörülmemektedir¹⁴⁶. Yazılı şekil şartı sözleşmenin geçerliliği konusunda değil, ispat konusunda önem arz edecektir.

Her ne kadar PFSTT m. 3 hükmü profesyonel futbolcu, herhangi bir kulüp ile yazılı sözleşme yapan kişi olarak tanımlansa da burada sözleşmenin yazılı geçerlik şartına tabi olduğunu kabul etmemek gerekir. Çünkü sözleşmelere getirilecek şekil şartının ancak kanun ile getirilebileceği göz önünde bulundurulduğunda, PFSTT m. 3 hükmü ile getirilen düzenlemenin ancak ispat hukuku açısından önem ifade edeceğini söylemek mümkündür¹⁴⁷. Ayrıca tekrar belirtmek gerekir ki talimatta yazılan şekil şartlarına uygun olarak hazırlanmamış bir sözleşme yine de hukuki olarak vücut bulacak, hüküm ve sonuç doğuracak ancak futbolcu Türkiye Futbol Federasyonundan lisans alamadığı için resmi müsabakalarda görev alamayacaktır. Galatasaray-*Kevin Grosskreutz* transferi buna örnek olarak gösterilebilir. Alman futbolcu 2015-2016 futbol sezonunun başında yaz transfer sezonunun sonunda Galatasaray'a transfer olmuştur. Galatasaray ile geçerli bir sözleşme imzalayıp ücretini almaya devam eden Alman futbolcunu transfer evrakları, talimatta belirtilen şekilde zamanında TFF'ye gönderilmemiştir. Bu nedenle Alman futbolcu hiçbir resmi müsabakada forma giyememiş ve sonrasında kulüp tarafından FIFA'ya başvurulsa da olumlu sonuç alınamamıştır¹⁴⁸. Dolayısı ile Türkiye'de hukuken tam olarak profesyonel olabilmek için TFF'den tescillenip lisans almak gerekmektedir¹⁴⁹.

1.13. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Süresi

Konusu bedeni güç ve yeteneğin sergilenmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmeleri süreli sözleşmeler olup, bu sürelerle PFSTT ile bazı sınırlamalar getirilmiştir¹⁵⁰. Örneğin PFSTT m. 19/2 hükmünde profesyonel futbolcu sözleşmelerinin süresi en fazla beş olarak düzenlenebilmektedir. Ayrıca bu sözleşmeler ömür boyu veya süresiz yapıldığı takdirde her halükârda TBK m. 23/2 hükmüne aykırı olacaktır. Zira bu tarz sözleşmelerin kurulması kişilik haklarının ihlali anlamına gelecektir.

¹⁴⁶ Ertaş ve Petek, s. 427.

¹⁴⁷ Ertaş ve Petek, s. 428.

¹⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz., Galatasaray Kulübü Resmi İnternet Sayfası, **Kaynak:** <https://www.galatasaray.org/haber/galatasaray-haberleri/aciklama/28711> , e.t.: 20/04/2025.

¹⁴⁹ Uman, s. 73

¹⁵⁰ Özen, s. 42.

Ayrıca yine PFSTT m. 19/2 hükmü ile bir de futbolcuların yaşına ilişkin bir kısıtlama getirmiştir. İlgili hükme göre on sekiz yaşın altındaki futbolcular ile sözleşme imzalanmak istendiği takdirde bu sözleşmelerin süresi üç yılı geçemeyecektir. Bu durum özellikle altyapıdan çıkan genç futbolcuları korumak için getirildiği söylenebilir. Böylelikle kariyerinin henüz başında olan genç futbolcular, profesyonelliğe geçerken büyük kulüplerin baskısı ve ekonomik çekinceler ile kendilerini uzun yıllar aynı kulübe bağlayacak sözleşmeler imzalamalarının önüne geçilmek istenmiştir. Nitekim *Hakan Çalhanoğlu* örneğinde olduğu gibi genç futbolcular transfer sürecinin işleyişine hakim olmamaları nedeniyle cezalarla karşı karşıya kalabilmektedir.

1.14. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, belirli süreli sözleşmeler olup, bu tür sözleşmelerde de diğer sözleşmelerde olduğu gibi sona erme sebepleri ve sona erme durumuna bağlı olarak çeşitli sonuçlar bulunmaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi farklı şekillerde gerçekleşebilir. Bu sözleşmelerin sona erme sebepleri, genel olarak üç ana grup altında incelenebilir: Sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi, sözleşmenin fesih yoluyla sona ermesi ve tarafların karşılıklı anlaşması ile sona ermesi. Sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi ve tarafların karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi sona erdirmeleri daha anlaşılır ve basitken fesih yoluyla sözleşmeyi sona erdirmeye süreci biraz daha karışıktır.

1.14.1. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Kendiliğinden Sona Ermesi

Sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi durumunda tarafların bu hususta bir çaba göstermesine gerek kalmaksızın belirli şartların gerçekleşmesi halinde sözleşme sona ermektedir. Sözleşme birçok farklı durumda kendiliğinden sona erebilmektedir. Bu şekilde sona erme sebepleri de kendi içerisinde dört ana başlık altında incelenebilmektedir. Bunlar; sözleşme süresinin dolması, futbolcunun ölümü, kulübün tüzel kişiliğini kaybetmesi ve bozucu koşulun gerçekleşmesi şeklinde sıralanabilir.

1.14.2. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Süresinin Dolması

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri en fazla beş yıl süreyle ve sözleşme süresinin sözleşme yapılırken belirlenmesi gerekmektedir¹⁵¹. Transfer sözleşmelerinin bitiş tarihi de kesin olarak bu şekilde belirlenecektir. Söz konusu tarihin son günü PFSTT geçici m. 10 gereğince 31 Mayıs olmak zorundadır. Tarafların belirledikleri bu sözleşme süresi dolduğunda sözleşme de kendiliğinden sona erecektir. TBK m. 430, “*Belirli süreli hizmet sözleşmesi, aksi kararlaştırılmadıkça, fesih bildiriminde bulunulmasına gerek olmaksızın, sürenin bitiminde kendiliğinden sona erer*” hükmünden anlaşılabacağı üzere, herhangi bir fesih bildiriminde bulunulmasına gerek kalmaksızın süresi dolduğunda sözleşme kendiliğinden sona erecektir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin opsiyonlu olarak kurulması da mümkündür. Taraflar dilerse sözleşmenin sona ermesini taraflardan birinin sözleşme süresinin bitiminden bir süre önce bildirimde bulunması şartına bağlayıp, aksi takdirde sözleşmenin belirli bir süreyle yenilenmiş sayılacağını kabul edebilirler¹⁵².

Özellikle pandemi döneminde sözleşme süresinin dolması hususunda bazı tartışmalar yaşanmıştır. Tüm dünyayı etkisine altına alan pandemi nedeni ile birçok lige ara verildiği gibi 2019-2020 Türkiye Süper Lig Cemil Usta Sezonuna da bir süreliğine ara verilmiştir. Futbolcu ve insan sağlığının ön planda tutulmak istenmesi nedeniyle bu dönemde liglerin tatil edilip sezonun olduğu gibi tescil edilmesi veya oynanmamış sayılması gibi birçok çözüm önerisi ileri sürülse de bunun futbol ekonomisine ağır bir darbe indireceği düşünülerek kademeleri olarak futbol ligleri geri açılmıştır.

Bununla birlikte uygulamada bazı tartışmalar ortaya çıkmıştır. Bu durum, normalde Mayıs ayında bitmesi planlanan liglerin Haziran ve Temmuz aylarına kadar uzaması ve profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak düzenlenmesinin zorunlu olmasından kaynaklanmıştır. Bununla birlikte PFSTT’de bu gibi olayların yaşanması ihtimali göz önünde bulundurulmuş ve buna uygun bir düzenleme getirilmiştir. PFSTT m. 19/3 hükmüne göre, eğer son resmi müsabakanın oynandığı tarih 31 Mayıs tarihinden daha sonraki bir tarihe denk gelirse, sözleşme sürelerinde son yıla girmiş profesyonel futbolcuları sözleşmelerinin, müsabakaların bittiği son tarihe kadar uzamış sayılacağı kabul edilmiştir. Bu durum pandemi sezonunda olduğu gibi 2023 yılında yaşanan Kahramanmaraş merkezli deprem nedeniyle ara verilen 2023-

¹⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bkz., “1.8.2.Sporcunun Sözleşmesinin Yenilenmesi”.

¹⁵² Ertaş ve Petek, s. 461.

2024 sezonunda da uygulanmıştır. Böylelikle olağanüstü haller gözetilerek sözleşmenin bitiş tarihi bakımından farklı bir düzenleme getirilmiştir.

1.14.3. Profesyonel Futbolcunun Ölümü

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri futbolcunun kişiliğinin ön planda olduğu bir sözleşme türü olduğundan şüphesiz ki futbolcunun ölümü de sözleşmenin sona erme sebeplerinden biri olacaktır. Bu husus TBK m. 430 hükmünde de aynı şekilde düzenlenmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olan futbolcunun, sözleşme ile kendine yüklenen edimleri, hizmet sözleşmesinin niteliği gereği bizzat yerine getirmesi gerektiğinden sözleşme kendiliğinden sona erecektir¹⁵³. İlgili hükme göre sözleşme işçinin ölümüyle kendiliğinden sona erecektir. Gaiplik ve ölüm karinesi gibi ölüme denk bir durumun gerçekleşmesi durumunda da benzer sonuçlar doğacaktır¹⁵⁴.

2019 yılında Fransa'nın *FC Nantes* kulübünden İngiltere'nin *Cardiff City FC* kulübüne transfer olan profesyonel futbolcu *Emiliano Sala*, transfer açıklandıktan sonra kendisini İngiltere'ye götüren uçağın düşmesi nedeni ile 21 Ocak 2019'da hayatını kaybetmiştir. Yaşanan bu facia daha sonra CAS önüne gelen uyuşmazlıklara da konu olmuştur. Fransız ve İngiliz kulübü arasında imzalanan sözleşmenin geçerli olup olmadığı, *FC Nantes* kulübünün bonservis ücretine hak kazanıp kazanmadığı hususlarında ortaya çıkan uyuşmazlıkta CAS, Fransız kulübü lehine hüküm kurarak Cardiff City FC kulübünün bonservis ücreti ödemek zorunda olduğuna hükmetmiştir¹⁵⁵. Her ne kadar bu trajik olay neticesinde bonservis ücretine yönelik uyuşmazlık ortaya çıksa da futbolcunun ölümü sebebi ile sözleşmenin sona erdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır.

1.14.4. Kulübün Tüzel Kişiliğini Kaybetmesi

Profesyonel futbolcu sözleşmenin taraflarından biri olan kulübün tüzel kişiliğini kaybetmesi halinde de taraflar arasındaki sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Bu kulüp bir spor kulübü olabileceği gibi herhangi bir futbol kulübü de olabilmektedir. Nitekim Türkiye'de kimi kulüpler spor kulübü olarak faaliyet gösterirken kimileri de

¹⁵³ Zevkliler ve Gökyayla, s. 454.

¹⁵⁴ Ertaş ve Petek, s. 461.

¹⁵⁵ CAS, 26.08.2022, 2022/.../..., Football Player Emiliano Sala Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_6594_Decision.pdf, e.t.: 19/05/2024.

futbol kulübü olarak faaliyet göstermektedir. Kulübün dernek veya anonim şirket olarak kurulmuş olması da mümkündür fakat ne şekilde kurulmuş olursa olsun tüzel kişiliğin sona erdiği hallerde sözleşme de sona erecektir¹⁵⁶.

1.14.5. Bozucu Koşulun Gerçekleşmesi

Bozucu koşul TBK m. 173 hükmünde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, eğer bir sözleşmenin sona ermesi önceden gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bir olguya bağlanıyorsa burada artık bir bozucu koşul söz konusu olacaktır. Bu bozucu koşul gerçekleştiği anda sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Aksine bir durumu taraflar kararlaştırmadığı sürece bu sona erme geçmişe etkili olmayacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri de bu şekilde yapılabilir. Bu bozucu koşul futbolcunun forma giydiği takımın şampiyonluğuna bağlanabileceği gibi tersi durumda söz konusu olabilir. Örneğin birçok profesyonel ligde futbolcular, kulüpler ile sözleşme imzalarken kulübün bir alt lige düşmesi halinde sözleşmenin sona ereceğine dair sözleşmeye hüküm koymaktadırlar.

Benzer durum sözleşme uzatılırken de görülmektedir. Futbolcular veya kulüpler sözleşmelerin uzatılmasını geciktirici bir koşula bağlayabilmektedir. Özellikle kariyerinin sonuna yaklaşmış veya sürekli sakatlanan futbolcular söz konusu olduğunda bu durumla sık sık karşılaşılmaktadır. Taraflar, sözleşme imzalanırken futbolcunun sezon içerisinde belli bir maç sayısına ulaştığı takdirde sözleşmenin kendiliğinden bir süre daha uzayacağına karar verebilmektedirler.

1.14.6. Sözleşmenin İhlali ve Fesih Yoluyla Sona Ermesi

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin ihlali, hukuki sonuçlar doğurabilecektir. Bu durumda hem futbolcu hem de kulüp sözleşmeyi ihlal edebilecektir. Kulüp futbolcunun maaşını ödemezse veya başka yükümlülüklerini yerine getirmezse, futbolcu tazminat talep edebilecektir. Aynı şekilde futbolcu da antrenmanlara katılmama ya da kulüp kurallarını ihlal etme durumunda cezai yaptırımlara tabi tutulabilecektir. Ayrıca, transfer yasağı, sözleşme feshi ve tazminat ödemeleri gibi hukuki yaptırımlar da söz konusu olabilecektir.

¹⁵⁶ Özen, s. 117.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi, futbolcunun veya kulübün çeşitli sebeplerle gerçekleştirebileceği bir işlemdir. Bu sebepler arasında futbolcunun disiplinsizlik, sağlık sorunları veya performans düşüklüğü gibi durumlar yer alabilecektir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi, genellikle belirli koşullar altında ve taraflar arasında anlaşarak yapılır. Eğer sözleşme tek taraflı feshedilirse, bu durumda zarar gören taraf tazminat talep edebilecektir.

Fesih, tek taraflı bir irade beyanıyla sözleşmeyi sona erdiren bozucu yenilik doğuran bir hak olup, tarafların anlaşmasıyla sözleşmenin sona erdirilmesi bir fesih sayılamaz¹⁵⁷. Süreli fesih ve haklı nedenlerle fesih olmak üzere iki türlü fesih söz konusudur. Haklı nedenlerle fesihte sözleşme derhal sona ererken süreli fesihte sözleşme bildirim süresinin bitiminde sona erecek olup bu iki kurum arasındaki temel fark belirli süreli sözleşmelerde süreli fesih kurumunun olmamasıdır¹⁵⁸.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin haklı nedenle feshi herhangi bir sözleşme hükmünün yerine getirilmemesinden ziyade istisnai bir nitelikte olması gerekmekte olup; objektif bir nitelik taşımalı disiplin cezasını gerektirecek ölçüde hafif olmamalı ve ayrıca dışsal ve kişisel nitelikteki olgulara da dayanabilmektedir¹⁵⁹. Bu nedenle haklı nedenle feshe sebep olabilecek durumları açık ve net bir şekilde listelemek mümkün olmayıp; uyuşmazlık ortaya çıkması durumunda somut olayın tüm koşulları değerlendirilmeli ve bu değerlendirme sonunda ortaya çıkan sonucun, sözleşmenin devamını taraflardan biri için çekilmez hale getirecek ağırlıkta olması gerekmektedir¹⁶⁰.

1.14.6.1. Kulübün Haklı Nedenle Fesih Hakkı

Bazı durumlarda kulüplerin sözleşmeyi haklı nedenle feshedebileceği PFSTT m. 27 hükmünde sayılmış bulunmaktadır. Söz konusu hükme göre,

“Futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun bu talimatın 25. maddesinde sayılan yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi, futbolcunun, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı’na aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması”

¹⁵⁷ Süzek, s. 533.

¹⁵⁸ Süzek, s. 539-540.

¹⁵⁹ Colucci, s. 203.

¹⁶⁰ Omar Ongaro, “Maintenance of Contractual Stability Between Professional Football Players and Clubs-The FIFA Regulations on The Status And Transfer of Players and The Relevant Case Law of The Dispute Resolution”, **Chamber European Sports Law and Policy Bulletin**, C. 2, S. 1, 27-68, 2011, s. 33, https://www.colucci.eu/Bulletin_1_2011_TEASER.pdf, e.t.: 22/06/2024.

durumlarında kulübe haklı neden ile feshi hakkı tanınmış bulunmaktadır¹⁶¹.

Kulübün haklı nedenle fesih hakkı başlıca dört farklı ihtimalde düzenlenmiştir. Bununla birlikte “25. maddesinde sayılan yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi” ihtimali diğerlerine göre farklılık arz etmektedir. Diğer üç halde de kulüp haklı nedenle sözleşmeyi derhal fesih haline sahipken, bu ihtimalde kulübün futbolcuya yapmış olduğu ağır ihlalleri gidermesi veya ortadan kaldırması için süre vermesi gerekmektedir. Bu ağır ihlal antrenörün talimatlarına uygun hareket etmemek şeklinde olabileceği gibi resmi müsabakalara çıkmaktan kaçınmak şeklinde de olabilir. PFSTT m.27’ye göre bu ihlal gerçekleştikten sonra futbolcuya yedi günlük bir süre verir. Bu yedi günlük sürenin dolduğu tarihte ihlaller hala devam etmekte ise kulüp sürenin dolduğu tarihten itibaren yedi gün içerisinde sözleşmeyi haklı nedenle feshedebilecektir.

2024 yılında CAS’ın Fransız futbolcu *Paul Pogba* hakkında verdiği karar “futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması” nedeni ile kulübe haklı nedenle sözleşmeyi feshetme hakkı veren hallerden biridir¹⁶². *Paul Pogba* İtalya’nın köklü kulüplerinden biri olan *Juventus* takımının oyuncusuydu. Futbolcunun bir müsabaka sonrasında yapılan testlerinde yasaklı maddeye rastlanması sebebi ile futbolcuya doping kullanmasından dolayı 4 yıl futboldan men cezası verilmiş daha sonra futbolcunun CAS’a yaptığı başvuru neticesinde bu ceza 18 aya düşürülmüştür. Bu cezayı takiben İtalyan kulüp *Juventus* futbolcunun sözleşmesinin feshedildiğini açıklamıştır.

1.14.6.2. Futbolcunun Haklı Nedenle Fesih Hakkı

Aynı şekilde futbolcunun da haklı nedenle feshi düzenlenmiş bulunmaktadır. PFSTT m. 28 hükmüne göre, kulübün, futbolcunun ücretini ödememesi, futbolcunun sigorta girişini yapmaması veya sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi hallerinde, profesyonel futbolcunun sözleşmeyi haklı neden ile feshetme hakkı vardır.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin niteliği gereği belirli süreli sözleşme olduğuna daha önceki bölümlerde değinilmişti. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmeleri ancak haklı nedenlerle feshedilebilir. Haklı nedenlerle profesyonel futbolcu

¹⁶¹ PFSTT, m. 27.

¹⁶² CAS, 07.10.2024, 2024/.../..., Football Player Paul Pogba Anti- Doping Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_10443.pdf, e.t.: 20/05/2024.

sözleşmesini fesheden tarafın tazminat isteme hakkı olup, diğer taraf da bu tazminatı ödemek zorundadır¹⁶³. Sözleşmenin feshine ilişkin durumlar PFSTT m. 27 ve 28 hükümlerinde ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Sözleşmenin haklı nedenle feshine bir örnek olarak geçmiş yıllarda Türkiye Süper Liginde mücadele etmiş olan Osmanlıspor Futbol Kulübü ile Portekizli futbolcu *Josué Filipe Soares Pesqueira* uyuşmazlığı verilebilir¹⁶⁴. Osmanlıspor'un sözleşmeli futbolcusu olan *Josué* bir müsabaka öncesinde sakatlığını gerekçe göstererek maça çıkmak istememiştir. Kulüp ise oyuncunun yedek kalmayı istemediğini açıklamış ve bunu gerekçe göstererek disiplinsiz davranışları sebebi ile oyuncunun A takımı ile antrenmanlara çıkmasına ve takımla birlikte tesisleri kullanmasına engel olmuştur. Bunun üzerine *Josué* ve avukatı sözleşmelerini haklı nedenle feshederek uyuşmazlığı CAS'a taşımıştır. CAS, Osmanlıspor'un futbolcunun takım arkadaşlarıyla birlikte kulüp tesislerinde yemek ve toplantı gibi etkinliklere katılmasına engel olmasını, antrenmanlara çıkmasını engellemesini ve yirmi bir yaş altı takımıyla birlikte antrenman yapmaya zorlanmasını haklı neden sayarak futbolcu lehine hüküm kurmuştur.

1.14.7. Sözleşmenin Karşılıklı Anlaşarak Sona Ermesi

Kulüp ile futbolcu arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi hem kulüp açısından hem de futbolcu açısından birtakım sonuçlara bağlanmıştır. Bu sözleşmeler sona erdiği zaman futbolcunun serbest kalması, zarar gören tarafın tazminat istemesi, rekabet yasağı ve sır saklama yükümlülüğü gibi birtakım sonuçlar ortaya çıkacaktır¹⁶⁵. Uygulamada en çok problem futbolcunun serbest kalması ve tazminat hususunda ortaya çıkmaktadır.

Futbolcunun serbest kalması, ileriki dönemlerde yapacağı sözleşmelerde kendisi için çok büyük avantaj sağlayacaktır. Yapacağı sözleşme görüşmelerine ekonomik olarak eli çok güçlü girecek olan futbolcu, karşı tarafın herhangi bir transfer ücreti ödeme zorunluluğu olmayacağı için daha iyi şartlarda sözleşme talep edebilecektir. Sözleşmenin sona ermesi sebebiyle futbolcunun eski kulübünün yeni kulübünden

¹⁶³ Özen, s. 121.

¹⁶⁴ CAS, 19.05.2009, 2019/A/6171 & 6175, *Josué Filipe Soares Pesqueira v. Osmanlıspor FK Case*, **Kaynak:** <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/6171,%206175.pdf>, **e.t.:** 21/05/2024.

¹⁶⁵ Ertaş ve Petek, s. 466.

transfer ücreti isteyememesinin sebebi, futbol dünyası için çok önemli bir karar olan Bosman kararının bir sonucudur¹⁶⁶.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi her iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu nedenle hem futbolcu tarafı hem de kulüp tarafı borçlu ve alacaklı sıfatının her ikisini de birlikte taşımaktadır. Dolayısıyla TBK’da düzenlenen temerrüde ilişkin hükümler PFSTT ile profesyonel futbolcu sözleşmeleri içinde uygulanacaktır.

Sözleşmeye devam etmek her iki taraf içinde çekilmez bir hal almış olabilir. Bu durumda sözleşmeye devam etmek her iki tarafın da yararına olmayacaktır. Bu durumlar için taraflara karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanınmıştır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kurulması herhangi bir geçerlilik şartına bağlanmadığından sözleşmeyi ortadan kaldırma iradesinde de herhangi bir geçerlilik aranmayacak olup bu iradelerin yazılı olarak yapılması ispat hususunda önem arz etmektedir¹⁶⁷. PFSTT m. 26 hükmünde ispat hususu düzenlemiştir. Bu maddeye göre karşılıklı sona erdirmenin kayıtlara işlenebilmesi için buna ilişkin sözleşmenin TFF’ye ibrazı zorunludur.

1.15. Sosyal Güvenlik Hakkı Bakımından Sporcuların Durumu

Her ne kadar sporcular İş Kanunu’na getirilen özel bir hükümlü kanun kapsamı dışına çıkarılmış olsalar da profesyonel sporcular 31 Mayıs 2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu¹⁶⁸,na göre m. 4/1-a hükmü kapsamında “*hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar*” olarak 4/a sigortalısı olarak sayılmakta olup, profesyonel spor kulüpleri, sporcularını Sosyal Güvenlik Kurumu’na sigortalı olarak bildirmek zorundadırlar¹⁶⁹. Ayrıca PFSTT m. 28/2’de profesyonel futbolcuların sigorta primlerinin yatırılmaması veya eksik yatırılması gibi hallerin futbolcuya haklı nedenle sözleşmeyi feshetme hakkı veren durumlardan olduğu ifade edilmiştir. Amatör sporcular bakımından böyle bir zorundalık bulunmamakta olup, bu durum amatör futbolcuların başka işlerle

¹⁶⁶ Özen, s. 154.

¹⁶⁷ Ertuş ve Petek, s. 465.

¹⁶⁸ RG, 16.06.2006 Tarih, 26200 Sayı.

¹⁶⁹ Barış Öztuna, “Türk Sporcuların Sosyal Güvenliği”, *International Journal of Science Culture and Sport*, S. 3, 802-808, 2015, s. 807-808, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/91874>, e.t.: 23/07/2024.

uğraşmasına, yeni sporcu yetişmemesine ve sportif başarıların azalmasına sebep olmaktadır¹⁷⁰.

1.16. Yabancılık Unsur İçeren Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri

Her spor dalında ulusal federasyonlar; bölgesel, kıtasal ve uluslararası üst spor federasyonları çatısı altında görevlerine devam etmekte olup, bu federasyonlar arasındaki ilişki organizasyonel ve idari açıdan ulusal sınırları aşan bir yapıya sahiptir¹⁷¹. Bu durum Türkiye için de aynı şekilde geçerlidir. TFF de diğer tüm ulusal futbol federasyonları gibi uluslararası futbol federasyonlarının çıkardığı düzenlemeler ile uyumlu hareket etmeye çalışmaktadır. Türkiye için kıtasal anlamda Avrupa futbolunda söz sahibi olan UEFA bir üst kuruluşken; FIFA, UEFA'nın da üzerinde futbol hakkında küresel anlamda söz sahibi en üst kuruluştur.

Yabancı unsur içeren profesyonel sözleşmeleri, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişkileri düzenlerken, bu sözleşmelerin uluslararası düzenlemelere ve FIFA, UEFA gibi spor otoritelerinin kurallarına da tabi olmasının önemli bir etkisi vardır. Dolayısı ile bu sözleşmeler uluslararası spor hukukuna konu olacaktır¹⁷². Bu nedenle, yabancı unsur içeren bu sözleşmelerinin genel yapısı hem özel hukuk kuralları hem de spor hukukunun kendine has özellikler barındıran düzenlemeleri ile şekillenmektedir. Söz konusu sözleşmeler de esasen, en temel anlamıyla futbolcu ve kulüp arasında yapılmaktadır. Sözleşmenin süresi, kulüp ve futbolcu arasında belirlenen bir zaman dilimini kapsamakta; sözleşmenin başlangıcından bitişine kadar olan dönemi ifade etmektedir. Yabancı unsur içeren futbolcu sözleşmeleri, FIFA ve UEFA gibi organizasyonların denetimine tabi olmakla birlikte, bu organizasyonlar, futbolcuların ve kulüplerin arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları çözmek için çeşitli platformlar sağlamaktadır. Uluslararası futbolculuk sözleşmeleri hem kulüp hem de futbolcunun hak ve yükümlülüklerini belirleyen karmaşık yapılara sahip olup, FIFA ve UEFA gibi organizasyonların düzenlemelerine ve ulusal hukuk sistemlerine uygun olarak yapılmaktadır. Bu sözleşmelerin genel yapısı, futbolcuların korunması, kulüplerin

¹⁷⁰ Tekin, Mucuk ve Sunay, s. 189.

¹⁷¹ Robert C.R. Siekmann, "What is Sports Law? Lex Sportiva and Lex Ludica: a Reassessment of Content and Terminology", **The International Sports Law Journal**, S. 3-4, 3-14, 2011, s. 8, https://www.asser.nl/media/2072/islj_2011_3-4.pdf, e.t.: 23/03/2024.

¹⁷² Nuray Ekşi, **Spor Tahkim Hukuku**, 1. Baskı, Beta Yayınları, Ankara 2025, s. 12.

işleyişi ve profesyonel futbolun uluslararası standartlara uygun şekilde düzenlenmesi için önemli bir rol oynamaktadır.

Spor uyuşmazlıklarının çözümü açısından da belirlenmesi önem arz eden yabancı unsur farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Buna göre, futbolcu sözleşmesi nezdinde, örneğin futbolcunun vatandaşlığı, profesyonel futbolcu sözleşmesi veya transfer sözleşmesi gibi hukuki işlemin taraflarından birisinin yerleşim yerinin yabancı devlet ülkesinde bulunması, ortaya çıkan ihtilafların taraflarından birisinin uluslararası federasyon ya da uluslararası komite olması, müsabakanın niteliğinin uluslararası gerçekleşmesi şeklinde yabancı unsur içeren bir uluslararası spor uyuşmazlığından bahsetmek mümkün olabilecektir¹⁷³. Bu durumda uyuşmazlık çözüm yolunda tayin edilecek mercii, uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak usul ve esaslar, uyuşmazlığın çözümünde ortaya çıkan kararın başka bir devlette tanınması ve tenfizi hususları gündeme gelebilecektir¹⁷⁴. Aksi durumda, ulusal spor uyuşmazlıklarında ülke içindeki görevli ve yetkili kurul ve mahkemeler ile tahkim aracılığıyla uyuşmazlıklar çözüme kavuşturulacaktır.

Yabancı unsur içeren ulusal ihtilaflar açısından ise Anayasa m. 59/3 hükmü ele alınmalıdır. Anayasa m. 59/3 hükmü, “*Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz*” şeklinde düzenlenmiştir. Bu hükümle, spor federasyonlarının (örneğin TFF, Türkiye Atletizm Federasyonu vb.) spor faaliyetleri ve disiplin işlemleri ile ilgili kararlarına karşı yargı yolu kapatılmış ve sadece zorunlu tahkim yoluna başvuru imkânı tanınmıştır. Türkiye’de bu tahkim merci, genellikle Tahkim Kurulu (örneğin TFF Tahkim Kurulu veya Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesindeki kurullar) ya da Spor Tahkim Kurulu’dur. Bu yapı, “Tahkim kararı kesindir” ve “Yargı denetimine (idari veya adli) kapalıdır” hususlarını getirmektedir. Kısacası yönetim ve disipline ilişkin ihtilaflarda yabancı unsurun bulunup bulunmaması önemli olmayıp münhasıran yetkili TFF Tahkim Kurulu ve T. C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu’dur. Yönetim ve disiplin konuları dışında kalan meselelerde ise sözleşmeden doğan ihtilaflardan kaynaklı uyuşmazlıklarda eğer yabancı unsur bulunuyorsa, bu halde yetkili merciin ve yetkili hukukun tespitinde kanunlar ihtilafı kuralları ile milletlerarası

¹⁷³ Çetin, s. 39.

¹⁷⁴ Erten, s. 206.

usul kuralları dikkate alınabilecektir¹⁷⁵. Öğretide yer alan bir görüş¹⁷⁶, kanunlar ihtilafı kurallarının uygulanmasıyla ilgili olarak olması gereken hukuk anlayışıyla yaklaşımda bulunarak, yabancı unsur içeren ihtilaflarda uyuşmazlığın Türk kanunlar ihtilafıyla tespit edilecek hukuka göre ihtilaf hakkında karar verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bir başka görüş ise¹⁷⁷, uygulamayla beraber durumu ele alarak, TFF'ye bağlı kurulların yargı makamı niteliğine haiz olmadığını ve mahkemelerin dahi milletlerarası özel hukuk yönünden sorun yaşadığı göz önüne alındığında, bu kurulların yabancı hukuku uygulamayı tam anlamıyla yapamayacağını savunmaktadır.

1.17. Uluslararası Futbol Hukuku ve İlgili Düzenlemeler

Uluslararası futbol düzenlemeleri denilince akla gelen ilk oluşum şüphesiz ki FIFA'dır. FIFA, TFF Statüsü tanımlar başlığı altında Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği olarak Türkçe'ye geçmiştir. FIFA futbola ilişkin en üst düzey yönetim organıdır¹⁷⁸. FIFA'nın ardından UEFA gelmektedir ki bu birlik de TFF Statüsü'nde Avrupa Futbol Federasyonları Birliği olarak tanımlanmıştır. Ayrıca *International Football Association Board* (IFAB) olarak bilinen ve Türkçe'ye Uluslararası Futbol Federasyonları Kurulu geçen futbol oyun kurallarını düzenlemekle görevli kurullarda bulunmaktadır. Bu tarz federasyonlar ve kurullar futbolun yaygınlaştırılması, rekabetçi ortamın korunması ve ilginin taze tutulması adına birçok düzenlemeler getirmiş ve getirmeye de devam etmektedir. Yukarıda sayılan uluslararası oluşumlar ile ulusal federasyonlar arasında organik bir bağ bulunmakta ve bu bağ, ulusal federasyonların uluslararası kuruluşların kurallarını ve talimatlarını kabul etmesi ve kararlarına uymak zorunda olmasından kaynaklanmaktadır¹⁷⁹.

Bununla birlikte spordan kaynaklı bir normlar hiyerarşisi oluşturulduğunda bütün bu federasyon ve kurulların üstünde IOC bulunmakta olup, bu komitenin getirdiği düzenlemelere, futbolun da Olimpik Hareket tarafından tanınan bir spor branşı olması sebebiyle bu alandaki bütün federasyon ve konfederasyonların uyması

¹⁷⁵ Çetin, s. 40.

¹⁷⁶ Özdemir Kocasakal, s. 94.

¹⁷⁷ Can Yöney, Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk Olarak Lex Sportiva, Sibel Özel ve Hatice Selin Pürselim Arning (Ed.), **Atipik Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk** içinde, On İki Levha, İstanbul 2020, s. 106.

¹⁷⁸ Orhan ve Özkurt, s.55

¹⁷⁹ Orhan ve Özkurt, s. 53.

gerekmektedir¹⁸⁰. IOC tarafından düzenlenen ve Türkçe'ye Olimpik Şart ya da Olimpik Anlaşma olarak çevrilebilen *Olympic Charter*'a göre Olimpik Hareket'in amacı, olimpiyat ve onun değerlerine uygun olacak şekilde gençleri spor yardımıyla eğiterek, daha güzel ve barışçıl bir dünya kurulmasına yardım etmektir¹⁸¹. Merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde olan IOC, daha çok sporun yaygınlaştırılması ve olimpiyatlar hakkında düzenlemeler getirmektedir. Dolayısıyla futbol ve profesyonel futbol sözleşmesi ile ilgili düzenlemeler ele alınırken incelemeye FIFA'dan başlamak daha doğru olacaktır.

1.17.1. FIFA'nın Futbolculuk Sözleşmelerine Dair Düzenlemeleri

FIFA'nın futbolcu sözleşmeleri ile ilgili getirdiği en temel düzenleme, Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatı-*Regulations on the Status and Transfer of Players* (FIFA FSTT)'dır. Bu talimat ile amatör ve profesyonel futbolcuların tanımı, transferi, lisanslama işlemleri, futbolcu sözleşmelerinin feshi, yetiştirme tazminatı ve yargı yetkisi gibi birçok unsura ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Örneğin FIFA FSTT m. 2 hükmünde, amatör ve profesyonel futbolcunun tanımı yapılmıştır. FIFA FSTT m. 2/1 hükmüne göre, futbol organizasyonlarına katılan futbolcular, sadece amatör futbolcu ve profesyonel futbolcu olarak iki ayrılmaktadırlar. Üçüncü bir futbolcu türünün tanımlanamayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca FIFA FSTT m. 2/2 hükmünde profesyonel futbolcu; herhangi bir kulüple yazılı sözleşme yapan ve yaptığı futbolculuk faaliyeti nedeniyle kazandığı geliri, giderlerinden fazla olan oyuncular olarak tanımlanmıştır.

Futbolcu sözleşmeleri söz konusu olduğunda aklan gelen diğer düzenleme ise FIFA Statüsü adlı; FIFA'nın genel yapısını, FIFA'ya üye ülkelerin uyması gereken kuralları ve en önemlisi profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların, ne şekilde ve hangi yargı yolları takip edilerek çözüme bağlayacağını gösteren düzenlemedir.

1.17.2. UEFA ve FIFA'nın Rolü ve Etkisi

Futbolun uluslararası arenadaki çatı kuruluşu FIFA'dır. Dolayısıyla futbolcu sözleşmeleri üzerinde FIFA'nın etkisi yadsınamayacak kadar fazladır. Sadece futbolcu

¹⁸⁰ Gürkan Pak, *Spor Uyuşmazlıklarında Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılama Usulü*, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2023, s. 28.

¹⁸¹ Olympic Charter by International Olympic Committee, **Kaynak:** <https://stillmed.olympics.com>, e.t.: 25/11/2024.

sözleşmelerinin düzenlenmesi konusunda değil, aynı zamanda bu sözleşmelerin geçerliliği ve standartların sağlanıp sağlanmadığı konusunda da FIFA devreye girecektir. FIFA'nın getirdiği uluslararası standartlara ve ölçütlere uygun düzenlenmeyen sözleşmeler veya transferler FIFA'nın yaptırımına maruz kalacaktır. Bu durum hem kulüpleri hem de futbolcuları etkileyecektir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin düzenlenmesinde ve profesyonel futbolcuların transferinde FIFA FSTT ile getirilen düzenlemelere uygun hareket edilmek zorundadır. Bu talimatın hükümlerine aykırılık olduğu durumlarda FIFA Disiplin Yönetmeliği- *FIFA Disciplinary Code* devreye girecektir. FIFA FSTT'ye aykırı yapılan işlemlerin yaptırımları bu yönetmelik ile düzenlenmiştir. Bu durumlarda kulüplere transfer yapma yasağı getirilebildiği gibi futbolculara da resmi müsabakalardan men cezası verilebilmektedir.

Özellikle transfer dönemlerinde birçok sıkıntı yaşanmaktadır. Her ülkenin futbolcu transferine izin verdiği dönemler farklı olabildiği gibi bu futbolcuların uluslararası organizasyonlara ve yerel organizasyonlara kayıt dönemlerinde de farklılıklar görülebilmektedir. FIFA tam da bu tarz problemleri engellemek hem de bu işlemleri takip etmek için FIFA Transfer Eşleştirme Sistemi- *FIFA Transfer Matching System*'ni kurmuştur. FIFA'nın tanımıyla bu sistem futbolcuların uluslararası transferlerini kolaylaştıran ve şeffaflaştıran bir sistem olup, sadece kayıtlı kulüp ve federasyon kullanıcılarının giriş yapabildiği ve transfer süreçlerini yürütebildikleri bir sistemdir¹⁸².

FIFA gibi UEFA'da özellikle Avrupa futbolunda çok önemli bir yere sahiptir. Futbolcu sözleşmelerinin denetimi noktasında FIFA kadar etkili olan UEFA, özellikle getirdiği *Finansal Fair Play* Sistemi ile (FFP) Avrupa futbolunu derinden etkilemiştir. UEFA, FFP sistemini, Avrupa futbolunun içerisindeki kulüplerinin mali durumlarını düzeltecek bir sistem olarak ifade etmiştir¹⁸³. Bu kurallar, özellikle profesyonel futbolcuların transferleri gerçekleşirken, futbolcular için ödenecek transfer bedellerine ve futbolcuların alacağı ücretlere ciddi sınırlamalar getirmektedir. Bununla birlikte bu sistem bazı özellikleri nedeniyle ciddi eleştirilere maruz kalmaktadır. FFP'nin hem kulüplerin ticari özgürlüklerini ağır bir şekilde sınırlaması hem de UEFA'nın elinde tuttuğu tekel pozisyon nedeniyle bu kurallar, etkinlik ve yasal dayanak yönünden

¹⁸² Transfer System by FIFA, **Kaynak:** <https://inside.fifa.com/>, **e.t.:** 05/12/2024.

¹⁸³ Financial Fair Play: All You Need to Know, **Kaynak:** <https://www.uefa.com/>, **e.t.:** 05/12/2024.

eleştirilmektedir¹⁸⁴. Ayrıca FFP kurallarına uymamasından dolayı İngiltere'nin köklü futbol kulüplerinden *Manchester City*'ye verilen UEFA müsabakalarından men cezasının üzerine, CAS, uygulanan yaptırımların büyüklüklerini azaltması ve delil serbestisinin sınırlarını daraltması sebebi ile FFP'nin uygulanabilirliği konusunda soru işaretleri ortaya çıkmıştır¹⁸⁵.

UEFA'nın sözleşmeler üzerindeki yetkisi sadece FFP yönünden etkili olmayıp aynı zamanda sözleşmeden doğan uyuşmazlar da yaptırım uygulanması konusunda etkilidir. UEFA, FIFA FSTT'ye aykırılık oluşturacak durumlarda kulüplere yaptırım uygulayabilecektir.

1.17.3. Oyuncu Transferleri ve Sözleşme Sürelerinin Düzenlenmesi

Profesyonel futbolcuların transferleri ve sözleşme sürelerine ilişkin en temel düzenleme FIFA FSTT'dir. Ayrıca FIFA'ya üye Federasyonlar, FIFA Statüsü¹⁸⁶ m. 14 hükmü gereğince, FIFA tarafından getirilen bütün düzenlemelere ve CAS tarafından verilen kararlara uymak zorunda olduğundan bu talimat hükümlerine de uymak zorundadırlar. Söz konusu zorunluluk üye federasyonların kendi talimatlarına FIFA'nın yetkisinin tanındığına ilişkin hükümler koymaları ile sağlanmaktadır¹⁸⁷.

FIFA FSTT ile oyuncu transferine ilişkin önemli düzenlemeler getirilmiştir. Örneğin m. 5/4 hükmü gereğince bir profesyonel futbolcu, bir futbol sezonu içerisinde en fazla 3 farklı kulübe kaydedilebilirler. Bu futbolcular aynı sezon içerisinde yalnızca iki farklı takımın formasıyla resmi müsabakalarda görev alabilirler. Bu kurala istisna olarak transferin gerçekleştiği iki farklı federasyona bağlı kulüplerin sezon başlangıç ve bitiş tarihleri birbirinden farklıysa ve bu tarihler çakışıyorsa, futbolcunun üçüncü bir kulüpte de forma giyebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca bir futbolcunun transferinin, uluslararası turnuvalara kadro bildirim tarihinden sonra gerçekleşmesi halinde, futbolcu ulusal müsabakalarda forma giyebilse de uluslararası müsabakalarda forma giyemeyecektir.

FIFA FSTT m. 6 hükmüne göre, oyuncular yalnızca bağlı oldukları federasyonların belirlediği transfer dönemlerinde kadrolara kaydedilebilecektir. Sözleşmeleri sona

¹⁸⁴ Henk Erik Meier, Borja Garcia, Serhat Yılmaz, Webster Chakawata, "The Capture of EU Football Regulation by the Football Governing Bodie", **Journal of Common Market Studies**, C. 61, S. 3, 692-711, 2023, s. 703, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jcms.13405>, e.t.: 04/10/2024.

¹⁸⁵ Meier, Garcia, Yılmaz ve Chakawata, s. 702.

¹⁸⁶ FIFA Status, **Kaynak:** https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf, e.t.: 04/10/2024.

¹⁸⁷ Ekşi, s. 63.

ermiş ve herhangi bir kulübe bağlı olmayan oyuncular bakımından bu kurala istisna getirilmiştir. Buna göre bu futbolcular, transfer dönemlerine bağlı olmadan transfer olabileceklerdir.

Ayrıca FIFA FSTT m. 18/2 hükmü ile sözleşme sürelerine ilişkin de sınırlayıcı bir düzenleme getirilmiştir. Bu hükme göre bir profesyonel futbolcu sözleşmesi kurulabileceği en kısa süre ancak içinde bulunulan sezon sonuna kadar geçerli olacak şekildedir. Sözleşme süresinin üst sınırı ise beş yıldır. Bununla birlikte on sekiz yaşın altındaki futbolcular için sözleşme süresi bakımından bir istisna getirilmiştir. Bu futbolcular için sözleşme süresi en fazla üç yıl olacak şekilde kararlaştırılabilecektir.

1.18. Uygulamada Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi

Profesyonel futbolcu sözleşmelerin kurulması, şekli, süresi ve sona ermesi gibi birçok husus FIFA, UEFA ve TFF talimatları ile ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır. Yerel mevzuatlardaki düzenlemelerin futbolun patronları olarak ifade edilen FIFA ve UEFA düzenlemeleri ile ters düşmemesi çok önemlidir. Ayrıca bu düzenlemelere ek olarak futbola ilişkin yerel uyuşmazlık çözüm yollarında verilen kararların da gerek CAS kararları ile gerekse UEFA ve FIFA'nın verdiği kararlar ile uyumlu olması Türk futbolunun gelişiminde büyük rol oynamaktadır.

Geçmişte birçok Türk kulübü, futbolcular ile imzaladıkları bu sözleşmelerin gereklerini yerine getirmedikleri için çok ciddi yaptırımlar ile karşılaşmıştır. Bu yaptırımlar, UEFA'nın kulüpleri uluslararası organizasyonlardan geçici süreliğine menetmesi şeklinde olabileceği gibi aynı zamanda CAS tarafından verilen ciddi miktardaki tazminat kararları şeklinde de karşımıza çıkabilmektedir.

Örneğin güncel bir CAS kararında Beşiktaş futbolcu *Victor Ruiz Torre*'nin ücretini zamanında ödememesi nedeni ile Beşiktaş'ı sözleşmenin ihlali sebebi ile 2,048,538.93 euro tutarında bir tazminata mahkum etmiştir¹⁸⁸. Neredeyse futbolcunun bonservisi tutarında bir tazminat ödemek zorunda kalan Beşiktaş, bu süreçte transfer yasağı ve UEFA müsabakalarından menedilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmış ve tazminatı ödeyerek daha büyük zararların önüne geçmiştir.

¹⁸⁸ CAS, 20.12.2023, 2020/A/7610, Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.- Victor Ruiz Torre Case, **Kaynak:** <https://www.sennferrero.com/wp-content/uploads/2024/04/CAS-2020-A-7610-Besiktas-A.S.-v.-FIFA-Victor-Ruiz-Torre-Real-Betis-Balompie.pdf>, e.t.: 13/04/2024.

İKİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN

UYUŞMAZLIKLARDA ÇÖZÜM YOLLARI

2.1. Türkiye Futbol Federasyonu

Küreselleşmenin etkisi ile futbolun büyük kitleleri etkisi altına alması, futbol ekonomisinin sınır tanımadan her geçen gün daha da büyümesi ve futbola olan ilginin her geçen gün artması; futbolun bağımsız bir yapı içerisinde olması ihtiyacını doğurmuştur. Spor müsabakalarının ulusal sınırları aşması, yarışma ve rekabet olgularının kontrol edilemez büyüklüğe erişmesi ve taraftarlık duygusunun kamu düzenini tehlikeye sokabilecek toplumsal çatışmalara sebep olması sporun sadece amatör bir uğraş olarak icra edilmesini sona erdirmiştir¹⁸⁹. TFF, profesyonel futbolculuk statüsü, sözleşmelerin şekli, transfer işlemleri ve uyuşmazlık çözüm yolları gibi hususları düzenlemek üzere çeşitli talimatlar yayımlamaktadır. Bu talimatlar, federasyonun 5 Mayıs 2009 tarihli ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kurulu ve Görevleri Hakkında Kanun'dan (5894 sayılı Kanun)¹⁹⁰ kaynaklanan düzenleyici yetkisine dayanmaktadır. TFF'nin tarihçesi, Türkiye'de futbolun kurumsallaşma sürecini ve spor hukukunun gelişimini anlamak açısından önemli bir zemin sunmaktadır.

2.1.1. Kuruluşı

Futbol, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 19. yüzyılın sonlarında İzmir, İstanbul ve Selanik gibi liman şehirlerinde yaşayan İngiliz tüccarlar ve Levantenler aracılığıyla Anadolu topraklarında oynanmaya başlamıştır. Ancak bu dönemde futbolun herhangi bir resmi statüsü ya da merkezi yönetimi bulunmamaktadır. Cumhuriyet'in ilanını takip eden dönemde ise sporun teşkilatlanması ve devlet tarafından yönlendirilmesi politikalarının bir parçası olarak, futbol da kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur. TFF,

¹⁸⁹ Bahadır Apaydın, "İdare Hukuku Cephesinden Spor Güvenlik Kurulu ve Kararları Üzerine Bir Değerlendirme", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 28, S. 3, 371-406, Ankara 2024, s. 374.

¹⁹⁰ RG, 16.05.2009 Tarih, 27230 Sayı.

23 Nisan 1923 tarihinde “*Futbol Heyet-i Müttehidesi*” ismiyle kurulmuştur¹⁹¹. TFF’nin kuruluşu, Türkiye’nin uluslararası futbol camiasına entegre olması sürecinde bir dönüm noktasıdır. Aynı yıl, 21 Mayıs 1923 tarihinde Türkiye’nin FIFA üyeliği kabul edilmiş ve böylece Türk futbolu, uluslararası düzenlemelere ve kurallara tabi olmaya başlamıştır. TFF, ilk kurulduğu yıllarda Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’na bağlı bir komisyon niteliğinde iken, zamanla özerkliğe doğru evrilmiş ve 1992 yılında “özerklik” kazanmıştır¹⁹². Bu özerklik, 3289 sayılı Kanun ve devamında 17/06/1992 tarih ve 3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”¹⁹³ ile yasal zemine kavuşturulmuştur¹⁹⁴.

2.1.2. Yapısı

TFF’nin yapısı, FIFA ve UEFA’nın özerklik ilkesine uygun biçimde, devlet müdahalesinden uzak, bağımsız bir federasyon olarak faaliyet göstermektedir. TFF; Süper Lig, 1. Lig, 2. ve 3. Lig gibi profesyonel liglerin yanı sıra amatör liglerin organizasyonundan, milli takımların yönetimine, hakem atamalarından disiplin süreçlerine kadar geniş bir yetki alanına sahiptir.

Futbolun profesyonelleşmesi süreci Türkiye’de 1951 yılında resmiyet kazanmıştır. Bu tarihten itibaren futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişki, hukuki anlamda sözleşme serbestisi ve iş hukuku ilkeleri çerçevesinde ele alınmaya başlanmıştır. TFF, bu profesyonel yapının düzenlenmesinde merkezi bir otorite olarak görev üstlenmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, TFF’nin yayımladığı “Futbolcu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı”, “Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı” gibi düzenlemeler ışığında yapılmakta ve TFF’ye tescil ettirilmeden geçerlilik kazanmamaktadır. TFF’nin düzenleyici ve denetleyici rolü, özellikle spor hukuku bağlamında önemli tartışmalara yol açmakta; federasyonun hem idari bir otorite olarak karar alma gücü hem de bu kararların yargısal denetimi konusu, akademik olarak incelenmesi gereken bir alan oluşturmaktadır. Bu bağlamda, profesyonel futbolcu

¹⁹¹ Resmi kayıtlara göre Türk futbol tarihinin Türk İdman Cemiyetleri İttifakı’nın kuruluşundan sonra Yusuf Ziya Öniş ve arkadaşlarının 1923 yılında Şehzadebaşı’ndaki Apartaman’da başlatıldığı belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz., <https://tarihdergi.com/futbol-literaturunden-matbaaya-tasarima-ve-devlete-adanan-bir-omur>.

¹⁹² Ayrıntılı bilgi için bkz., **Kaynak:**

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=297#:~:text=17.6.1992%20tarihinde%203813%20sayılı,Futbol%20Federasyonu%20özerk%20hale%20getirilir,e.t.:28/04/2025>.

¹⁹³ RG, 03.07.1992 Tarih, 21273 Sayı.

¹⁹⁴ Uslu, s. 23.

sözleşmelerine dair uyuşmazlıklarda TFF'nin hakemlik kurulları ve tahkim organları aracılığıyla üstlendiği işlev, ulusal ve uluslararası spor hukuku ilkeleriyle ilişkili olarak değerlendirilmektedir.

Özellikle profesyonel futbolun 1951 yılında resmiyet kazanmasıyla birlikte, futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişkiler, iş hukuku ve sözleşme hukukuna tabi hale gelmiş; TFF ise bu ilişkilerin düzenlenmesinde asli bir aktör olarak ortaya çıkmıştır⁵. Bugün profesyonel futbolcu sözleşmeleri, TFF tarafından yayımlanan “Futbolcu Statüsü ve Transfer Talimatı”, “TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı”, “Futbol Disiplin Talimatı” gibi düzenlemelere tabidir. Ayrıca, sözleşmelerin geçerlilik kazanabilmesi için TFF tarafından onaylanıp tescil edilmesi gerekmektedir.

Öğretide TFF'nin bu yeni hukuki statüsüne ilişkin, özel hukuk tüzel kişisi olarak, kamu tüzel kişisi olarak kabul edilmesi gerektiği ve son olarak kendine özgü¹⁹⁵ bir yapısı olduğu bu nedenle farklı bir statüsü bulunduğu olmak üzere üç farklı görüş yer almaktadır¹⁹⁶. Öğretideki bir görüşe göre¹⁹⁷, bir tüzel kişiliğin kanunla kurulmuş olması, onun mutlaka kamu tüzel kişisi ya da kamu kuruluşu olmasını gerektirmemektedir. Kanunda TFF'ye idari bir görev veya yetki de verilmemiştir. Ayrıca TFF'nin yürüttüğü spor faaliyetleri, Türk idare hukukunda tanımlanan kamu hizmeti kavramı ve işleviyle bağdaşmamaktadır. Söz konusu görüş, futbolun ve TFF'nin dayandığı temelin doğrudan uluslararası futbol hukuku düzeni ve kurallarından kaynaklandığını belirterek, TFF'nin işlemlerinin özel hukuk hükümlerine tabi olduğunu savunmaktadır. Yani TFF kendi kanunları olan özel hukuka tabi özerk bir federasyondur¹⁹⁸. Diğer bir görüş¹⁹⁹, TFF'nin özel hukuk hükümlerine tabi olmasının,

¹⁹⁵ Nurettin Emre Bilginoğlu, **Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü**, 1. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2015, s. 18; Tolgahan Şafak, “Spor Federasyonlarının Türk İdari Teşkilatındaki Yeri”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 11, S. 124, 107- 116, 2016, s. 114.

¹⁹⁶ Çetin, s. 52 vd.; Cenk Akil, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi**, C. 19, S. 3, 379-403, İstanbul 2013, s. 381-382.

¹⁹⁷ Serkan Ağar, “Türk Spor İdaresinde Türkiye Futbol Federasyonunun Yeri ve İşlevi, Kurumsal İnceleme”, **TBB Dergisi**, S. 63, 2006, s. 306 vd.; Sait Güran, **Türkiye Futbol Federasyonu’nun İdare Hukuku ile İlişkisi**, Rona Serozan Armağanı, Cilt II, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı Ankara 2010, s. 1913 vd.; Ertaş ve Petek, s. 227.

¹⁹⁸ Apaydın, s. 376.

¹⁹⁹ Taner Ayanoğlu, “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Yapısı ve Statüsü”, **Sporda Hak İhlalleri ve Denetim-Çalıştay Raporu** içinde, Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları, Ankara 2018, s. 36-40. (Bu görüşü savunan diğer görüşler için bkz., Özdemir Kocasakal, s. 31; Rifat Erten, “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 1-2, 117- 136, Ankara 2006, s. 132; Abdullah Uz, Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Hukuki Niteliği Üzerine”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 1, S. 13, 241- 296, Isparta 2011, s. 269; Akil, s. 384; Metin Baykan ve Lokman Yeniay,

onun kamu tüzel kişisi olmasına engel teşkil etmediği; nitekim özel hukuk hükümlerine tabi birçok kamu tüzel kişisinin bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Türk Boks Federasyonu gibi farklı spor dallarına ilişkin birçok federasyon²⁰⁰ ilgili idare teşkilatı içinde yer aldığından özerk değillerdir²⁰¹. Anayasa m. 59/1 hükmü uyarınca, sporun geliştirilmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması görevi, spor federasyonlarının kurulması yoluyla yerine getirilmektedir. Sporun örgütlenmesinde kamu yararının söz konusu olduğu ve bu nedenle spor faaliyetlerinin kamu hizmeti olarak değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Bu kapsamda, TFF'ye 5894 sayılı Kanunla verilen görev ve yetkilerin, örneğin *“Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek”*, *“futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak”*, *“Türkiye’yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek”* gibi, kamu hizmeti ve kamusal yetki niteliği taşıdığı belirtilerek, TFF'nin kamu tüzel kişisi olduğu görüşü ileri sürülmektedir.

Bu yöndeki bir diğer görüş²⁰², Sporun geliştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması konusunda Anayasa ve ilgili mevzuatla devlete yüklenen kamusal yükümlülüklerin, spor federasyonları aracılığıyla yerine getirilmesi, bu federasyonların kamusal görev icra ettiğini açıkça göstermektedir. Yine aynı yöndeki başka bir görüşe göre TFF'nin profesyonel anlamda lisanslama ve tescil işlemlerini tekelinde bulundurması ve futbolu düzenleme konusunda münhasır yetki kendisine verildiğinden TFF kamu hukuku tüzel kişisidir²⁰³. Bu bağlamda, TFF'ye kanunla verilen görev ve yetkilerin ağırlıklı olarak kamusal nitelik taşıdığı; bu nedenle federasyonun özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, onun kamu tüzel kişisi niteliğini ortadan kaldırmadığı ileri sürülmektedir. Nitekim, birçok idari karar ve yargı içtihadında da TFF'nin kamu kurumu niteliğinde olduğu açıkça ifade edilmiştir. Özellikle TFF bünyesinde faaliyet gösteren TFF Tahkim Kurulu'nun son dönem kararlarında, TFF Tahkim Kurulu'nun kamu otoritesine benzer bir işlev gördüğü açıkça belirtilmektedir.

“Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Bağlamında Spor Tahkim Kurullarının Kararları”, **İzmir Barosu Dergisi**, C. 84, S. 3, 137- 166, İzmir 2019, s. 147.

²⁰⁰ Bakanlığına bağlı federasyonların listesi için bkz., **Kaynak:** <https://shgm.gsb.gov.tr/Federasyonlar>, e.t.: 20/05/2025.

²⁰¹ Apaydın, s. 376.

²⁰² Çetin, s. 52-53.

²⁰³ Baykan ve Yeniay, s. 147.

Son yıllarda Türkiye ve başta Almanya olmak üzere diğer ülkelerdeki futbol federasyonlarının yapılanmasını incelediğimizde, kamu tüzel kişisi görüşünün pek benimsenmediği görülmektedir²⁰⁴. Bunun benimsenmemesinin sebebi FIFA ve UEFA gibi uluslararası futbol kuruluşlarının, futbolun kamu gücünden tamamen arınmış ve bağımsız bir şekilde oynanmasını istemesidir. Örneğin Almanya müdahaleci olmayan bir spor mevzuatı anlayışını benimsemiştir²⁰⁵. Ayrıca Almanya'nın bir federasyon şeklinde bir idari düzene sahip olması ve devletin tek bir merkezi spor organizasyonu bulunmaması sonucunda Federal Hükümet, kulüp, birlik ve federasyonlara geniş bir hareket alanı sağlayarak bağımsız bir spor örgütlenmesi anlayışını kabul etmiştir²⁰⁶. Alman Spor Federasyonu'nun amacı üye kuruluşların menfaatlerini devlet karşısında korumak, üye kuruluşları toplum karşısında temsil etmek ve yaşanan problemlere çözüm bulmaktır²⁰⁷. Uygulamada getirilen düzenlemeler her ne kadar futbolun kamu gücünden bağımsız bir şekilde oynanmasına yönelik olsa da büyük kulüplerin ekonomik ve sportif açıdan zorluk yaşadığı dönemlerde devlet kademelerindeki yöneticileri ve bakanları ziyarete gitmesi bu konuda başarıya ulaşamadığını göstermektedir.

UEFA, futboldaki rekabet ortamının sürdürülebilmesi ve bağımsız bir biçimde oynanabilmesi için bu yönde düzenlemeler getirmektedir. UEFA Statüsü²⁰⁸ bu hususu üçüncü bölümün yedinci maddesinde, “Üye Federasyonların Yükümlülükleri” başlığı altında açık bir şekilde düzenlemiş bulunmaktadır. UEFA Statüsü m. 7 hükmüne göre, her üye federasyon işlerini bağımsız bir şekilde ve üçüncü kişilerin, özellikle kamu idarelerinin, etkisi altında kalmadan yönetmekle yükümlüdürler. Ayrıca üye federasyonların, kendi yürütme organlarının tamamen bağımsız ve demokratik bir şekilde seçilerek göreve geleceğini, yerel mevzuatları ile garanti altına almak zorunda oldukları; bu şekilde göreve gelmeyen herhangi bir oluşumun veya kararın UEFA tarafından tanınmayacağı hükme bağlanmıştır. Kısacası genel olarak UEFA, profesyonel futbol müsabakalarının, profesyonel futbolcuların ve kulüplerin içerisinde bulunduğu uyuşmazlıklarda disiplin yetkisini federasyonlara bırakarak, kamu

²⁰⁴ Nuri Demirci, **Spor'da Yönetim-Teskilatlanma ve Organizasyon**, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986, s. 3.

²⁰⁵ Ahmet Bal, “Avrupa Birliği Sürecinde Spor Federasyonlarının Yapısal Bakımdan Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilim Dalı, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara 2013, s. 83.

²⁰⁶ Ege, s. 91.

²⁰⁷ Bal, s. 87.

²⁰⁸ UEFA Statutes, **Kaynak:** <https://documents.uefa.com> e.t.: 25/11/2024.

kuruluşları ve idarelerin baskısından uzak bağımsız ve tarafsız bir yönetim şekli oluşturulmasını şart koşmaktadır²⁰⁹.

2.1.3. TFF'nin Kurulları

TFF'nin teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usuller 5894 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. 5894 sayılı Kanun m. 1 hükmünde esasen TFF'nin hukuki niteliği tanımlanmaktadır. 5894 sayılı Kanun m. 1 hükmündeki tanıma göre TFF, futbol faaliyetlerinden doğan işleri, yerel mevzuat ve uluslararası spor hukuku kuralları çerçevesinde yürütmek ile görevli, ayrıca Türk futbolunu yurt içinde ve yurt dışında temsil eden, özel hukuk hükümlerine tabii ve tüzel kişiliğe haiz özerk bir kurumdur.

TFF görevlerini genel kurul, yönetim kurulu, icra kurulu, denetleme kurulu, hukuk kurulları ve merkez hakem kurulu başta olmak üzere diğer birçok yan kurul vasıtasıyla yürütmektedir. UEFA, profesyonel futbol faaliyetinin içerisinde bulunan futbolcular ve kulüpler arasında çıkacak olan uyuşmazlıkların, federasyon tarafından oluşturulacak olan bir kurul tarafından nihai olarak çözüme kavuşturulması ve buna yönelik düzenlemeler yapılması hususunun üzerinde durmaktadır²¹⁰. Türkiye'de profesyonel futbolcu sözleşmelerinde doğan uyuşmazlıklar ortaya çıktığında akla gelen ilk merci, UEFA talimatları doğrultusunda kurulmuş ve sportif yargıda ilk derece başvuru makamı olarak değerlendirilebilecek bir kurum olan, TFF'nin hukuk kurullarından Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK)'dur.

Türkiye'de profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde başvurulacak temel mercilerden biri, TFF bünyesinde faaliyet gösteren UÇK, UEFA'nın ve FIFA'nın talimatları doğrultusunda, sporun kendi iç hukukunu tesis etme yönündeki ilkelere uygun olarak yapılandırılmıştır. Bu yönüyle UÇK, spor yargısının bir organı olarak, özellikle profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki iş ve hizmet sözleşmelerinden doğan hukuki ihtilafların çözümünde ilk derece yargı mercii işlevi görmektedir.

UÇK'nın varlığı, devlet yargısından bağımsız, özerk bir spor yargısı sisteminin oluşturulması hedefiyle doğrudan ilişkilidir. Bu anlamda UÇK, genel yargı mercilerinden farklı olarak, klasik anlamda bir mahkeme olmayıp, özel hukuk ilişkileri

²⁰⁹ Aysu Melis Bağlan, *Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye'de Hukuki Durum*, Seçkin Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2022, s. 94.

²¹⁰ Bağlan, s. 94.

çerçevesinde gelişen ve spor hukukuna özgü ihtilafların çözümüne yönelik uzmanlaşmış bir kuruldur. 14 Nisan 2011 tarih ve 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (BKDYDD)²¹¹ ile TFF Statüsü'ne kazandırılan düzenlemeler ışığında UÇK, TFF bünyesindeki diğer hukuk kurullarıyla birlikte çalışarak, özellikle sporun kendi iç dinamiklerine uygun, hızlı ve etkin bir yargı mekanizması oluşturmayı amaçlamaktadır. 6215 sayılı Kanun ile, TFF'nin yapısı, bağımsızlığı ve özellikle spor yargısı alanındaki yetkileri yeniden düzenlenmiştir.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri genellikle TFF tarafından onaylanan standart sözleşme metinleri ile şekillenmektedir. Bu sözleşmelerde taraflar arasında ortaya çıkabilecek ücret, süre, transfer, fesih gibi birçok konuda yaşanabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolu olarak UÇK'ya başvuru açıkça öngörülmektedir. Nitekim, FIFA'nın CAS tanınması gibi, TFF de kendi bünyesindeki UÇK'yı ulusal düzeyde benzer bir ilk başvuru merci olarak tesis etmektedir. 6215 sayılı Kanun ile TFF'ye özerk bir hukuk sistemi oluşturma yetkisi tanınmaktadır. Böylece federasyonun kendi içinde kuracağı kurullar eliyle sportif uyuşmazlıkların çözülmesinin önü açılmaktadır. İşte bu bağlamda UÇK gibi kurulların işlevsel ve hukuki dayanağı güçlendirilmektedir.

2.2. Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

UÇK, klasik anlamda bir devlet mahkemesi değildir. TFF bünyesinde kurulan, taraflar arasında özel hukuk hükümlerine göre ortaya çıkan sporla ilgili ihtilafları çözen bir özel yargı organıdır. Bu yapı, özerk spor hukuku anlayışının bir ürünüdür ve sporun kendi içinde, hızlı ve uzmanlaşmış bir yargı sistemi kurma ihtiyacından doğmuştur. Hukuk yapılanması içerisinde ele alındığında spor hukuku kendine has özellikleri ile yapılanmakta ve gelişmektedir²¹². Devlet yargısı, Anayasa ile düzenlenmiş, bağımsız ve tarafsız mahkemelerden oluşur. Yetkileri kamu gücüne dayanmaktadır. UÇK, TFF statüsü ve talimatları uyarınca kurulmuş; ancak kamu gücü kullanma yetkisi olmayan, sözleşmeye dayalı uyuşmazlıkları çözen bir kuruldur. Bu kurul tahkim yargılaması yapmakta olup, tahkim, aralarında uyuşmazlık çıkmış tarafların, uyuşmazlığın

²¹¹ RG, 12.02.2011 Tarih, 27903 Sayı.

²¹² Selami Özsoy, "Spor Hukukunda Tahkim", **Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi**, C. 3, S. 1, 15- 29, Bolu 2008, s.15.

çözümünü anlaşılarak özel kişiler tarafından incelenip sonuçlandırılmasını belirlemesi olarak tanımlanabilir²¹³.

Mahkemelerin bağımsızlığı, yargı erkinin temelidir. UÇK, TFF'ye bağlı bir kurul olduğundan, tam bağımsızlık taşıdığı tartışmalıdır. Ancak kurul üyeleri hukukçu olup, karar verirken tarafsız davranmak zorundadır. Mahkeme kararları kesinleştikten sonra icra edilebilir ve temyiz için Yargıtay veya Danıştay'a gidilebilir. UÇK kararları, yalnızca TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir. Tahkim Kurulu kararı ise genellikle “nihai” kabul edilir ve devlet mahkemelerine başvuru yolu kapalıdır. Devlet yargısı, kararlarını Anayasa, kanunlar, içtihatlar ve uluslararası sözleşmelere göre vermektedir. UÇK, TFF talimatları, FIFA, UEFA düzenlemeleri (*lex sportiva*) ve taraflar arası sözleşmelere dayanmaktadır. UÇK ve benzeri spor kurullarının “devlet yargısı dışında nihai karar verme” yetkisi, Anayasa'nın 36. maddesindeki “hak arama özgürlüğü” açısından bazı eleştirilere konu olmaktadır. Bu eleştiriler sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin konularda TFF Hukuk Kurulları'na münhasır yetki tanınmasından kaynaklanmaktadır. Sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin konularda TFF Tahkim Kurulları'nın vereceği kararlar kesin olup, bu kararlara karşı herhangi bir kanun yolu öngörülmemiştir. Kanun yolu hak arama özgürlüğünün bir görüntüsü olup, bu hakkın sınırlandırılması aynı zamanda Anayasa ile kabul edilen temel hak ve özgürlüklerinin de sınırlandırılması anlamına gelecektir²¹⁴. Bu durumda da “hak arama özgürlüğü” engellediği gerekçesi ile eleştirilmektedir²¹⁵. Dava yoluna başvurma ve verilen kararı bir üst mahkemeye taşıma gibi farklı şekillerde karşımıza çıkan hak arama özgürlüğü yalnızca bir temel haktan ibaret değil aynı zamanda Anayasa ile koruma altına alınan diğer temel hak ve özgürlüklerin korunmasına bir güvence sağlamaktadır²¹⁶. Bu kararlara karşı Yargıtay nezdinde kanun yolu öngörülmesi ve bu uyuşmazlıkların kısa sürede karara bağlanmasına ilişkin bir düzenleme yapılması yaşanan tartışmaların önüne geçecektir²¹⁷.

²¹³ Özsoy, s. 16.

²¹⁴ Ejder Yılmaz, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışlığı”, Av. Atilla Elmas Armağanı, **Ankara Barosu Yayınları**, 819- 841, Ankara 2012, s.838- 839.

²¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz., Bölüm 2.2.4.2. Münhasır Tahkim Yetkisi.

²¹⁶ Filiz Berberoğlu Yenipınar, Spor Hukuku (Hukuk Davaları- Usul- Uygulama- Örnekler), Legal Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 6.

²¹⁷ Yılmaz, s. 841.

2.2.1. Devlet Yargısından Farkı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre devletin en temel üç işlevi bulunmaktadır. Bu üç temel işlev; yasama, yürütme ve yargıdan oluşmaktadır. Devletin yargı yetkisi, maddi ölçüt ve organik ölçüt olmak üzere iki farklı ölçüt ele alınarak tanımlanabilmektedir²¹⁸. Devletin yargı yetkisini maddi ölçüte göre tanımlamak gerekirse bir devletin yargı işlevi, taraflar arasında ortaya çıkan herhangi bir hukuki uyuşmazlığın çözülmesi işlevi olup, bu işlevin yerine getiren organın herhangi bir önemi bulunmamaktadır²¹⁹. Bu kritere göre öncelikle ortada bir hukuka aykırılık olmalı, ikincisi bu iddianın doğruluğuna yönelik bir araştırma yapılmalı ve son olarak böyle bir hukuka aykırılığın tespiti halinde bozulmuş hukuk düzeninin tekrardan tesis edilip düzene girmesi için bir yaptırım uygulanmalıdır²²⁰. Bu tanımdan anlaşılabileceği üzere yargı yetkisinin mahkemeler, hakemler veya başka bir organ tarafından kullanılmasının bir önemi yoktur. Önemli olan ortada bir uyuşmazlık bulunması, uyuşmazlığın belirli usul kuralları çerçevesinde ele alınması ve uyuşmazlığın mevzuat hükümleri ele alınarak kesin bir biçimde çözümlenmesi yeterli olacaktır²²¹. Dolayısıyla maddi ölçüte göre; herhangi bir kurum, kurul veya merciinin önüne gelen uyuşmazlığı kesin olarak çözüme kavuşturma ve yaptırım uygulama yetkisi varsa bu işlem yargılama faaliyeti sayılacaktır²²².

Organik ölçüte göre ise devletin yargı yetkisinin kullanılmasında uyuşmazlığın çözülmesi işlevinin uygulama alanı bulması önemli değildir. Organik olarak bir işlevin ya da yetkinin tanımı yapılırken bunu yerine getiren organ ve makama göre tanımlanır ve organik açıdan eğer bir işlem doğrudan devletin yargı organları tarafından yapıyorsa o işlem yargı işlemidir²²³. Bu kritere göre işlemin maddi niteliğinin herhangi bir önemi bulunmamakta veya bu işlemin genel veya şahsi oluşunun devletin yargı

²¹⁸ Kemal Gözler, **Anayasa Hukukunun Genel Esasları**, Ekin Yayınevi, 16. Baskı, Bursa 2024, s. 386-388; Şeref İba, **Anayasa Dersleri Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku**, Turhan Kitabevi, 4. Baskı, Ankara 2022, s. 613; Erdoğan Teziç, **Anayasa Hukuku**, Beta Yayıncılık, 26. Baskı, İstanbul 2023, s. 470.

²¹⁹ Gözler, s. 386; Bülent Tanör ve Necmi Yüzbaşıoğlu, **1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku**, Beta Yayıncılık, 20. Baskı, İstanbul 2020, s. 453.

²²⁰ Ayhan Döner, **Anayasa Hukuku (Genel Esasları)**, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2023, s. 214-215.

²²¹ Gözler, s. 386; İba, s. 613- 614, Teziç, s. 470.

²²² Ömer Anayurt, **Anayasa Hukuku Genel Kısım**, Seçkin Yayınları, 7. Baskı, Ankara 2024, s. 720; Tanör ve Yüzbaşıoğlu, s. 453.

²²³ Gözler, s. 388; İba, s. 614; Tanör ve Yüzbaşıoğlu, s. 454.

fonksiyonunun belirlenmesinde bir önemi bulunmamaktadır²²⁴. Her iki tanım da tek başına yetersiz kalmakta olup, yargı işleminin tanımı yapılırken bu iki tanım birlikte ele alınarak bir tanım yapılması gerekmektedir. Organik tanım ele alındığında yargı işlemi sadece devletin organları yani mahkemeler aracılığı ile yerine getirilebilecektir. Maddi tanıma göre ise bir disiplin cezası bile yargı işlemi sayılabilecektir²²⁵. Aynı bir okul idaresinin bir memur ya da öğrenci hakkında disiplin soruşturması yürütmesi dahi maddi kritere göre yargı işlemi sayılacaktır²²⁶. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi-*the European Court of Human Rights* (AİHM) bu kavramı değerlendirirken konuyu daha çok işlevsel olarak ele almakta olup, kendi koyduğu ölçütler ile belirleme yoluna gitmektedir²²⁷. Buna göre AİHM ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi-*European Convention on Human Rights* (AİHS)²²⁸ ile getirilen kriterlere göre bir yargılama faaliyet yürütüldüğünde, bu yargılama faaliyeti bir mahkeme tarafından değil de bir disiplin kurulu tarafından yürütülse de dahi yargılama işlemi sayılacaktır²²⁹.

UÇK, TFF bünyesinde faaliyet gösteren, kanunla getirilmiş, spor hukuku alanında uzmanlaşmış yarı yargısal bir organdır. Kurulun temel kuruluş amacı, profesyonel futbol faaliyetleri kapsamında ortaya çıkan sözleşmeye dayalı özel hukuk uyuşmazlıklarını, hızlı, etkin ve uzman bir şekilde çözmektir. UÇK'nın kuruluşunda, FIFA ve UEFA'nın önerdiği spor hukuku ilkeleri ve iç hukuk yollarının tüketilmesi prensibi etkili olmuştur. UÇK'nın varlık nedeni, klasik devlet yargısının zaman alıcı ve sporun dinamik yapısına uygun olmayan doğasına alternatif bir çözüm üretmektir. Bu çerçevede UÇK, kulüplerin ve futbolcuların menfaatlerini koruyan, tarafsız bir başvuru mercisi olarak görev yapmaktadır.

2.2.2. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yapısı

UÇK'nın varlığını ve yetkisini belirleyen iki temel düzenleme, TFF Statüsü ve PFSTT'dir. Ayrıca, 6215 sayılı Kanun ile TFF'ye tanınan düzenleme yetkisi de UÇK'nın meşruiyet zeminini güçlendirmektedir. UÇK, TFF Yönetim Kurulu tarafından belirlenen, hukuk alanında uzman kişilerden oluşmaktadır. Genellikle kurul başkanı ile

²²⁴ Döner, s. 215.

²²⁵ Gözler, s. 389-390.

²²⁶ Döner, s. 215.

²²⁷ Anayurt, s. 720.

²²⁸ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Tarih: 04/10/1950, Güncel Türkçe Versiyonu için bkz., **Kaynak:** https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur, e.t.: 30/01/2025.

²²⁹ Anayurt, s.720-721.

üç veya beş kişilik heyetler halinde çalışmaktadır. Taraflar arasındaki uyuşmazlıklar, sunulan belge ve beyanlara göre yazılı olarak karara bağlanmaktadır. TFF'nin "Hukuk Kurulları" arasında yer alır, ama idari değil yarı-yargısal bir nitelik taşımaktadır. UÇK, duruşma yapma zorunluluğu olmaksızın, belgeler üzerinden karar verebilmektedir. Ancak bazı durumlarda tarafları dinleme yetkisi de vardır. Kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Gerekçeli olarak kararlar taraflara tebliğ edilmektedir. UÇK'nın yapısına ilişkin bütün bu düzenlemeler UÇK Talimatı m. 9-10'da yer almaktadır²³⁰.

2.2.3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi ve Sınırları

Yargı yetkisi Anayasa m. 9 hükmü uyarınca, devletin tekelinde olup, bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından kullanılmaktadır. Yargı fonksiyonu devlete ait bir fonksiyon olmakla birlikte zaman zaman özel hukuka ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü tahkim gibi özel mahkemelere bırakılarak bağımsız ve tarafsız hakemler tarafından ele alınabilmektedir. Tahkim veya hakem mahkemeleri, tarafların uyuşmazlığın çözümü konusunda aralarında anlaştıkları ve mevcut hukuki uyuşmazlığa yönelik yargılama yetkisini, devlet mahkemeleri yerine özel mahkemelere verdikleri alternatif bir uyuşmazlık çözüm yoludur²³¹. UÇK, bu düzenlemeler çerçevesinde ilk kez 29 Kasım 2007 yılında "5719 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"²³² ile hukukumuzda girmiştir. Ayrıca 2011 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasa m. 59 hükmünde spor faaliyetlerine ilişkin bazı konularda tahkime gidilmesi zorunlu kılınmıştır. Bununla birlikte çok kısıtlı ve küçük bir alanda tahkim zorunluluğunun Anayasa ile getirilmesine ilişkin öğretide bazı eleştiriler bulunmaktadır²³³. Nitekim bu şekilde Anayasa hükmü ile zorunlu tahkim öngörülmesinin başka bir örneği bulunmamaktadır²³⁴. UÇK'nın tahkim niteliği incelendiğinde; kanun ile kurulması, TFF içinde yerleşik bir kurul olması, çalışma usulü ve esaslarının TFF tarafından düzenlenmesi ve üyelerinin atama usulü ile

²³⁰ UÇK Talimatı m. 9, "...Kurul, incelemesini kural olarak dosya üzerinden yapar. Gerekli görülmesi halinde, bilgi ve belge istenmesine, sair incelemeye ve duruşma yapılmasına karar verilebilir. Duruşma yapılıp yapılmayacağına, duruşmanın ne şekilde (video konferans, telekonferans veya sair usullerle) yapılacağına veya duruşmanın gizli yapılmasına Kurul karar verir...", m. 10: "Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın oyu belirleyicidir."

²³¹ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, On İki Levha Yayıncılık, 12. Baskı, İstanbul 2024, s. 599-600.

²³² RG, 04.12.2007 Tarih, 26720 Sayı.

²³³ Yılmaz, s. 840

²³⁴ Aysu Melis Bağlan, **Spor Hukuku Pratik Çalışmalar**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 14.

göreve gelmesi dikkate alındığında bu tahkim türünün “Kurumsal Tahkim Yapılanması” niteliğinde olduğu söylenebilecektir²³⁵.

Her ne kadar UÇK’nin görev, yetki ve niteliğine ilişkin birçok düzenleme yapılmış olsa da UÇK’nin yargı yetkisi birçok tartışmaya ve özellikle münhasır yargı yetkisine ilişkin bu tartışmalar, hem 2010 yılındaki Anayasa değişikliğine hem de bazı mevzuat hükümlerinin değişmesine sebep olmuştur.

UÇK’nın yargı yetkisi, esas olarak TFF Statüsü ile PFSTT hükümlerine dayanmaktadır. TFF’ye, 6215 sayılı Kanun uyarınca, kendi yargı organlarını oluşturma ve bu organlar aracılığıyla futbol faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıkları çözme yetkisi verilmektedir. UÇK, bu kapsamda hukuki nitelikteki özel hukuk uyuşmazlıklarını çözüme bağlamakla yetkilidir. Bu yetki, iş sözleşmeleri, transfer anlaşmaları, alacak-ücret ihtilafları, sözleşme fesihleri gibi başlıklarda ortaya çıkan uyuşmazlıkları içermektedir.

UÇK’nin yetkisi, yalnızca TFF’ye bağlı lisanslı taraflar arasındaki uyuşmazlıklarla sınırlıdır. TFF’nin yetki alanı dışında kalan amatör sporcular, başka federasyonlara bağlı kişiler ya da üçüncü şahıslar bu kapsama girmemektedir. Özetle UÇK’nin yetki alanında, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki sözleşmesel uyuşmazlıklar, belirli şartlar altında antrenör sözleşmeleriyle ilgili ihtilaflar, TFF’nin belirlediği usuller çerçevesinde menajerlik hizmet sözleşmeleri ve tescil ve transfer işlemleriyle ilgili anlaşmazlıklar, bulunmaktadır.

2.2.4. *Lex Sportiva* Kavramı ve UÇK ile İlişkisi

UÇK ile *lex sportiva* arasındaki ilişki, özellikle spor hukukunun ulusüstü (transnasyonal) yapısı ve federasyonların yargı yetkisi bakımından ele alınması gereken önemli bir konudur. Spor hukukunun en önemli kaynakları yazılı hukuk kurallarıdır²³⁶. Bu yazılı hukuk kuralları ulusal ve uluslararası düzenlemelerden oluşmaktadır²³⁷. Yazılı hukuk kurallarını bir tasnife tabi tutmak gerekirse uluslararası federasyonların ve kurulların kuralları ile uluslararası yargı mercilerinin aldığı kararları birincil kaynak; ulusal mevzuat hükümlerini, ulusal federasyonların kurallarını ve ulusal yargı

²³⁵ Ersin Erdoğan ve Selin Yeşildal, “Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakkında Bazı Düşünceler”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 1, 19-37, 2023, s. 27, **Kaynak:** <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2831137>, e.t.: 08/08/2024.

²³⁶ Berberoğlu Yenipınar, s. 8.

²³⁷ Paslı, Gökçe, Yollu ve Karaca, s. 87.

mercilerinin aldığı kararları ikincil kaynak olarak tasnif edebilir²³⁸. Örneğin amatör spor dalları bakımından IOC ve uluslararası federasyonların çıkardığı talimatlar birincil kaynak olarak örnek gösterilebilir²³⁹. *Lex sportiva*, kelime anlamıyla “spor hukuku”dur. Bu kavram, esas olarak uluslararası spor örgütlerinin (FIFA, UEFA, IOC vb.) düzenlemeleri, tahkim kararları (özellikle CAS kararları) ve sporla ilgili örf-adet kurallarının tamamından oluşan özerk, transnasyonal bir hukuk sistemini ifade etmektedir. Kısacası *lex sportiva*, devletler üstü nitelikte, evrensel geçerliliğe sahip, spor camiasının kendi kendine oluşturduğu bir tür “özel hukuk düzeni”dir. UÇK, her ne kadar TFF’ye bağlı ulusal bir kurul olsa da karar alma süreçlerinde *lex sportiva* ilkelerini esas alarak, bu çerçevede konumlanmaktadır. Bu bağlamda UÇK, FIFA ve UEFA talimatlarına bağlı çalışmalı, özellikle emsal kararlar yönünden CAS içtihatlarını dikkate almalı ve ulusal mevzuat ile *lex sportiva* arasında denge kurmak zorundadır. Örneğin, bir profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme feshi meselesinde UÇK karar verirken, sadece TBK değil, FIFA’nın talimatı gibi *lex sportiva* kaynaklarını da dikkate almak zorundadır. Kısacası UÇK, iç mevzuatın (örneğin TMK, TBK gibi) kurallarına tabi olup aynı zamanda verdiği kararların sporun ulusüstü yapısı gereği *lex sportiva*’nın evrensel ilkeleriyle çelişmemesi gerekmektedir.

Futbol ekonomisinin büyümesi ve küreselleşmesi sonucunda, bu spor dalına ilişkin hukuksal düzenlemeler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Başlarda farklı kategorilerdeki hukuk disiplinlerinde, spor ve futboldan ortaya çıkan uyuşmazlıklara ilişkin düzenlemeler getirilse de bunlar yetersiz kalmış ve yeni bir hukuk disiplini ortaya çıkmıştır. Uluslararası hukukta “*lex sportiva*” olarak adlandırılan bu yeni hukuk dalı, hukukumuzda spor hukuku olarak girmiş bulunmaktadır. Spor hukuku, sportif faaliyetler ve sportif örgütler ile bunlar arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkları bir hukuk disiplini içerisinde düzenleyen hukuk dalı olarak tanımlanabilmektedir²⁴⁰. Bir başka tanıma göre *lex sportiva*, spor faaliyetlerini düzenleyen bağımsız federasyonların, spor uyuşmazlıklarının çözümünde kullanılacak kuralların, bu kuralları uygulayacak kurulların ve başta CAS tarafından verilen kararlar olmak üzere bütün içtihatların toplamından oluşmaktadır²⁴¹. Yine farklı bir görüşe *lex sportiva*, hukuk içerisinde

²³⁸ Ege, s. 46.

²³⁹ Ege, s. 46.

²⁴⁰ Ertaş ve Petek, s. 40.

²⁴¹ Kadir Gürten, Ege Erenel, “Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, 295-315, 2012, s. 297, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208418>, e.t.: 07/07/2024.

tamamen bağımsız ve farklı bir alan oluşturan hem kamu hukuku hem de özel hukuk özelliklerini içinde barındıran, ulusal ve uluslararası düzeyde farklı düzenlemelerden oluşan ayrı bir hukuk dalı olarak ifade edilebilir²⁴².

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde doğan uyuşmazlıklarda ulusal çözüm merci olarak UÇK kabul edilmiştir. PFSTT m. 22, “*Taraflar, yetiştirme tazminatı ve sportif cezaya ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler*” şeklinde düzenlenerek UÇK’nin yetkisi kabul edilmiştir. TFF kurullarından biri olan UÇK, profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda ilk derece başvuru merciidir. Bu durum 5894 sayılı Kanun m. 5 hükmünde düzenlenmektedir.

UEFA ve FIFA çok uzun zamandır spor hukukunun ayrı bir disiplin olarak ele alınması için çalışmalar yürütmektedir. Bunun sonucu olarak bu kurullar, çıkardıkları talimatlar ile yerel federasyonların da bu konuda çalışmalar yapmasını ve Lex Sportiva kavramının yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir. Nitekim Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun getirilmesinin en büyük nedenlerinden biri, bu talimatlara uyum sağlanarak spordan kaynaklı uyuşmazlıkların uluslararası spor hukuku kurallarına uygun olarak çözümlenmesini sağlamaktır. UEFA Kongresi Usul Kuralları ve UEFA Mevzuat Hükümlerinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik m. 7/1-b hükmünde bu durum açıkça düzenlenmiştir. İlgili hükme göre UEFA’ya üye olan federasyonlar; yerel mevzuatlarında getirecekleri düzenlemeler ile UEFA’nın talimatlarına, yönetmeliklerine ve CAS kararlarına uyum sağlamak zorundadırlar²⁴³. Bununla birlikte bu kurulların Türk spor hukukuna entegre edilmesi çok kolay olmamıştır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun düzenlenme şekli ve yargılama yetkisi yıllar içerisinde çok fazla eleştiri almış ve kurulun yargılama yetkisini düzenleyen mevzuat hükümleri, bu eleştirilerin sonucu olarak birçok defa değişikliğe maruz kalmıştır. Son olarak 17 Haziran 2019 tarihli UÇK Talimatı düzenlenmiş, 5894 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesi kararlarına konu olmuş ve bu kararlar sonucunda bugünkü halini almıştır. Her ne kadar yeni bir talimat yürürlüğe girse ve UÇK’nin temelini oluşturan 5894 sayılı Kanun anayasal değişikliklere uğrasa da UÇK’nin yetkisine ilişkin tartışmalar son bulmamıştır.

²⁴² Siekmann, s. 10.

²⁴³ UEFA Statutes Rules of Procedure of the UEFA Congress Regulations Governing The Implementation of The UEFA Statutes, **Kaynak:** <https://documents.uefa.com>, e.t.: 23.11.2024.

Öğretideki bütün bu tartışmalar UÇK'nin yargı yetkisinin kanun ile düzenlenmeyip talimatlarla düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır. 5894 sayılı Kanun'un 5.maddesinde UÇK'nin ilk derece hukuk kurulu olduğu düzenlenmiş fakat bu kurulun görev ve yetkisine ilişkin düzenlemeler kanun ile değil talimatlar ile getirilmiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin 18 Ocak 2018 tarihli ve 2017/136E., 2018/7K. sayılı Kararı ile iptal edilen m.5/2 hükmü ile UÇK'nin, görev alanına giren uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili olduğu düzenlenmekteydi. Anayasa tarafından iptal edilen bu hüküm öğretilerde çok ciddi tartışmalara yol açmıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de bu yaşanan tartışmalar sessiz kalmamış ve ilgili hükmün, başta Anayasa m.36'da düzenlenen hak arama hürriyetine aykırı olması ve ayrıca birçok Anayasa hükmüne de aykırı olması gerekçesi ile iptal etmiştir²⁴⁴. Son düzenlemelerden sonra güncel mevzuata göre Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun ihtiyari ve mecburi olmak üzere iki farklı yetkisi bulunmaktadır. Kanunen taraflara tahkime başvurulması zorunlu tutulmayan tahkim türleri ihtiyari olarak nitelendirilmektedir²⁴⁵. Nitekim, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü m.56/1'e göre; tarafları kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerleri olan her türlü sözleşmeden doğan uyuşmazlıklarda; her iki tarafın da UÇK'nin yetkisini kabul ettiği hallerde bu uyuşmazlıklar UÇK tarafından çözüme kavuşturulabilecektir. Bu UÇK'nin ihtiyari tahkim yetkisini oluşturmaktadır. Bu durumda tarafla dilerse sözleşmeden doğan uyuşmazlıkları devlet yargısına da taşıyabileceklerdir²⁴⁶. Yine aynı maddeye göre sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından ortaya çıkan uyuşmazlıklarda ise UÇK münhasıran yetkilidir. Bu hüküm, UÇK'nin münhasır tahkim yetkisini düzenlemektedir ki öğretilerdeki çoğu tartışma bu noktada toplanmaktadır.

2.2.4.1. İhtiyari Tahkim Yetkisi

TFF Statüsü m. 56 hükmünde UÇK'nin ihtiyari tahkim yetkisi açıkça düzenlemiştir. Aynı şekilde TFF Statüsü ile uyumlu olacak şekilde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı da aynı düzenlemeye yer vermiştir. UÇKT m. 2 hükmüne göre; tarafların yetki konusunda anlaşmaları halinde, taraflar aralarındaki her türlü sözleşmeden doğan futbol ile ilgili uyuşmazlığı UÇK önüne taşıyabileceklerdir. Bu maddede de ayrıca

²⁴⁴AYM, T.18/01/2018, 2017/136E., 2018/7K., **Kaynak:** <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>, **e.t.:** 27.11.2024.

²⁴⁵ Ziya Akıncı, **Milletlerarası Tahkim**, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021, s.8.

²⁴⁶ Ekşi, 17.

sözleşmenin taraflarının kulüp, futbolcu, teknik adamlar ve futbol menajerleri olması gerektiği düzenlenmiştir.

HMK m. 412 hükmüne göre taraflar aralarındaki uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözüme kavuşturulmasını istiyorsa, bu konuda ayrı bir sözleşme yapabilecekleri gibi mevcut sözleşmeye buna yönelik bir şart da koyabilirler. Her iki halde de profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanan bir uyuşmazlık çıktığı takdirde TFF bünyesindeki UÇK'ye başvurulabilecektir. UÇK'nin yargılama yetkisi tarafların bu konuda anlaşmasına bağlı olduğundan futbol ile ilgili sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar bakımından UÇK'nin bu yetkisi ihtiyari tahkim, UÇK de bu bakımdan ihtiyari hakem heyetidir²⁴⁷. Ayrıca bir önceki bölümde bahsedildiği gibi Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018T., 2017/136E. ve 2018/7K. sayılı kararıyla iptal edilen 5894 sayılı Kanun m. 5/2 hükmü ile UÇK'nin münhasır yetkisine ilişkin düzenleme de değişmiş; iptal sonrası durum, UÇK'nin yalnızca sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklarda münhasır yetkili olacağı şeklinde değişmiştir. Böylelikle sözleşmeden doğan futbol ile ilgili bütün uyuşmazlıklarda UÇK'nin münhasıran yetkili olduğu anlayışı terk edilmiştir. UÇK'nin münhasır yetkisi bu kararlar birlikte sınırlandırılrsa da öğretide eleştirilere maruz kalmaya devam etmektedir. Öğretideki bu eleştiriler tahkim ile tanınan münhasır yetkinin devletin yargı yetkisini kısıtladığı ve UÇK üyelerinin atama yoluyla gelmesinden kaynaklanmaktadır²⁴⁸.

2.2.4.2. Münhasır Tahkim Yetkisi

TFF Statüsü m. 56 ve UÇKT m. 2 hükümlerine göre, sportif cezalar ve yetiştirme cezalarından kaynaklanan uyuşmazlıklarda münhasıran yetkili olmasına rağmen, UÇK'nin bu yetkisi kanun ile değil, TFF yönetim kurulunun aldığı karar ve talimatlarla verilmiştir. İşte öğretideki bütün tartışmalar bu husustan kaynaklanmaktadır. Nitekim TFF Statüsü ve UÇKT ile böyle bir hüküm düzenleme getirilmiş olsa dahi, TFF herhangi bir şekilde yasama organı olmamakla birlikte kanun koyucu niteliğine de haiz olmayıp; tarafların adli yargıya gidemeyeceği konusundaki zorunlu tahkim şartına ilişkin düzenlemenin ancak kanun ile getirilmesi mümkündür²⁴⁹. Bu statü ve

²⁴⁷ Erdoğan ve Yeşidal, s. 28.

²⁴⁸ Bağlan, s. 161.

²⁴⁹ Gökçen Topuz, "Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 19, Özel Sayı, 1901-1926, 2007,

talimatların yalnızca TFF Genel Kurulu ve Yönetim Kurulu tarafından çıkarılabileceği dikkate alındığında bu kurulların kanun koyucu yerine geçerek yasama işlemi yaptığı görülmektedir. Söz konusu durum açık bir şekilde Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır²⁵⁰. Bunun sebebi ise yasama yetkisi yasama organına verilmiş olup, bu yetki devredilemez niteliktedir ve bu konuda Anayasa'da açık bir hüküm olmasına gerek yoktur²⁵¹. Böyle bir hüküm olmasa bile yasama yetkisi devredilemeyecektir. Aksi takdirde anayasal sistem değişmiş olacaktır²⁵².

2.2.4.2.1. Sportif Cezalar Yönünden Münhasır Tahkim Yetkisi

UÇK'nin münhasır yetki alanına giren uyuşmazlık türlerinden ilki sportif cezalardır. Sportif cezalar zaman zaman disiplin cezaları ile karıştırılsa da bu iki yaptırım türünü birbirinden ayıran başlıca iki özellik bulunmaktadır. Bunlardan birincisi cezayı veren makamdan kaynaklanmaktadır. Futbolculara ve kulüplere disiplin cezasını kulüpler ve federasyon verebilirken; sportif cezalar, futbolcunun ya da kulübün sözleşmesini haksız feshetmesi nedeniyle yalnızca UÇK tarafından verilebilmektedir²⁵³. Disiplin cezaları ile sportif cezaları birbirinden ayıran ikinci unsur ise cezaların verilmesi ile elde edilmek istenen faydanın farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Disiplin cezalarının verilirken genellikle oyunun ruhunun korunması, kuralların etkin bir şekilde uygulanması gibi kamusal çıkarlar ön plandayken, sportif cezalarda daha çok bireylerin veya kulüplerin çıkarlarının korunması hedeflenmesidir²⁵⁴.

Futboldan kaynaklanan uyuşmazlıklarda sportif cezalar PFSTT m. 30 hükmünde düzenlenmiştir. İlgili hükme göre, Profesyonel futbolcu sözleşmesinin, sözleşmenin koruma dönemleri denilen dönem içerisinde futbolcu veya kulüp tarafından haksız olarak feshedildiği takdirde UÇK tarafından sportif cezalar uygulanabilecektir. Bu cezaları vermeye yalnızca UÇK yetkilidir. Bu durum PFSTT m. 30/7 hükmünde düzenlenmiş olup, sportif cezaların verilmesi ilgilinin talepte bulunması şartına bağlanmıştır. Ayrıca bu talep bir de hak düşürücü süreye bağlanmıştır.

s.1916-1917, <https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/11/7-GOKCEN-TOPUZ.pdf>, e.t.: 26/04/2024.

²⁵⁰ Topuz, s. 1909.

²⁵¹ Gözler, s. 358.

²⁵² Gözler, s. 358.

²⁵³ Ertaş ve Petek, s. 452.

²⁵⁴ Ertaş ve Petek, s. 454.

Talimattan da anlaşılacağı üzere sportif cezanın verilebilmesinin en önemli şartı sözleşmenin koruma dönemleri içerisinde haklı bir nedene dayanmadan feshedilmesidir. PFSTT'nin tanımlar başlığı altında düzenlenmiş olan m. 2 hükmünde profesyonel futbolcuların koruma döneminin tanımı yapılmıştır. İlgili düzenlemeye göre koruma dönemi, yirmi sekiz yaşından önce imzalanan sözleşmeler için sözleşme yürürlüğe girdikten sonraki üç yıllık veya üç sezonluk dönemi kapsar. Bu süreler, eğer sözleşme yirmi sekiz yaşından sonra imzalandı ise iki yıla düşmektedir. Ayrıca bu koruma dönemleri PFSTT m. 30/4 hükmü gereğince, sözleşme süresinin uzatıldığı veya sözleşmenin yenilendiği gibi durumlarda tekrardan işlemeye başlayacaktır.

PFSTT m. 30 hükmüne göre, bu sportif cezalar; futbolcunun söz konusu olayın şartlarına göre dört ila altı ay süreyle resmi müsabakalarda oynamama cezası, kulüplere fesih tazminatı ödettilmesi veya kulüplere transfer yasağı getirilmesi yaptırımlarından oluşmaktadır.

2.2.4.2.2. Yetiştirme Tazminatı Yönünden Münhasır Tahkim Yetkisi

UÇK'nın münhasır tahkim yetkisine giren bir diğer konu ise yetiştirme tazminatı hususudur. Yetiştirme tazminatına ilişkin TFF ve UÇK talimatlarında bir tanım yapılmamıştır. Bununla birlikte yetiştirme tazminatının ne şekilde hesaplanacağı veya uyuşmazlıkların ne şekilde çözümleneceği PFSTT m. 16 hükmü ile PFSTT Ek-1²⁵⁵, de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yerel hukuktaki bu talimatlar, FIFA talimatlarına uygun düşecek biçimde düzenlenmiştir.

Nitekim yetiştirme tazminatı, FIFA'nın yayınlamış olduğu “Futbolcuların Transferi ve Statüsü Talimatı” içerisinde düzenlenmiştir²⁵⁶. Bu talimatın 8. bölümünde “*Training Compensation*” adı altında düzenlenen bu kurum Türk Spor Hukuku'na yetiştirme tazminatı olarak geçmiştir. İlgili düzenlemeye göre yetiştirme tazminatı, bir futbolcunun ilk kez profesyonellik sıfatını kazandığında ve yirmi üç yaşını doldurana kadar her transfer olduğunda, futbolcunun yetiştirdiği kulübe ödenmesi gereken bedeldir. Ayrıca bu futbolcunun transferinin sözleşme süresinin bitmesi ile gerçekleşmesinin de bir önemi yoktur. Yeni kulübü yine de yetiştirme tazminatı ödemekle yükümlü

²⁵⁵ TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimatı.pdf>, e.t.: 08/11/2024.

²⁵⁶ Regulations on the Status and Transfer of Players, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com>, e.t.: 28/11/2024.

olacaktır. Ayrıca FIFA, aynı düzenlemede, yetiştirme tazminatına ilişkin hükümlerin kadın futboluna uygulanmayacağını hükme bağlamıştır. FIFA Futbolcuların Transferi ve Statüsü Talimatı Ek-4²⁵⁷ ile tazminat miktarı ve ne şekilde ödeneceği ayrıntılı olarak düzenlenmiş olup, yerel hukukta da bu düzenlemeler ile uygun düşecek biçimde düzenlemeler yapılmıştır.

PFSTT m. 16/1 hükmüne göre, bir futbolcunun yetiştirme dönemi içerisinde sayılabileceği yaş aralığı on iki yaşından yirmi üç yaşını doldurana kadar geçen süredir. Yine bu talimata göre genç futbolcuların yirmi üç yaşını doldurana kadar yapacağı her profesyonel transferde yetiştirme tazminatı ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca PFSTT m. 16/3 hükmü uyarınca, kulüplerin birbirlerine ödeyeceği yetiştirme tazminatının belirlenmesi konusunda esas olan, kulüplerin karşılıklı rıza göstererek anlaşmalarıdır. Uyuşmazlık çıkması durumunda, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde bu durumu çözüme kavuşturacak tek yetkili makam UÇK'dır. PFSTT m. 16/6 hükmüne göre, kulüp, eğer futbolcunun sözleşmesini haksız bir şekilde feshederse ya da futbolcu sözleşmeyi haklı nedenle feshederse yetiştirme tazminatı alınmasına hak kazanamayacaktır.

2.2.5. Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı

Lex sportiva yani spor hukuku başlığı altındaki kurallar düzenlenirken hem yerel hem de UEFA ve FIFA gibi uluslararası spor oluşumları tarafından düzenlenen kanun, talimat ve sözleşmeler dikkate alınmaktadır²⁵⁸. Nitekim UEFA ve FIFA'nın en önem verdiği konulardan biri üye federasyonların ve federasyonlara bağlı kurulların bağımsız ve tarafsız bir şekilde oluşturulmasıdır. Fakat Türkiye'deki Federasyona bağlı kurulların bağımsızlığı konusunda bazı eleştiriler bulunmaktadır. Bu eleştiriler özellikle UÇK içerisinde hakemlik yapacak kişilerin belirlenmesinde söz hakkının tamamen TFF yönetim kuruluna bırakılmasından kaynaklanmaktadır²⁵⁹. Ayrıca TFF genel

²⁵⁷ Regulations on the Status and Transfer of Players by FIFA, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com/m/620d0240c40944ed/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-October-2022-edition.pdf>, e.t.: 27/11/2024.

²⁵⁸ Necip Fazıl Erbeyin, "TFF Hukuk Kurullarının Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı", **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 2, 539-554, 2023, s. 540, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3072586>, e.t.: 27/11/2024.

²⁵⁹ Bağlan, s. 117.

kurullarının TFF Yönetim Kurulu aday listelerinin incelenmeden ve araştırılmadan oylandığı usulü bir işlem halini alması bakımından eleştirilmektedir²⁶⁰.

UÇKT m. 3 hükmünde UÇK, TFF yönetim kurulunun alacağı bir karar ile seçilmektedir. Bir nevi atama usulü öngörüldüğü belirtilebilir. Yönetim kurulunun yapacağı bu atamayla bir başkan, altı asil ve altı yedek üye olmak üzere UÇK toplam on üç kişiden oluşacaktır. Öğretideki bazı görüşlere göre, hakemlerin göreve geliş şekillerinin atama usulü ile olması, kurulun bağımsızlığı hakkında soru işareti oluşturmakta olup, üyelerin seçiminin taraflara bırakılması gerekmektedir²⁶¹.

Ayrıca ilk derece hukuk kurulu olan UÇK'nin, TFF Tahkim Kurulu ve diğer kurulları ile aynı organizasyonel yapı içerisinde bulunması mahkemenin demokratikliği ilkesinin gereklerini tam olarak yerine getirememekte olup, bu nedenle görüntüde adalet ilkesini de sağlayamamaktadır²⁶². TFF yönetim kurulu ağırlıklı olarak kulüpleri temsil etmesinin karşısında; hakem, futbolcu ve futbolun diğer aktörlerini temsil edecek kişilerin azınlıkta olması doğal olarak yönetim kurulu kararıyla seçilen UÇK'nin de tarafsızlığına gölge düşürmektedir²⁶³.

AIHM bir kararında, TFF Tahkim Kurulu'nun TFF yönetim kurulu tarafından atanması ve yönetim kurulunun çok büyük oranda eski kulüp yöneticilerinden oluştuğu için futbolcuların temsili konusunda dengesizlik olması gibi nedenlerden dolayı kurulun tarafsız ve bağımsızlığına gölge düşürdüğünü karara bağlamıştır²⁶⁴. UÇK'nin de yapılması benzer şekilde olduğundan dolayı, TFF Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki benzer eleştiriler UÇK içinde yapılabilecektir. Kararda UÇK'nin görev süresinin TFF yönetim kurulunun görev süresiyle sınırlı olduğu da eleştirilmiş fakat daha sonrasın UÇKT'de yapılan değişiklikler ile bu durum düzeltilmiştir. Artık UÇK'nin görev süresi TFF yönetim kurulu süresinden bağımsız olarak dört yıldır. Benzer değişikliklerin UÇK üyelerinin atanması usulünde yapılması durumunda, UEFA ve FIFA talimatlarıyla getirilen ilkeler ile Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi m. 6 hükmü ile korunan bağımsız ve tarafsız mahkemelerce yargılanma hakkı da etkili bir şekilde Türk spor hukukunda uygulanmış olacaktır. Örneğin, yeni bir

²⁶⁰ Tutar, s. 22.

²⁶¹ Özen, s. 195-196.

²⁶² Erbeyin, s. 549.

²⁶³ Erbeyin, s. 550.

²⁶⁴ AIHM, Case of Ali Rıza and Others v. Turkey, 28/01/2020 T., Başvuru Numarası: [30226/10](https://hudoc.echr.coe.int), [5506/16](https://hudoc.echr.coe.int),
Kaynak: <https://hudoc.echr.coe.int>, e.t.: 27/11/2024.

düzenleme ile Yargıtay üyeleri tarafından seçilecek spor hukuku alanındaki uzman kişilerin UÇK'yi oluşturması sağlanırsa belki de bu tartışmalar son bulacaktır²⁶⁵.

2.2.6. Yargılamalarındaki Usul Kuralları

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu niteliği gereği bir tahkim yapılanmasıdır. Dolayısıyla UÇKT ile birlikte tahkime ilişkin Türk hukukunda yer alan diğer mevzuat hükümleri de UÇK'nin önüne gelen uyuşmazlıklara uygulanabilecektir. Nitekim uygulanacak usul kurallarını düzenleyen UÇKT m. 15 hükmünde, talimata aykırı düşmediği takdirde diğer mevzuat hükümlerinin de uygulanabileceği düzenlenmiştir.

UÇK'ye başvurular dilekçe üzerinden yapılmaktadır. Dilekçe ve dilekçenin ekinde hangi bilgi ve belgelerin bulunması gerektiği UÇKT m.6 hükmünde düzenlenmiş bulunmaktadır. Ayrıca UÇKT m. 7 hükmünde, başvuru üzerine yapılacak olan inceleme düzenlenmiştir. Dilekçedeki zorunlu unsurlarda bir eksiklik bulunması halinde kurul davacıya bu eksikleri tamamlanması için yedi günlük bir süre verecektir. Bu süre içerisinde eksiklikler tamamlanmaz ise başvuru yapılmamış sayılacaktır. Eğer dilekçenin zorunlu unsurlarında bir eksiklik yoksa dilekçe ekleri ile birlikte davalı tarafa tebliğ edilecektir. Cevap dilekçesinin de tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içerisinde kurula verilmesi zorunludur. Aksi takdirde davalı taraf davacının iddialarına karşı cevap vermemiş sayılacaktır. Bununla birlikte cevap dilekçesinde de eksik hususların bulunması halinde bu hususların tamamlanması için davalı tarafa yedi günlük bir süre verilecektir.

UÇK'ye başvuru yapılırken dilekçede bulunması gereken zorunlu unsurlar arasında UÇK'nin görevinin kabul edildiğine ilişkin anlaşmanın da bulunması gerektiği düzenlenmiştir. Bununla birlikte böyle bir anlaşmanın başvuru dilekçesinde bulunması halinde ne olacağı konusunda UÇKT geçici m. 2 hükmüyle bir düzenleme getirilmiştir. İlgili düzenlemeye göre dava dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde kurulun yetkisine itiraz etmediği takdirde, davalı taraf kurulun yetkisinin kabul etmiş sayılacaktır. Kurulun ihtiyari yetkisine ilişkin usul, UÇKT geçici m. 2 hükmünden önce farklı bir şekilde uygulanmaktaydı. Eski uygulamaya göre, davalı taraf 10 gün içerisinde UÇK'nin yetkisini kabul ettiğini kurula bildirmediği takdirde, dosyalarının ve harçlarının iade edileceği kabul edilmiştir²⁶⁶.

²⁶⁵ Özsoy, s. 28.

²⁶⁶ Yargıtay 13. HD., T. 05/12/2012, 20984E., 27826K., **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 03/12/2024.

UÇKT m. 8 kurul üyelerinin çekilme ve ret hallerini düzenlemiştir. Buna göre kurul üyeleri, uyuşmazlıkta tarafsız olamayacağı varsayılan veya kuvvetle muhtemel olduğu hallerde derhal çekilmek zorundadır. Kurulun tarafsızlığı konusunda haklı sebebin var olduğu kabul edilecek haller HMK’da düzenlenen hâkimin davaya bakmasının yasak olduğu hallere benzer bir şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca tarafsızlık konusundaki haklı sebepler taraflarca da ileri sürülebilecektir. Böyle bir durum olduğunu öğrenen taraf, öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içerisinde bu durumu TFF Tahkim Kurulu başkanına bildirmek zorundadır. Bu karara karşı itiraz tek başına bir üst merciye yapılamamakta, ancak nihai karar ile birlikte TFF Tahkim Kurulu’na yapılabilmektedir.

2.2.7. Kararları

UÇKT m. 11 hükmüne göre UÇK vereceği kararlarında bağımsızdır. UÇK’nin vereceği kararların bağımsız olması; kararlar alınırken hiçbir kurum veya kuruluştan herhangi bir talimat almaması, hiçbir şekilde yönlendirilmemesi ve sadece mevzuat hükümlerini yorumlayarak kendi takdiri ile karar vermesini ifade etmektedir²⁶⁷. Ayrıca kurul başvuru tarihinden itibaren en geç dört ay içerisinde karar vermek zorundadır.

2.2.7.1 Karar Yeter Sayısı

UÇKT m. 10 hükmü uyarınca, kararlar toplantıda hazır bulunanları salt çoğunluğunun oyu ile verilecektir. Yapılan oylama sonucunda eşitlik oluşması halinde başkanın oy verdiği karar yönünde hüküm kurulacaktır. Karar alınması için oylama yapılırken üyelerin çekimser oy kullanması mümkün olmayıp, çekimser oy kullanan kurul üyesi mazeretsiz olarak toplantıya katılmamış sayılacaktır.

2.2.7.2 Kararların Niteliği

UÇKT m. 12 hükmüne göre kurulun verdiği kararlara karşı TFF Tahkim Komisyonu nezdinde bir haftalık bir itiraz süresi söz konusudur. Taraflardan birinin karara itiraz etmesi halinde TFF Tahkim Kurulu’nun vereceği kararlar kesin olup, bu kararlara karşı bir itiraz yolu öngörülmemiştir. Bununla birlikte HMK m. 439 hükmünde farklı bir dava türü olan iptal davası düzenlenmiş bulunmaktadır. İlgili hükme göre hakem kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi düzenlenmiştir. Öğretide tarafların, UÇK

²⁶⁷ Bağlan, s. 103.

kararlarını HMK m. 439 hükmü gereğince, iptal konusu yapıp yapamayacağına yönelik tartışmalar bulunmaktadır. Örneğin bir görüşe göre UÇKT m. 12 hükmü uyarınca, kurulun verdiği kararların kesin olması sebebiyle bu kararların iptal davasına konu yapılamayacağı kabul edilmektedir²⁶⁸.

Bu iki yargı yolu arasında bazı farklar bulunmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki TFF Tahkim Kurulu'na yapılan itirazlar sonucunda kurul, dosyanın esasına girerek tekrardan bir inceleme yapmaktadır. Bununla birlikte genel mahkemelerde açılacak olan iptal davasında ise dosya usul yönünden incelenmekte olup, esasa girilmemektedir. Mahkeme iptal davasını kabul ettiği takdirde taraflar dilerse tahkim sürecini yeniden başlatabilecektir. Ayrıca iptal davası sonucu verilen karar kesin olmayıp, süresi içerisinde temyize götürülebilmektedir. Böyle bir çözüm yolunun kabulü, yargılama sürecini çok uzatacağından dolayı eleştirilmektedir. Bu durum ayrıca tahkimin en temel özelliklerinden biri olan kısa sürede yargılamanın sona erdirilmesi ile de bağdaşmamaktadır.

2.3. Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Tahkim Kurulu

TFF Futbol Tahkim Kurulu'na ilişkin en temel düzenleme Anayasa 59/3 maddesinde yer almaktadır. Anayasa m. 59/3 hükmüne göre,

“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”

Anayasa metninden de anlaşılabileceği üzere, bu kurulun verdiği kararlar kesindir ve bu kararlara karşı başvurulabilecek daha üst bir yargı mercii bulunmamaktadır. Ayrıca 5894 sayılı Kanun m. 6'ya göre;

“Tahkim Kurulu, bu Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kuruluudur ve TFF Statüsü ve ilgili talimat hükümleri uyarınca TFF'nin yetkili organlarının ve kurullarının kararlarına karşı yapılan başvurular hakkında nihai karar verme yetkisine sahiptir.”

Bununla birlikte TFF Statüsü m. 63/3 hükmünde “Uluslararası ihtilaflarda FIFA yetkilidir” denilerek yabancılık unsuru içeren sözleşmelerin uluslararası spor tahkim kurullarında görüleceği düzenlenmiştir. Yabancılık unsuru birçok şekilde karşımıza çıkabilecek olup, bunları; profesyonel futbolcunun vatandaşlığının farkı bir ülkeye ait

²⁶⁸ Erdoğan ve Yeşildal, s. 34.

olması, sözleşmenin taraflarından birinin yerleşim yerinin yabancı bir ülke olması veya taraflardan birinin uluslararası bir federasyon olması şeklinde sıralanabilir²⁶⁹.

Görüldüğü üzere, futbol uyuşmazlıklarında TFF Tahkim Kurulu yönünden zorunlu tahkim kabul edilmiştir. Fakat burada önemle belirtmek gerekir ki TFF Tahkim Kurulu'nun zorunlu tahkim olarak başvuru mercii olduğu durumlar; futbolun yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar ile tarafların yazılı olarak UÇK'ye başvurmayı kabul edip, UÇK'nin verdiği kararlar yönündendir²⁷⁰. Yani TFF Tahkim Kurulu'nun yetkisi de UÇK'de olduğu gibi zorunlu tahkim ve ihtiyari tahkim olarak ikiye ayrılmaktadır.

Tahkim kurulun münhasıran yetkili olduğu konulara ilişkin henüz çok güncel bir kararı bulunmaktadır. TFF Yönetim Kurulu 16 Nisan 2025 tarih ve 02-4674 Sayılı kararıyla profesyonel liglerde oynatılabilecek yabancı futbolcu statüsünde değişikliklere gitmişti²⁷¹. Bu değişiklikle birlikte kulüpler kadrolarında en fazla on dört tane yabancı futbolcu barındırabilme ve yabancı futbolcuların en az ikisinin 2003 ve sonrası doğumlu olması zorunluluğu getirilmiştir. Galatasaray ve Fenerbahçe kulüpleri bu kuralların talimatlara aykırı olduğunu düşünerek yönetim kurulu kararını TFF Tahkim Kurulu'na taşımıştır. Bu karar futbolun yönetimine ilişkin olduğu için Tahkim Kurulu münhasıran yetkilidir. Nitekim TFF Tahkim Kurulu konuya ilişkin görüşünü 13 Mayıs 2025T., 2025/260E. ve 2025/289K. ile 2025/261E. ve 2025/290K. sayılı kararları ile açıklamış ve yönetim kurulu kararında usule, esasa ve talimatlara aykırı bir yön bulunmadığı anlaşıldığından yapılan itirazı oybirliğiyle reddine karar vermiştir²⁷². TFF Tahkim Kurulu münhasıran yetkili olduğundan ve herhangi bir itiraz yolu da öngörülmediğinden karar kesinleşmiştir.

TFF Tahkim kuruluna başvurusu süresi itiraz edilen kararın tebliğinden itibaren yedi gündür. Yedi günlük süre içinde karara yapılan itirazları, TFF Tahkim Kurulu kesin ve nihai olarak sonuçlandırır. Tahkim yargılamasında genel mahkemelerde hakim alan alenilik ilkesi geçerli değildir²⁷³. Kural olarak aleni yargılama yapılmamaktadır. TFF

²⁶⁹ Çetin, s. 36.

²⁷⁰ Özen, s. 201.

²⁷¹ 16/04/2025 Tarih, 2025/02-4674 S., Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu Kararı, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/863339151cc74eb9a1c668dc2c644795.PDF>, e.t.:14/05/2024.

²⁷² 13/05/2025 Tarih, E.2025/260 – K.2025/289 ve E.2025/261 – K.2025/290 sayılı TFF Tahkim Kurulu Kararları, **Kaynak:** <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=247&ftxtID=47557>, e.t.:14/05/2024.

²⁷³ Özen, s. 217.

Tahkim Kurulu kararları toplantıda hazır bulunanların oy çokluğu ile alınır. Verilen bu kararlar TFF tarafından derhal uygulanır.

2.3.1. Yargı Yetkisi

UÇK'nin yargı yetkisine ilişkin yapılan açıklamalar mahiyeti uygun düştüğü ölçüde TFF Tahkim Kurulu içinde söylenebilecektir. Bununla birlikte bazı farklılıklar bulunmaktadır. TFF Tahkim Kurulu, 5894 sayılı Kanun m. 6 hükmünde, zorunlu tahkim mercii olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bu kurul TFF bünyesinde bulunan hukuk kurulları arasında en üst hukuk kuruludur. Dolayısıyla TFF bünyesinde bulunan organların verdiği kararlar ile aynı şekilde TFF bünyesinde bulunan kurulların verdiği kararlara karşı kesin karar verme yetkisi TFF Tahkim Kurulu'na aittir. Bu kararlara UÇK kararları da dahildir.

TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1 hükmünde kurulun yargı yetkisi tanımlanmıştır. Buna göre kurul; Federasyon ile futbolun diğer aktörleri arasında çıkan uyuşmazlıklar hakkında yönetim kurulunun verdiği kararlara karşı yapılan itirazları değerlendirmede yetkili kılınmıştır. Aynı maddenin devamında ayrıca TFF Tahkim Kurulu'nun; amatör ve profesyonel futbol disiplin kurulları kararlarına karşı yapılan başvuruları ve TFF Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatların diğer mevzuat hükümleri aykırı olup olmadığına ilişkin iddiaları çözüme bağlayacağı düzenlenmiştir. Son olarak UÇK'nin verdiği karara karşı itiraz yolu olarak TFF Tahkim Kurulu'na başvurulması gerektiği düzenlenmiştir.

5894 sayılı Kanun m. 6/6 hükmünde futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği kararların nihai olduğu düzenlenmiştir. Bununla birlikte diğer kararlara karşı HMK m.439 gereğince iptal davası açılabileceği düzenlenmiştir. Bu husus, TFF organları tarafından verilen kararlara karşı TFF Tahkim Kurulu'na başvurulduğunda, kurulun, TFF organlarının yerine geçerek onlar adına karar vermesine yol açacaktır²⁷⁴. Nitekim TFF Tahkim Kurulu Talimatı da benzer bir şekilde “*Kurul, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne veya reddine ya da başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına, merciine iade edilmesine veya karar verilmesine yer olmadığına hükmedebilir*” şeklinde

²⁷⁴ Taner Ayanoglu, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği”, *TBB Dergisi*, S. 74, 43-76, 2008, s. 63- 64, <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-74-384>, e.t.: 26/03/2024.

düzenlenmiştir²⁷⁵. Burada UÇK'dan farklı bir düzenleme bulunmaktadır. Her ne kadar iptal davası ayrı bir kanun yolu olarak düzenlense de bu madde gereğince açılacak iptal davaları hukuki niteliği gereği itiraz kanun yolundan farklı bir niteliğe sahiptir. Nitekim bu kanun yolunda dosyanın esasına girilmemekte olup, usul kuralları çerçevesinde bir inceleme yapılmaktadır. Bununla birlikte TFF Tahkim Kurulu'nun yaptığı inceleme usul kuralları ile sınırlı olmayıp, verilen kararların hukuka uygunluklarını da denetlemekte ve itiraz merci olarak kurulun önüne yeni delil ve iddialar getirildiği takdirde bunları da incelemektedir²⁷⁶.

TFF Tahkim Kurulu'nun kişi bakımından da yetkisinin incelenmesi gerekmektedir. Çünkü kurulun önüne gelen uyuşmazlığa bakma yetkisi, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıyıp taşıyamamasına göre değişecektir. TFF Statüsü m. 63/3 hükmüne göre, yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklarda FIFA yetkili olacaktır. Dolayısıyla yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından TFF Tahkim Kurulu'nun yargılama yetkisi ancak taraflar bu konuda anlaştığında mümkün olacaktır. Bu duruma örnek vermek gerekirse Şampiyonlar Ligi kapsamında olan bir ülke takımı veya futbolcusu ile Türk takımları arasında bir uyuşmazlık çıkarsa UEFA, başkaca bir ülke takımı ile Türk takımı arasında uyuşmazlık çıkarsa FIFA yetkili olacaktır²⁷⁷. TFF Tahkim Kurulu'nun bu yetkisi aynı zamanda yer bakımından yetki ile de ilgili olup sadece Türk liglerinde görev alan tarafların başvurularını çözüme bağlamaktadır²⁷⁸.

2.3.2. Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı

UÇK'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına yapılan eleştiriler, TFF Tahkim Komisyonu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığına konusunda da yapılmaktadır. Nitekim bu eleştirilerin birçoğu TFF Tahkim Kurulu üyelerinin göreve geliş biçiminden kaynaklanmaktadır. TFF Statüsü m. 61 hükmünde, TFF Tahkim Kurulu üyelerinin TFF Yönetim Kurulu tarafından seçilecek üyelerden oluşacağı düzenlenmiştir. Ayrıca TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 2/1-d hükmündeki TFF Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatların, mevzuat hükümleri ile FIFA ve UEFA talimatlarına uygun olup olmadıkları ile ilgili başvuruları yine TFF Tahkim Kurulu'nun inceleyeceği hükme

²⁷⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz., Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimati.pdf>, **e.t.:** 01/05/2025.

²⁷⁶ Bağlan, s. 135.

²⁷⁷ Özen, s. 214.

²⁷⁸ Özen, s. 213.

bağlanmıştır. TFF Yönetim Kurulu kararlarının, yine TFF Yönetim Kurulu'nun seçerek oluşturduğu bir kurul tarafından denetlenmesi, haklı olarak TFF Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda eleştiriler getirmektedir.

Bağımsızlık yargılama yapacak makamın, içinde bulunduğu idari yapının etki alanının dışında bulunması; tarafsızlık, yargılama yapacak makamın taraflar hakkında herhangi bir önyargıya sahip olmamasını ve taraflarla herhangi bir bağının olmaması anlamına gelmektedir²⁷⁹. TFF Tahkim Kurulu'nun vereceği kararlar için dışarıdan gelecek baskılara karşı yeterli güvence sağlanamadığı, dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu'nun karar verirken bağımsız ve tarafsız bir şekilde hareket edebileceğine dair yeterli şüphe olduğuna karar vermiştir. AİHM, TFF Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığında şüphe oluşturan temel iki neden olduğunu kabul etmiştir. Bu nedenlerden ilki, TFF yönetim kurulunun hem Merkez Hakem Kurulu (MHK) hem de TFF Tahkim Kurulu üzerinde ciddi bir etkiye sahip olmasıdır. İkinci ise, hem MHK'nın hukuki niteliği itibari ile TFF bünyesinde çalışmakta olan bir yan kurul olması hem de bu yan kurulun, TFF Merkez Hakem Kurulu Talimatı m. 3 hükmü gereğince, TFF Başkanı'nın teklifi ve Yönetim Kurulu'nun onayı ile seçilmesidir. MHK'nın TFF tarafından seçilmesi, MHK'nin oluşturduğu hakem listelerinin yine TFF Yönetim Kurulu onayından geçmesi ve bu listelere karşı yapılacak olan itirazların yine TFF Yönetim Kurulu tarafından seçilmiş TFF Tahkim Kurulu tarafından incelenmesi AİHM tarafından eleştirilmiştir.

Bununla birlikte Tahkim Kurulu üyelerinin bir defa usulüne uygun bir şekilde göreve geldikten sonra istifa etmedikleri veya çekilmiş sayılmadıkları sürece hiçbir şekilde yeni üye görevlendirilememesi, üyelere talimat ve emir verilememesi gibi sebepler kurulun görevini yaparken bağımsız ve tarafsız davranması konusunda yeterli güvencenin sağlandığı düşünülebilir²⁸⁰. Her ne kadar bu şekilde güvenceler olsa da bu düzenlemeler kurulların bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki tartışmaları gidermeyecektir. Bu durum kurul üyeleri, kararlarını denetlediği TFF Yönetim Kurulu yerine başka bir kurul tarafından göreve getirilmedikçe devam edecek ve tartışmaların önüne geçilemeyecektir.

Ayrıca kurul üyelerinin akademik ve mesleki geçmişi incelendiğinde; bazı üyelerin kariyerleri boyunca profesyonel futbol sözleşmeleri ile herhangi bir çalışmalarının

²⁷⁹ Erbeyin, s. 552.

²⁸⁰ İsmail Rüştü Cirit, Mustafa Artuç, Selda Çiçek Baştürk ve Buse Albay, **Futbol Disiplin Hukuku Uygulamaları**, Adalet Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2023, s. 229.

olmaması ve hakemlerin atanmış birer görevli olma özelliği taşımasından dolayı öğretide eleştirilmektedirler²⁸¹. Genel bir değerlendirme yapıldığında TFF Tahkim Kurulu'nun TFF bünyesinde çalışmakta olan diğer hukuk kurulları ile aynı yapı içerisinde olması, bu kurulların aslında lafzi olarak seçimle göreve geldiği düzenlense de aslında atama ile göreve gelmeleri ve bütün bu kurulların verdiği kararlara karşı itiraz mercinin TFF Tahkim Kurulu olarak düzenlenmesi kurulun bağımsızlığına ve tarafsızlığına gölge düşürmektedir²⁸². Kurul üyeleri göreve gelirken bağımsızlık ve tarafsızlık konusunda yazılı bir beyan sunarak görevlerini yerine getirirken tarafsız davranacaklarına yemin etmektedir. Bu durumun tarafsızlığa güvence sağladığı düşünülebilir²⁸³. Bununla birlikte bu tarz güvencelerin kişilerin verdiği yeminlere ve yazılı beyanlara bırakılmaması gerekip, hukuki düzenlemeler ile sağlanması gerekmektedir.

2021 yılında bu konuda önemli bir adım atılarak TFF olağan genel kurulunda hukuk kurullarının farklı bir aday komisyonu tarafından kurulması ön görülmüş, bu konuda karar alınmış ancak alınan bu karar uygulanamayarak sekiz ay sonra SKSFK ile eski düzene dönmüş ve kurul üyelerinin TFF Yönetim Kurulu kararı ile atanmasına devam edilmiştir²⁸⁴.

2.3.3. Yargılamalarındaki Usul Kuralları

Kurulun yapacağı yargılamalarda izlenecek usul kuralları genel olarak TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 6 hükmü ve devamındaki hükümlerde düzenlenmiştir. TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 6 hükmü gereğince, kurula yapılacak olan başvuruların yazılı olarak yapılması zorunludur. Bununla birlikte acil durumlarda faks kanalıyla da kurula başvuru yapılabilecektir. Bu şekilde başvuru yapıldığında evrak asıllarının da yedi gün içerisinde kurula sunulması zorunludur.

TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 7 hükmü gereğince, kurula yapılacak başvuru veya itirazların, başvuruya konu olan kararın ilgisine tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde harcın yatırılması ile yapılmaktadır. Uygulamada harcın yatırıldığı tarihin,

²⁸¹ Özen, s. 213.

²⁸² Erbeyin, s. 549.

²⁸³ Cirit, Artuç, Çiçek Baştürk ve Albay, s. 229.

²⁸⁴ Ergun Özsunay ve Murat R. Özsunay, **Futbol Uyuşmazlıklarının Çözümü ve CAS Tahkim Yargılaması**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2024, s.306.

aynı zamanda kurula başvuru tarihi olarak kabul edildiği görülmektedir²⁸⁵. Başvuru dilekçesinde hangi belgelerin bulunması gerektiği m. 6 hükmünde düzenlenmiştir. Bu belgelerde bir eksiklik bulunması halinde TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 8 hükmü uyarınca, eksikliklerin başvuruca tebliğinden itibaren beş gün içerisinde tamamlanması gerekmektedir. Aksi takdirde başvurunun yapılmamış sayılacağı hükmüne bağlanmıştır.

TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 9 hükmüne göre, davalı taraf cevap dilekçesini, başvuruca dilekçesinin kendisine tebliğ edilmesinden itibaren en geç yedi gün içerisinde kurula göndermek zorundadır.

TFF Tahkim Kurulu önüne gelen ihtilafları çözüme bağlarken, TFF Statüsü m. 64 ve ayrıca Tahkim Kurulu Talimatı m. 19 hükümleri gereğince, yerel mevzuat hükümlerinin yanı sıra FIFA ve UEFA organları tarafından getirilen kurallar ve talimatlar ile CAS tarafınca verilen kararlara uygun olacak ölçüde Türk maddi hukukuna göre karar verecektir. TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 11 hükmü gereğince TFF Tahkim Kurulu, önüne gelen uyuşmazlıkları kural olarak dosya üzerinden inceleyecektir. Duruşma yapıp yapılmayacağı başkanın takdirindedir.

2.3.4. Kararları

TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 13 hükmü uyarınca, kurul verdiği kararlarda bağımsızdır. TFF Tahkim Kurulu önüne gelen dosyaları, disiplin uyuşmazlıkları söz konusu olduğunda bir ay, diğer uyuşmazlıklar söz konusu olduğunda ise üç ay içerisinde sonuçlandırıp, tebliğe çıkarmak zorundadır. TFF Tahkim Kurulu Talimatı ile ayrıca karar yeter sayısı ve kararların niteliğine ilişkin birçok düzenleme getirilmiş bulunmaktadır.

2.3.4.1 Karar Yeter Sayısı

TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 12 hükmüne göre karar yeter sayısı toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu kadardır. Kurul karar alırken kural olarak fiziken toplanması gerekse de ilgili hüküm acele durumlar için farklı bir düzenleme getirmiştir. Nitekim TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 12 hükmünde bu husus “*Kurul acil işlerde, telefon konferansı, video konferansı veya benzeri başka herhangi bir yöntemle*

²⁸⁵ Bağlan, s. 132.

müzakere edebilir ve karar verebilir” şeklinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre bu tarz durumların varlığı halinde fiziken toplanma kuralına istisna olarak kurul; telefon veya video konferansı gibi yöntemlerle de tartışabilecek ve karar alabilecektir. UÇK’nin kararlarında olduğu gibi TFF Tahkim Kurulu’nun da alacağı kararlarda eşitlik oluşması durumunda başkanın oyu belirleyici olacak ve ne yönde oy verdiyse ona göre hüküm kurulacaktır. Ayrıca oy kullanımına katılacak kişilerin çekimser oy kullanma hakları yoktur. Bu üye toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılacaktır. Bu durum TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 12/2 hükmün, “Oy kullanmak zorunlu olup çekimser kalınamaz. Oy kullanmayan üye toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır” şeklinde düzenlenmiştir.

2.3.4.2. Kararların Niteliği

TFF Tahkim Kurulu’nun verdiği kararların hukuki niteliğine ilişkin en önemli düzenleme Anayasa m. 59/3 hükmünde bulunmaktadır. İlgili Anayasa hükmüne göre, spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlar yönünden münhasır yetki kuralı getirilmiş ve bu konularda tahkime başvuru zorunlu tutulmuştur. Ayrıca tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı yoluna gidilemeyeceği düzenlenmiştir.

Ayrıca TFF Tahkim Kurulu Talimatı m. 14 hükmünün “Kararların Kesinliği” başlığı altında da Anayasa hükmüne uyumlu olacak şekilde düzenleme getirmiştir. İlgili düzenlemeye göre, kurulun, futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disipline ilişkin kararları kesindir ve herhangi bir yargı merciine başvurulamaz. Bununla birlikte HMK ve CMK’de düzenlenen maddi hatanın düzeltilmesi veya yargılamanın iadesi konusundaki düzenlemeler bu madde kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca TFF Statüsü m. 63 hükmünde aynı doğrultuda kurulun münhasır yetkisini düzenlemiştir.

TFF Tahkim Kurulu’nun kararlarının niteliği konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Örneğin bir görüşe göre; kurulun yürütme organı bünyesine yerleştirilmesi gerekli olduğundan, böyle bir yerleştirilme yapılmadığı sürece tahkim kurulu kararları idari kesinlik niteliğine haiz kararlar olmayacağından, kurulun kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğunun kabul edilmemesi gerekmektedir²⁸⁶. Bununla birlikte yapılan Anayasa değişiklikleri ve güncel bütün mevzuat hükümleri

²⁸⁶ Ayanoğlu, s. 65-66.

birlikte değerlendirildiğinde TFF Tahkim Kurulu en üst yargılama mercii olarak düzenlenmiş bulunmakta olup, maddi hatanın düzeltilmesi veya yargılamanın iadesi konusundaki düzenlemeler dışında kararları kesindir.

Ayrıca son olarak belirtmek gerekir ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (Yargıtay HGK)'na göre TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği kararlar ilam niteliğinde belgeler olmayıp, ilamlı icra takibine konu olamayacaktır²⁸⁷. Yargıtay HGK., 15/12/2004T., 13-722E. ve 707K. sayılı kararına göre;

“Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının, ilgili kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece, bu kararların başka hiçbir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup, yerel mahkemenin ve özel dairenin kabullerinin tersine, bu kesinlik, anılan kararlara ilam hükmünde belge niteliği kazandırmaz.”

2.4. Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinde Uluslararası Uyuşmazlıklar

Profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında yapılan sözleşmeler, niteliği itibarıyla özel hukuk ilişkisi doğurmaktadır. Bu sözleşmeler; ücret, prim, transfer, fesih, alacak, sakatlık sonrası yükümlülükler gibi birçok farklı alanda yükümlülükler içermektedir. Türkiye’de bu sözleşmelerin hukuki denetimi ve uyuşmazlıkların çözümü konusunda ilk başvuru mercii UÇK olmuştur.

Futbol konusunda en büyük söz sahibi olan ve bir nevi futbolda çatı olarak en tepe noktada olan FIFA, çıkardığı düzenlemelere futbolcuların, kulüplerin federasyonların ve diğer paydaşların uyup uymadığını kendi denetleme organları aracılığıyla denetlemektedir. Sözleşmesel uyuşmazlıkları FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu- *Dispute Resolution Chamber* (DRC) denetlerken, disiplin ihlallerini FIFA Disiplin Kurulu incelemektedir. Bu iki kurul arasındaki ilişki kurumsal ve organizasyonel anlamda büyük farklılıklar bulunsa da bazı yönleri ile UÇK ve TFF Tahkim Kurulu arasındaki ilişkiye benzemektedir. FIFA Disiplin Kurulu da DRC de futbolda adil bir rekabet ortamının yaratılması, futbolun içerisindeki paydaşların FIFA’nın çıkardığı mevzuat hükümlerine uygun hareket edip etmediklerini denetlemektedir.

Uluslararası alanda futboldan kaynaklanan uyuşmazlıklarda ikili bir ayırım yapmak gerekmektedir. Öncelikle uyuşmazlığın bir disiplin ihlalinden mi yoksa profesyonel futbolcu sözleşmesinden mi kaynaklandığının tespitinin yapılması gerekmektedir. Eğer

²⁸⁷ Yargıtay HGK., T. 15/12/2004, 13-722E., 707K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 28/05/2025.

uyuşmazlık FIFA Disiplin Yönetmeliğinde düzenlenen bir disiplin ihlalden kaynaklanmakta ise burada FIFA Disiplin Kurulu yetkili olacaktır. Fakat uyuşmazlık eğer profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanmakta ise bu durumda DRC yetkili olacaktır. Her iki çözüm yolunda da başvuru yolları tüketildiğinde uyuşmazlık CAS önüne götürülebilmektedir. Nitekim FIFA Statüsü m. 56 hükmünde CAS'ın yargı yetkisinin FIFA tarafından kabul edildiği düzenlenmiş ve ayrıca FIFA Statüsü m. 57 ile FIFA'nın kurulları aracılığı ile verdiği nihai kararlara karşı CAS'a başvurabileceği kabul edilmiştir.

Eğer uluslararası alanda futboldan doğan bu uyuşmazlık profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanıyorsa burada da ikili bir ayırım yapmak gerekmektedir. Taraflar dilerse uyuşmazlığın DRC önünde çözüme ulaştırılmasını isteyebilirler. Bununla birlikte taraflar dilerse uyuşmazlığı alternatif ulusal bir bağımsız tahkim kuruluna da götürebileceklerdir. Tarafların uyuşmazlık çözüm yöntemini seçmesine ilişkin bu durum FIFA FSTT m. 22/1-b hükmünde düzenlenmiş bulunmaktadır. FIFA FSTT m. 22/1-b hükmüne göre eğer taraflar uyuşmazlığı DRC yerine başka bir bağımsız tahkim kurulunu yetkili kılmak istiyorlarsa bu konuda açık bir şekilde yazılı anlaşma yapmak zorundadırlar. Eğer bu konuda açıkça yazılı bir anlaşma yapılmadıysa uyuşmazlık konusunda DRC yetkili olacaktır. DRC'nin ulusal mahkemelere karşı yargı yetkisinin şartlarını genel hatlarıyla, *“uluslararası bir unsur olmalı”, “bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesine gitmek için taraflar açıkça yazılı bir şekilde anlaşmış olmamalı”* ve *“bu mahkeme adil yargılanma ilkelerini garanti etmeli”*, şeklinde sıralamak mümkündür²⁸⁸.

FIFA ve UEFA gibi futbolda söz sahibi uluslararası oluşumlarında aldığı kararların yurtiçinde yerine getirilmesinde TFF Statüsünde TFF görevli kılınmıştır. Dolayısıyla böyle bir uluslararası federasyonun bir Türkiye'deki bir sporcuya veya kulübe yönelik verdiği disiplin cezaları TFF'ye bildirildiğinde, tanıma veya tenfiz işlemleri başlatılmaksızın bu cezaların uygulanması sağlanmalıdır²⁸⁹.

2.4.1. Uluslararası Uyuşmazlıklarda Yetki ve Uygulanabilir Hukuk

Futboldan kaynaklanan uyuşmazlıklar genellikle birden fazla ülkenin hukukunu ilgilendirmektedir. Dolayısıyla bu uyuşmazlıklara uygulanacak hukukun ve yetki

²⁸⁸ Özen, s. 242-243.

²⁸⁹ Özsunay ve Özsunay, s. 307.

alanlarının düzenlenmesi büyük önem arz etmektedir. Uluslararası boyutlarda FIFA'nın getirdiği düzenlemeler bu uyuşmazlıkların çözümünde merkezi bir rol oynamaktadır. Bu konuda FIFA'nın en temel iki düzenlemesi FIFA Disiplin Yönetmeliği²⁹⁰ ve FIFA Futbolcuların Statüsü ve Transfer Talimatıdır. FIFA çıkardığı bu düzenlemeler ile futboldan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde birliğin sağlanmasını ve yeknesaklaşmayı hedeflemektedir. FIFA'nın bu maksadı aslında *lex sportiva* kavramının hedeflediği spor hukukunun ayrıca bir disiplin olarak ele alınması gerektiği ihtiyacından ortaya çıkmaktadır.

Futboldan kaynaklanan uluslararası uyuşmazlıklarda yetkiye ve uygulanabilir hukuka ilişkin birçok düzenleme bulunmaktadır. Genel olarak FIFA bünyesindeki kurulların yetkisi kabul edilmektedir. Ayrıca ulusal düzeydeki uyuşmazlıklarda da FIFA ve UEFA tarafından getirilen düzenlemelere uygun hareket edilmesi beklenirken, çıkan kararların da ayrıca CAS kararları ile ters düşmemesi beklenmektedir. Örneğin; UEFA Statüsü m. 7 hükmünde üye federasyonların yükümlülükleri düzenlenirken federasyonların UEFA'nın düzenlemelerine, kararlarına uyma yükümlülükleri olduğundan bahsetmiştir. Aynı maddenin CAS kararlarına da üye federasyonların uyma yükümlülüğü olduğu düzenlenmiştir. Yine FIFA Statüsü m. 14 üye Federasyonlara FIFA organları tarafından çıkarılan yönetmelikler ve düzenlemelere ile bu organların verdiği kararlara uyma yükümlülüğü getirmiştir. Yine aynı maddenin devamında CAS kararlarının da bu hüküm kapsamına alındığı düzenlenmiştir. Ayrıca FIFA Statüsü m. 22 hükmünde de benzer düzenlemeler bulunmaktadır. İlgili hükme göre her konfederasyon (UEFA gibi) FIFA Statüsüne, düzenlemelerine ve kararlarına uymak ve bunların uygulanmasını sağlamak yükümlülüğüne sahiptir.

Uygulanacak hukuk konusunda toparlama yapmak gerekirse, bu kurallar FIFA tarafından getirilen düzenlemeler, FIFA'ya bağlı olan UEFA gibi her kıtada bulunan konfederasyonların çıkardığı düzenlemeler ile CAS tarafından çıkarılan içtihatlardan oluşmaktadır. Yargılama yapılırken mevcut uyuşmazlıklara bu düzenlemeler ve kararlar ışığında ele alınacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları çözüme ulaştırmakla görevli olan DRC ve Oyuncuların Statüsü Kurulunun yargı yetkisi FIFA FSTT m. 23 hükmünde ve ayrıca bu kurulların önüne gelen uyuşmazlıklarda uygulanacak hukuk,

²⁹⁰ FIFA Disiplin Yönetmeliği, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com/m/59dca8ae619101cf/original/FIFA-Disciplinary-Code-2023.pdf>, e.t.: 22/03/2024.

“Oyuncuların Statüsü Kurulu ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Usul Kuralları²⁹¹” kitapçığı m. 2 hükmünde düzenlenmektedir. İlgili hükme göre bu kurullar, FIFA düzenlemelerine göre karar verirken, ulusal düzeydeki düzenlemeleri ve sporun kendine has özelliklerini de göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca bu iki kurul arasında herhangi bir yetki anlaşmazlığı oluşması durumunda Oyuncuların Statüsü Kurulu ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Usul Kuralları m. 3 hükmü gereğince, Oyuncular Statüsü Kurulu başkanı nihai kararı verecektir. Ayrıca sporun kendisine has yapısı nedeniyle sözleşmeler genellikle tahkim şartı içermekte ve tahkim yargılamasında hukuk seçiminin daha esnek olması nedeniyle taraflar tarafından tercih edilmektedir²⁹².

2.4.2. Uluslararası Futbol Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıkların Tanımı

Futbolun yarattığı değerin milyarlarca dolara ulaşması ve insan iradesinin olduğu yerde aynı zamanda anlaşmazlıkların da olması, futbolda da bu tarz uyuşmazlıkların çıkmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu uyuşmazlıklar en yoğun olarak, futbolun en büyük iki paydaşı olan kulüpler ve futbolcuların bir araya geldiği yerde görülmektedir. Bu uyuşmazlıklar çok karmaşık hallerde ortaya çıkabildiği gibi aynı zamanda çok büyük ekonomik ve sportif etkilerine bulunmaktadır. Futbol ile sözleşmeler birçok şekilde karşımıza çıkabilmekte olup; bu sözleşmeler, futbolcu ile kulüp arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcu ile ilgili federasyon arasında lisanslamaya ilişkin sözleşme ve menajeri ile imzaladığı sözleşme gibi taraflarına çeşitli sınıflandırmaya tabi tutulabilirler²⁹³. Futbolcu, kulüp ve lig üçgenindeki unsurlardan herhangi birinin diğerlerine göre yabancılık unsuru içermesi, söz konusu uyuşmazlığa uluslararası nitelik kazandırmaktadır. Bu durum, tarafların uyuşmazlığı ulusal çözüm yollarından ziyade uluslararası çözüm yollarını tercih ederek çözüme bağlanmasını istemelerine yol açmaktadır.

2.4.3. Sözleşmesel Uyuşmazlıkların Kapsamı ve Çeşitleri

Futbolcu sözleşmeleri kulüpler ile futbolcuları bir araya getiren, bir tarafın ücret ödediği diğer tarafın da futbol oynamayı taahhüt ettiği sözleşmelerdir. Sözleşmesel

²⁹¹ Governing the Procedures of the Players' Status Committee and the Dispute Resolution Chamber, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com/m/259f1778a076a66/original/letcztzqlfnph1tjdulx-pdf.pdf>, e.t.: 01/02/2024.

²⁹² Medić, s. 220.

²⁹³ Medić, s. 200.

uyuşmazlıkların birçok sebepten kaynaklanmaktadır. Bu ihlaller sözleşmenin haklı bir nedene dayanmadan feshedilmesi gibi ödemelerin zamanında yapılmaması veya oyuncunun sözleşme koşullarına aykırı davranmasından da kaynaklanabilmektedir. Bu durumlar FIFA FSTT’de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Profesyonel futbolcular ile kulüpleri arasında çıkabilecek sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar FIFA FSTT m. 13 ila 18 arasında ele alınmaktadır. İlgili hükümlerde hangi hallerde sözleşmenin haklı nedenle ve hangi hallerde haksız olarak feshedildiği düzenlenmiştir.

2.4.4. Uyuşmazlıkların Ekonomik ve Sportif Boyutları

Sporun giderek küreselleşmesi ve çok büyük bir ekonomik hacmi elinde tutması Avrupa Birliğinin de dikkatini çekmiş, her ne kadar spor otoriteleri AB hukuku ile spor ekonomisi arasında tam bir ayırım yapmak isteseler de bu sağlanamamış ve AB bu ölçekte büyük bir organizasyonun artık bağımsız bir şekilde değerlendirilemeyeceğini düşünerek bazı üye devletlerin sporcularının serbest dolaşımına ilişkin bazı kararlar alınmıştır²⁹⁴. Başta “*Bosman Kararı*” olmak üzere verilen bu kararlar futbolun çehresini değiştirmiştir. AB Adalet Divanı-*Court of Justice of the European Union* (ABAD)’nın aldığı bu kararlar ile CAS’ın yaptığı yargılamalar neticesinde spor hukuku kendine has, özerk bir yapı halini almış ve spor hukukunun farklı bir hukuk disiplini içinde ele alınmasına yönelik önemli atılımlar yapılmasına vesile olmuştur²⁹⁵.

AB’nin dışında gerek FIFA gerekse CAS da yıllardan beri futboldan doğan uyuşmazlıklarda yeknesaklaşarak uyuşmazlıklardan standartlaşmaya gitmeyi hedeflemektedirler. Bunun en önemli nedenlerinden biri spor hukukunun henüz yeni gelişmekte olduğu dönemde verilen kararlar nedeniyle futbolun kökten değişimine sebep olmasıdır. Örneğin *Bosman kararı* adı verilen ve *Jean Marc Bosman* ile kulübü *RFC Liege* arasında çıkan uyuşmazlık sonucu verilen kararlar Avrupa futbolunu kökten değiştirmiş ve futbolda yabancı oyuncu sınırlamasıyla alakalı düzenlemeler kökten değişmiştir. Böylelikle FIFA ve UEFA gibi uluslararası futbol federasyonları kendi

²⁹⁴ Daniel Schmidt, “The Effects of the Bosman-Case on The Professional Football Leagues with Special Regard to The Top-Five Leagues”, **Bachelor Thesis**, Nachrodt, 2007, s. 13.

²⁹⁵ Gürten ve Erenel, s. 298.

kurallarını ve yönetim yapılarını oluşturmuş; aldıkları kararlar ile futbol dünyasını şekillendirmişlerdir²⁹⁶.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar sadece sözleşmenin taraflarını etkilemeyip, futbol dünyasını zaman zaman hem ekonomik anlamda hem de sportif anlamda derinden sarsabilmektedir. Bunun başlıca örneklerinden biri hiç şüphesiz *Bosman* kararıdır. Bu karar ile ekonomik ve sportif dengeler tamamen değişmiş ve yeni bir futbol düzeni oluşmuştur. Futbolculara Avrupa Ekonomik Alanı içerisinde serbest dolaşım hakkı veren *Bosman* kararı ile futbolculara verilen maaş dengesi tamamen değişmiş, kulüpler futbolculara yüksek maaşlar vererek onları elde tutmaya çalışmış ve bu durumda aynı zamanda uzun süreli sözleşmeler imzalanmasına yol açmıştır²⁹⁷.

2.4.4.1. *Bosman* Kararı

Bosman kararı ya da *Bosman* kuralı olarak bilinen, meydana geliş şekli ve sonuçlarıyla sporun yapılanışını derinden etkileyen bu olay 20. yüzyılın son çeyreğinin en önemli futbol olaylarından biridir²⁹⁸. 1995 yılında verilen *Bosman* kararı ile Avrupa transfer piyasası kökten değişmiş ve Avrupa futbolu yeni bir dönemin içerisine girmiştir. Aslında *Bosman* kararı tek bir karardan oluşmamakta olup; Belçika Futbol Federasyonu, *RFC Liege* ve UEFA'ya, *Bosman* tarafınca açılmış üç farklı davadan oluşmaktadır²⁹⁹. *Bosman* kararlarından önce bir futbolcunun kulübü ile olan sözleşmesi sona erdiğinde, kulüp yine de o oyuncu için transfer ücreti talep edebilmekteydi ve bu durum kulüpleri karşısında zayıf durumda bulunan futbolcuların elini zayıflatmaktaydı³⁰⁰. Örneğin Fransa'da *Bosman* kararından önceki bir kurala göre, Fransa dışından bir kulüp Fransa'dan oyuncu almak istediği zaman Fransız kulüplerinin ödemesi gereken bedelin iki katını ödemek zorundaydı³⁰¹. Kulübü ile sözleşmesi biten

²⁹⁶ Gürten ve Erenel, s. 299.

²⁹⁷ Necip Kağan Kocaoğlu, "Futbol Şirketlerinin Halka Açılması", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 4, 68-109, 2011, s. 75, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397881>, e.t.: 22/04/2024.

²⁹⁸ Abanazır, s. 54.

²⁹⁹ Kocaoğlu, s. 73-74.

³⁰⁰ Hüseyin Aktaş ve Salih Mutlu, "Futbolda Finansal Sürdürülebilirlik Kapsamında "Finansal Fair Play Başa Baş Kuralı" ve Beşiktaş Futbol Kulübü Üzerinde Bir Uygulama", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 14, S. 2, 223-256, 2016, s. 231, <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/123831/makaleler/14/2/arastirmax-futbolda-finansal-surdurulebilirlik-kapsaminda-finansal-fair-play-basa-bas-kurali-besiktas-futbol-kulubu-uzerinde-bir-uygulama.pdf>, e.t.: 09/10/2024.

³⁰¹ Schmidt, s. 15.

Jean Marc Bosman'ı yüksek bir bonservis bedeli ile satış listesine konulmuş, kendisine aynı zamanda mevcut kulübü düşük bir maaş teklifi yapmış, akabinde hem yüksek bonservisi karşılayabilecek bir kulüp çıkmayınca hem de *Bosman* düşük maaş teklifini kabul etmeyince, kendisi kulübü tarafından kadro dışı bırakılmıştır³⁰².

Bunun üzerine kulübü ile Belçika Futbol Federasyonu'na ve UEFA'ya da dava açan *Jean Marc Bosman*, Avrupa futbolunu kökten değiştirmiştir. Bu karar futbolcuların serbest dolaşımını, ödenen bonservis ücretlerinin miktarını ve yabancı sınırlamalarını kökten değiştirmiştir. *Bosman* kararından sonra, artık sözleşmesi bitmiş futbolcular bakımından bonservis ücreti isteme dönemi sona ermiş ve AB'ye üye ülkeler ile Avrupa Ekonomik Alanı içerisinde yer alan takımlar arasında bir transfer yapılacağı zaman, transfer olan oyuncu da bu bölgelerdeki ülkelerin vatandaşlarından biriye bonservis ücreti istenemeyeceği hükme bağlanmıştır³⁰³. *Bosman* kararlarını takiben başta FIFA gibi uluslararası futbol otoriteleri eksik görülen kısımlarda düzenlemeler çıkarmış ve bu kararlar sayesinde profesyonel futbolculara serbest dolaşım imkanı tanınmıştır³⁰⁴. Bu kararlar birlikte sadece AB'ye üye ülke vatandaşları etkilenmemiş, AB ile anlaşma imzalamış AB'ye üye olmayan ülke vatandaşları da etkilenmiştir³⁰⁵. Anlaşmalara taraf ülke vatandaşları da *Bosman* kararıyla İç Pazar'a girme şartıyla serbest dolaşım hakkından faydalanmışlardır³⁰⁶.

Bütün bu gelişmelerle birlikte *Bosman* kararının bazı sorunlar da getirdiği düşünülmektedir. Örneğin, UEFA zaman zaman kulüpleri, çok fazla yurt dışından oyuncu transferi yapmaya çalışmaları ve bunun getirdiği rahatlık sebebi ile altyapı faaliyetlerine yeterince yatırım yapmamalarından dolayı eleştirmiştir³⁰⁷. UEFA da kulüplerin bu müsrifliğine çözüm olarak, kendi düzenlediği organizasyonlara katılacak olan kulüplerin, listeye yazdıracakları 25 futbolcudan 8 tanesinin kulübün kendi altyapısından yetişmiş olması zorunluluğu getirerek altyapıya yatırım yapılmasını teşvik etmek istemiştir³⁰⁸.

Bu durumun etkileri günümüze kadar ulaşmıştır. 2021 yılında dünyanın en büyük futbol kulüplerinden biri olarak görülen İspanyol devi Barcelona'nın, yine aynı şekilde

³⁰² Aktaş ve Mutlu, s. 231.

³⁰³ Kocaoğlu, s. 74.

³⁰⁴ Aktaş ve Mutlu, s. 233.

³⁰⁵ Abanazır, s. 57.

³⁰⁶ Abanazır, s. 57.

³⁰⁷ Meier, Garcia, Yılmaz ve Chakawata, s. 700.

³⁰⁸ Meier, Garcia, Yılmaz ve Chakawata, s. 700.

futbol dünyasının gelmiş geçmiş en iyi futbolcularından biri olarak görülen kulüp efsanesi *Lionel Messi*'nin sözleşmesini uzatamaması büyük ses getirmiştir. İçinde bulunduğu borç yüzünden efsanesinin sözleşmesini uzatamayan Barcelona, tarihin en büyük futbolcularından birinin bonservissiz bir şekilde bedavaya bir başka kulübe imza atmasını izlemek zorunda kalmıştır. Bu durum, sözleşmesi biten futbolcuların eski kulübüne herhangi bir bonservis ücreti ödenmeden başka bir kulübe imza atmasını sağlayan ve yaklaşık otuz beş yıl önce verilen *Bosman* kararına dayanmaktadır³⁰⁹.

2.4.4.2. *Simutenkov* Kararı

Igor Simutenkov İspanya'da yaşayıp, İspanya'nın *Union Deportivo Tenerife* takımında iş sözleşmesi ile oynamakta olan çalışma ve oturma iznine sahip profesyonel bir Rus futbolcuydu. Birçok ülkede olduğu gibi İspanya'da da AB dışındaki ülke vatandaşları için yabancı futbolcu sınırlaması kuralı uygulanmaktaydı. Rusya ve AB'nin aralarında imzalamış olduğu anlaşma gereğince AB vatandaşı futbolcularla aynı statüye sahip olmak isteyen *Simutenkov*, ABAD nezdinde İspanya Futbol Federasyonu'na karşı dava açmış ve dava sonucunda 2005 yılında ABAD, profesyonel futbolcu *Simutenkov* lehine hüküm kurmuştur³¹⁰.

Simutenkov kararıyla benzer nitelikte yabancı sınırlamasına ilişkin hentboldan doğan bir uyuşmazlık olan *Kolpak* kararında da aynı yönde hüküm kurulmuştur. *Kolpak* kararı, 2003 yılında Slovak hentbol oyuncu *Maroš Kolpak* ile Alman Hentbol Federasyonu arasında çıkan uyuşmazlığın, ABAD tarafından karara bağlanmasıyla ortaya çıkan ve sporcuların, AB içerisinde serbest dolaşım hakkına ilişkin verilmiş önemli kararlardan biridir.

Bosman ve *Simutenkov* kararları incelendiğinde serbest dolaşım hakkına ilişkin iki temel ilke ileri sürülebilmek mümkündür. *Kolpak* ve *Simutenkov* kararında olduğu gibi öncelikle sporun kendisine has yapısıyla alakalı objektif sebepler aksini öngörmediği sürece işçilerin serbest dolaşım hakkı garanti altına alınmalı ve ayrıca AB uyruklu olmayan kişiler serbest dolaşım hakkından yararlanamamaları da çalışanların hakkı

³⁰⁹ James J. Wold, "Bosman and Beyond: How A Court Decision A Quarter Century Ago Impacted Football On And Off The Pitch", *Marquette Sports Law Review*, C. 32, S. 2, 529-568, 2022, s. 530, <https://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1827&context=sportslaw>, e.t.: 13/03/2024.

³¹⁰ Roberto Branco Martins, "Freedom of Movement in Relation to Sport", *The International Sports Law Journal*, S. 1-2, 100-108, 2007, s. 102, https://www.asser.nl/media/2071/islj_2011_1-2.pdf, e.t.: 06/06/2024.

korunmalıdır³¹¹. Bu şekilde AB'ye üye ülkelerde oynayan profesyonel futbolcular yabancı sınırına takılmadan futbol oynamaya devam etmişlerdir.

2.4.4.3. *Nihat Kahveci Kararı*

Uzun yıllar İspanya'da futbol oynayan Türk Milli Takımı oyuncusu *Nihat Kahveci* yabancı sınırlamasına takılan oyuncular arasında yer almıştır. *Simutenkov* kararında olduğu gibi *Nihat Kahveci* de benzer problemten mustarip olmuş ve hakkını hukuki yollarla aramaya karar vermiştir. *Nihat Kahveci*, İspanya'nın *Real Sociedad* kulübünde oynadığı dönemlerde AB statüsüne sahip futbolcular ile aynı statüde sayılmadığı için bu durumu ABAD'a götürmüştür.

Avrupa Ekonomik Topluluğu-*European Economic Community* (AET) ile Türkiye arasında imzalanan ortaklık anlaşmasının eki olacak şekilde 23 Kasım 1970 tarihinde imzalanan mali protokol ve katma protokol ile göçmen Türk işçiler ile AB'ye üye devletlerin vatandaşları arasındaki milliyete dayanan ayrımcılığın engellenmesi hedeflenmiş ve Protokol'ün 37. maddesi gerekçe gösterilerek, *Real Sociedad* futbol kulübü ve *Nihat Kahveci*, İspanya Futbol Federasyonu'na, ulusal müsabakalarda sahada bulunabilecek AB'ye üye olmayan devlet vatandaşlarına ilişkin getirilen kısıtlama nedeni ile dava açmıştır³¹². *Nihat Kahveci* de *Simutenkov* gibi İspanya'da yaşamakta olup hem çalışma hem de oturma iznine sahip ve iş sözleşmesiyle bir İspanyol kulübü tarafından profesyonel futbolcu olarak istihdam edilmiş federasyon tarafından lisans verilmiş bir futbolcuydu.

Türkiye ile imzalanan ortaklık anlaşmasını *Kolpak* kararının gerekçesini oluşturan Slovakya ortaklık anlaşması ve *Simutenkov* kararının gerekçesini oluşturan Rusya ortaklık anlaşması ile karşılaştıran ABAD, Türkiye ile imzalanan 23 Kasım 1970 tarihli Ek Protokol'ün 37. maddesi gereğince, üye devletlerde kurulmuş kulüplerde yasal olarak istihdam edilen AB dışından gelen sporcuların, ulusal müsabakalarda sınırlı sayıda oynayabileceğini düzenleyen kural aleyhine hüküm kurmuştur³¹³.

³¹¹ Martins, s. 102.

³¹² Zeynep İlay Gümrük, "The European Court of Justice's Ruling in The Kahveci Case Lights the Way for Other Turkish National Sportsmen in the European Union", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2, 102-113, 2009, s. 111, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787392>, e.t.: 01.07.2025.

³¹³ Gümrük, s. 112.

2.5. Profesyonel Futbolda Uluslararası Uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Yolları

Futboldan doğan sözleşmesel uyuşmazlıklarda uluslararası çözüm mercii olarak FIFA kabul edilirken, disiplin ihlallerinde FIFA Disiplin Kurulu görevlidir. Bu uyuşmazlıklarda yargılama görevini FIFA adına FIFA'nın kendi kurulları yerine getirmektedir. Uluslararası uyuşmazlıklarda FIFA adına bu görevi yerine getiren kurullar Futbolcuların Statüsü Kurulu-*Players' Status Committee* (PSC) ve DRC'dir. Bu iki kurulun yargı yetkisi FIFA FSTT m. 22 ve 23 hükümlerinde düzenlemiştir. DRC'nin yargı yetkisi daha çok kulüpler ve futbolcular arasında profesyonel futbolcu sözleşmesinden çıkan uyuşmazlıkları kapsamaktadır³¹⁴.

DRC, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki uluslararası nitelikli sözleşmesel uyuşmazlıkları çözmek amacıyla kurulmuş, yarı-yargısal bir FIFA organıdır. 2001 yılında FIFA'nın "Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Hakkında Talimatı-*FIFA Statutes and Regulations on the Status and Transfer of Players* (FSTT)" kapsamında oluşturulmuş olan DRC, özellikle uluslararası transferlerde ödeme anlaşmazlıkları, sözleşmenin haksız feshi nedeniyle tazminat talepleri, antrenör sözleşmeleri, eğitim tazminatı ve dayanışma katkı payı, türlerindeki uyuşmazlıklara bakmaktadır. DRC kararları, FIFA Talimatları uyarınca bağlayıcı olup, taraflar isterlerse bu kararlara karşı CAS'a başvuruda bulunabilirler. Örneğin, Brezilyalı futbolcu *Matuzalém*, Shakhtar Donetsk kulübüyle olan sözleşmesini tek taraflı olarak feshetmiş ve *Zaragoza*'ya transfer olmuştur. Kulüp, FIFA DRC'ye başvurarak tazminat talebinde bulunmuştur. DRC, sözleşmenin haksız olarak feshedildiğine hükmetti ve futbolcu ile yeni kulübü Zaragoza'nın müştereken 11,8 milyon Euro tazminat ödemesine karar vermiştir. Bu karar, futbolcunun "spor ahlakı" çerçevesinde yükümlülüklerine uymadan sözleşmeden kaçmasının ciddi mali sonuçları olabileceğini ortaya koymuş ve CAS da bu kararı onamıştır³¹⁵. FIFA DRC kararları, özellikle sözleşme feshinin geçerliliği, tazminat miktarının hesaplanması ve sorumluluğun paylaşımı gibi temel hukuki konularda önemli içtihatlar sunar. Türkiye'deki TFF uygulamalarında bu içtihatların genellikle dolaylı etkisi olsa da FIFA normlarına

³¹⁴ Khodjimurotov Sherzod Abdakimovich, "The Jurisdiction of the FIFA and the CAS on Employment-Related Disputes", **International Scientific Research Journal**, C. 3, S. 10, 144-155, 2022, s. 149, <https://wos.academiascience.org/index.php/wos/article/view/2500/2375>, e.t.: 20/04/2025.

³¹⁵ CAS, 19.05.2009, 2008/A/1519 & 1520, **Kaynak:** <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1519,%201520.pdf>, e.t.: 13/04/2024.

uygunluk sağlanması için, sözleşme fesihlerinde “adil yargılama” ilkelerinin gözetilmesi, taraf temsilinde eşitlik, kararların gerekçeli ve kamuya açık olması ve CAS’a başvuru yollarının futbolculara açık hale getirilmesi, yönlerinden daha fazla bütünleşme önerilmektedir. **Tablo. 1** ile, FIFA PSC ile FIFA DRC arasındaki fark daha net ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Özellik	PSC	DRC
Yetki	Statü, tescil, transfer izni	Sözleşme uyumsuzlukları, tazminatlar
Karar Türü	İdari ve düzenleyici	Yargısal/bağlayıcı
Başvuru Nedeni	Transfer onayı, lisans anlaşmazlığı	Ücret alacağı, haksız fesih
Taraflar	Kulüpler, federasyonlar	Kulüpler ve futbolcular

Tablo. 1 FIFA PSC ile FIFA DRC arasındaki farklar

Tablo 2 ile, FIFA DRC’nin daha kurumsallaşmış, şeffaf ve temyiz denetimine açık bir yapı sunduğunu, TFF sisteminin ise daha kapalı ve idari ağırlıklı kaldığı gösterilmektedir.

Kriter	FIFA DRC	TFF UÇK / Tahkim
Yetki Alanı	Uluslararası	TFF tescilli sözleşmeler
Taraf Katılımı	Kulüp ve futbolcu temsilcileri eşit sayıda	TFF tarafından atanan üyeler
Karar Bağlayıcılığı	FIFA sistemi içinde zorunlu	TFF içinde bağlayıcı, genel yargıya kapalı
Bağımsızlık	Nispeten daha bağımsız (CAS temyizi mümkün)	Tam bağımsızlık tartışmalı
Şeffaflık	Örnek kararlar yayımlanıyor	Sınırlı sayıda karar kamuya açık

Tablo. 2 FIFA, DRC ve TFF karşılaştırması

DRC’de hem kulüpler hem de taraflar eşit sayıda temsil edilmektedir. Bir başkan, üç başkan vekili ve otuz üyeden oluşan bu kurulun, otuz üyesinden yarısı üye kuruluşların, kulüplerin ve liglerin önerisiyle kulüpleri temsil etmek üzere atanırken; diğer yarısı futbolcular birliklerinin önerisiyle futbolcuları temsil etmek üzere atanmaktadır. DRC önüne gelen uyuşmazlıklarda parasal sınırın altında kalanlara tek hakimle bakarken, parasal sınırın üstündeki uyuşmazlıklara üç hakimle bakmaktadır.

Futbolcuların Statüsü Kurulu ise bir başkan, bir başkan vekili ve sayısı FIFA tarafından belirlenecek ve üye kuruluşların, konfederasyonların, oyuncuların,

kulüplerin ve liglerin önerisi üzerine atanacak üyeler aracılığıyla görevini yerine getirmektedir. Bu kurul görevini kural olarak tek hakimle yerine getirmektedir. Bu kurulun yargı yetkisini genel olarak özetlemek gerekirse FIFA FSTT m. 22/1-c, f ve DRC'nin yetkili olmadığı konularda yargı yetkisi bulunduğunu söylenebilir³¹⁶.

Bu iki kurulun kararlarına karşı başvurulacak bir üst yargı merci ise CAS olarak düzenlenmiştir. Kurulların verdiği kararların tebliğinden itibaren taraflar bu kararı yirmi bir gün içerisinde CAS'a götürebileceklerdir.

2.5.1. FIFA Disiplin Kurulu ve FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Rolü

FIFA Disiplin Kurulu ve FIFA DRC uygulama alanları ve yargı yetkisi bakımından birbirinden ayrılmaktadır. Disiplin kurulu daha çok FIFA Disiplin Kodu'nda düzenlenmiş bulunan disiplin ihlallerinden doğan ve genellikle kulüpler ile federasyonlar veya spor oluşumları arasındaki çıkan uyuşmazlıkları incelerken; uyuşmazlık çözüm kurulu ise daha çok futbolcular ile kulüpler arasında çıkan profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme ulaştırılmasında görevlidir. Bu uyuşmazlıklar nitelik itibari ile istihdamla bağlantılı olmalı, uluslararası nitelikte olmalı ve tarafların ulusal çözüm kurullarına başvurmayı kararlaştırmamış olmalıdır³¹⁷. DRC'nin görev alanına giren konular daha çok FIFA FSveTT'de düzenlenmişken, disiplin kurulunun görev alanına giren konular ise daha çok FIFA Disiplin Kodu'nda düzenlenmiştir.

2.5.2. FIFA Disiplin Kurulu

FIFA Disiplin kurulu, disiplin yönetmeliğinde belirtilen düzenlemelere aykırı davranan kişi veya kulüplerin denetlenmesini sağlayan ve FIFA bünyesinde bulunan ilk derece başvuru veya denetleme makamı olarak düzenlenmiştir. Disiplin Kurulu'nun görev alanı birçok farklı ihlalden oluşmaktadır. Bu kurulun yargı yetkisi FIFA Disiplin Yönetmeliğinde ihlaller başlığı altında düzenlenmiştir. Bu ihlaller FIFA Futbol Oyun Kuralları kitabında düzenlenen ihlallerden etik dışı davranışlara ve sporda şiddetten doping cezasına kadar birçok farklı disiplin ihlallerini düzenlemektedir. Bu kurulun

³¹⁶ Özen, s. 238.

³¹⁷ Özen, s. 244.

görev alanı ve yargı yetkisi FIFA Statüsü ve FIFA Disiplin Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Kurulun verebileceği başlıca cezalar oyuncular ve teknik direktörler açısından müsabakadan men ve özel alanlara giriş yasağı gibi cezalarken; kulüplere transfer yasağı, hükmen mağlubiyet, puan silinmesi ve küme düşürme gibi birçok farklı ceza öngörülmüştür. Disiplin kurulunun vereceği bu cezalar kesin nitelikte olmayıp, bu kararlara karşı CAS'a gidilebilecektir.

CAS uluslararası uyuşmazlıklarda en üst derece başvuru ve itiraz makamı olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Tahkim Mahkemesi FIFA Disiplin Kurulu'na yapılan itirazları da karara bağlamaktır. Yapılan itirazları esastan inceleme yetkisine sahip olan disiplin kurulu bu kararları iptal edebildiği gibi yerine karar da kurabilmektedir. CAS'ın vereceği kararlar taraflar için bağlayıcı ve kesindir. Bununla birlikte FIFA sportif yargısında bu kesinlik hukuk ve ceza yargılamalarından biraz daha farklıdır. Tahkim kurulu tarafından verilen cezalar İsviçre Federal Mahkemesi'ne götürülebilecektir fakat kararın İsviçre Federal Mahkemesi'ne götürülmesi kararların uygulanmasını durdurmayacaktır. Yani bu kesinlik uygulanabilirlik açısından.

2.5.3. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

FIFA DRC'nin yargılama alanı genel olarak futbolcular ile kulüpler arasında imzalanan profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklardan oluşmaktadır. DRC'nin görev alanı FIFA FSTT m. 23/1 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükme göre aynı talimatta düzenlenen m. 22/1-a, b, d, e, f hükümlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda DRC görevli olacaktır. FIFA FSTT m. 22/1-a hükmüne göre kulüpler ve oyuncular arasında çıkan özellikle m. 13 ve m. 18 hükümleri kaynaklanan sözleşmenin devam ettirilmesine yönelik uyuşmazlıkları, sözleşme ihlalinin doğan tazminat cezaları ve yaptırımlar DRC önünde ele alınacaktır. DRC önüne gelen uyuşmazlıklara FIFA'nın statü, yönetmelik ve talimatlarında yer alan kurallarla birlikte, ayrıca üye olan ulusal federasyonların düzenlemelerini de uygulayabilmektedir³¹⁸. Bu kurulun tek amacı önüne gelen uyuşmazlıkları çözüme bağlamak olmayıp; aynı zamanda yaptırımların futbol dünyasında bu tarz davranışlara müsamaha gösterilmeyeceğini kusurlu olan tarafa hatırlatmak ve futbolun diğer aktörlerine de bu

³¹⁸ Abdakimovich, s. 149.

tarz durumlarda benzer şekilde başkalarına zarar verilmesi konusunda caydırıcı olmaktadır³¹⁹.

Her ne kadar Eylül 2001’de kurulmuş olsa da DRC’nin ilk resmi toplantısı kurulduktan yaklaşık bir yıl sonra Kasım 2002 yapılmış olup, DRC’nin futboldan doğan uyuşmazlıklarda tercih edilmesi ve FIFA’nın uyuşmazlık çözüm sisteminde bu derece önemli olması ve belirli bir tanınırlığa ulaşması biraz zaman almıştır³²⁰. DRC’nin verdiği kararların niteliği incelendiğinde 2011 yılındaki verilere göre, kararların yalnızca %15-20 civarında bir bölümü CAS’a götürülmüş ve bu götürülen kararların da küçük bir kısmı kabul edilmiştir³²¹.

Aynı maddenin b fıkrasına göre; kulüp ve oyuncular arasında çıkan iş ilişkisinden kaynaklanan uluslararası uyuşmazlıklarda da DRC görevli olacaktır. Bununla birlikte taraflar bu tarz uyuşmazlıkların ulusal düzeyde bir tahkim kurulu aracılığı ile giderilmesine karar verebileceklerdir. Bu şekilde bir tahkim yoluna başvurmak için tarafların aralarında sözleşme imzalamış olması zorunludur. Ulusal düzeyde yapılacak tahkim yargılamalarında, yargılamayı yapacak kurulun, adil yargılanma ilkesi ve taraflarca eşit temsil ilkesini garanti altına alması gerekmektedir.

Ayrıca yetiştirme tazminatından kaynaklanan uyuşmazlıklar ile dayanışma mekanizmasından kaynaklanan uyuşmazlıklarında DRC tarafından çözüme bağlanacağı FIFA FSTT m. 22/1-d hükmünde düzenlenmiştir

FIFA düzenlemelerinden de anlaşılacağı üzere, DRC daha çok kulüpler ile futbolcular arasında imzalanan bir işin görülmesi amacı güden sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkları ele almakla yükümlü olsa da bu uyuşmazlıklar genellikle FIFA’nın yetki alanı dışında kalmakta olup, FIFA’nın yetki alanına girebilmesi için bu uyuşmazlıklarda uluslararası bir unsurun bulunması zorunludur³²².

FIFA m. 22/1-b hükmüyle tarafların uyuşmazlığı DRC yerine alternatif bir çözüm yoluna götürmesini iki şarta bağlamıştır. Öncelikle götürülecek tahkim kurulunun bağımsız bir tahkim kurulu olması gerekmektedir. Bu ulusal bağımsız tahkim kurulunun, kendi ülkesi içerisindeki bağımsız yapısının garanti altına alınmış olması gerekmekte olup, herhangi bir kişinin, idarenin veya kurumun baskısı altında olmaması

³¹⁹ Ongaro, s. 36.

³²⁰ Ongaro, s. 28.

³²¹ Ongaro, s. 28.

³²² Abdakimovich, s. 149.

gerekir. FIFA'nın yerine getirilmesini istediği ikinci şart ise adil yargılanma ilkesinin ve oyuncular ile kulüpler tarafından eşit temsil ilkelerinin garanti altına alınmasıdır.

Özetlemek gerekir FIFA bünyesinde sözleşmesel uyuşmazlıkların çözümlenmesi için kurulmuş bulunan DRC, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki istihdamdan kaynaklanan profesyonel futbolcu sözleşmesi ile ilgili uyuşmazlıkların, sıradan iş mahkemeleri gibi, oyuncular ve kulüpler tarafından eşit temsil ilkesi içerisinde çalışan bir organ tarafından ele alınıp karara bağlanmasını sağlayan bir kuruldur³²³.

2.6. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)

Uluslararası bütün organize spor dallarında hiyerarşik bir yapı benimsenmiş olup, futbolda bu yapının en tepesinde FIFA ve olimpiik sporlarda da IOC varken; spor için bir de küresel mahkeme kurulmuş ve bu mahkeme de merkezi İsviçre'de bulunan CAS'tır³²⁴. CAS, tam adından da anlaşılacağı üzere CAS, spordan kaynaklı uyuşmazlıkların daha hızlı ve daha etkin bir şekilde, spor alanında uzman hakemler aracılığı çözümlenmesi amacıyla kurulmuş uluslararası bir tahkim mahkemesidir. CAS vereceği kararlar ile uluslararası hukukta yerleşmiş ve kurallaşmış ilkeleri pekiştirerek *lex sportiva* adı verilen yeni bir hukuk disiplini oluşmasına yardımcı olmaktadır³²⁵.

Statüsünün 30 Haziran 1984 yılında yürürlüğe girmesiyle kurulan CAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde bulunmaktadır. CAS uluslararası spora hizmet veren ve sporla ilgili bütün anlaşmazlıkları en kısa sürede çözmeye yetkili bağımsız bir yargı kurumudur³²⁶.

CAS'ın yargılama dili İngilizce ve Fransızca olup, yazılı ve sözlü savunmalarda da bu diller kullanılmaktadır³²⁷. CAS tahkimi bağımsız üç hakemden oluşan bir heyet tarafından yürütölmektedir. Tarafların anlaşması halinde uyuşmazlığın tek hakemle de görölmesi mümkündür.

Taraflar aralarında yaptığı bir sözleşmeyle veya federasyonların ya da yetkili kurumların mevzuatlarıyla özel bir başvuru süresine karar verebilmektedirler fakat eğer

³²³ Ongaro, s. 29.

³²⁴ Siekmann, s. 6.

³²⁵ Siekmann, s. 5.

³²⁶ Gerçekler, s. 86.

³²⁷ Gerçekler, s. 87.

böyle bir süre belirlenmediyse CAS'a temyiz başvuru süresi kararın tebliğinden itibaren yirmi bir gündür³²⁸.

CAS'ın yargılamasında taraflar aksine özel bir anlaşma yapmadığı takdirde İsviçre hukuku uygulanacak olup, CAS'ın verdiği kararlara karşı da İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvurulabilmektedir fakat bu başvuru durumu ancak temel usul kurallarının ihlali, kamu düzenine aykırı karar verilmesi gibi durumlarda söz konusudur³²⁹. Artık bu mahkemenin de verdiği kararlara karşı son ve nihai başvuru mercii AİHM olacaktır.

2.6.1. Kuruluşu

1980 yılından sonra profesyonel spor dallarında yaşanan uyuşmazlıklarının sayısının artması, sporun küreselleşmesinin hızlanması ve spor hukuku uyuşmazlıklarını bağlayıcı bir şekilde çözüme bağlayacak bir otoritenin bulunması ihtiyacı sebebiyle 1984 yılında CAS ile spor hukukunun ihtiyaçlarına uygun hızlı ve düşük maliyetle çözülmesi amaçlanmıştır³³⁰.

1984 yılında IOC tarafından oluşturulan ve başkanlığını Uluslararası Adalet Divanı'nda hakim olan *Kéba Mbaye*'nin yaptığı bir komisyonun çalışmaları sonucunda CAS kurulmuştur³³¹. Gerek profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda gerekse futboldan kaynaklanan disiplin ihlallerinden doğan uyuşmazlıklarda CAS son derece kritik bir rol oynamaktadır. Spor ile ilgili uyuşmazlıklarda bağımsız ve tarafsız bir çözüm yolu görevini üstlenen CAS, bu uyuşmazlıkları spor hukuku kuralları çerçevesinde çözmektedir.

CAS'ın uluslararası spor uyuşmazlıklarında olduğu gibi profesyonel futbolcu sözleşmelerinde de sağladığı en büyük avantajlardan biri; bir spor tahkim mahkemesi olarak, tüm spor mevzuatına hakim olması ve bu alanda uzmanlaşmış hakemler aracılığıyla çözüm sunmasıdır. Ayrıca geleneksel yargılama faaliyetinin yanında çok daha hızlı ve esnek bir çözüm yolu sunması bakımından taraflarca sıklıkla tercih edilmektedir. Özellikle sporcuların kariyerlerini sürdürmesi ve kulüplerin spor

³²⁸ Gerçekler, s. 97.

³²⁹ Gerçekler, s. 88.

³³⁰ Erkan Küçükgüngör, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 53, S. 2, 2-32, 2004, s. 6, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628618>, e.t.: 15/03/2025.

³³¹ History of the CAS, **Kaynak:** <https://www.tas-cas.org>, e.t.: 06/12/2024.

faaliyetlerine olağan şekilde devam edebilmesi adına sürecin hızlı bir şekilde tamamlanması büyük önem arz etmektedir.

CAS'ın kurulması *lex sportiva* adlı hukuk biliminin oluşması için büyük anlam ifade etmektedir. Nitekim CAS'ın ve FIFA'nın yetkisini tanımayan ulusal spor tahkim mahkemeleri ile CAS kurulmadan önce spordan kaynaklı uyuşmazlıklar genellikle farklı hukuk disiplinlerindeki mevzuat hükümleri çerçevesinde ele alınmaktaydı. Bu da spor hukuku alanında uzman olmayan mercilerin sporun özüne aykırı düşecek kararlar almasına neden olmaktaydı. *Lex sportiva* ile hedeflenen, spordan doğan uyuşmazlıkların yeknesak mevzuat hükümleri kapsamında ele alınarak, spor hukukunda uzmanlaşmış bir mahkeme aracılığıyla sonuca bağlanmasında CAS'ın kurulması etkili olmuştur.

2.6.2. Yapısı ve Görevleri

1984 yılında IOC tarafından kurulan CAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde yer almaktadır. Spor dünyasındaki uyuşmazlıkları sporun kendisine haz özellikleri göz önünde bulundurularak çözülmesi amacıyla kurulan CAS, IOC'den bağımsızlaştırılmak istenmiş ve bu nedenle 1994 yılında Paris'te Uluslararası Spor Tahkim Konseyi- *International Council of Arbitration for Sport* (ICAS) kurulmuştur. CAS'ın idari ve mali yönetimi Uluslararası Spor Tahkim Konseyi bırakılmış ve yargısal fonksiyonun CAS aracılığı ile sürdürülmesine devam edilmesine karar verilmiştir.

CAS Spor Tahkim Kodu- *Code of Sport-related Arbitration and Meditaion Rules* m. 6 hükmüne göre, ICAS üyelerinin görev süreleri dört yıl olup bir başkan, iki başkan vekili ve daire başkanlarından oluşan üyeler aracılığı ile görevlerini yerine getirirler. Ayrıca aynı hükmün yedinci fıkrası gereğince CAS Genel Müdürü'nü de ICAS toplanarak alacağı bir karar ile atamaktadır. Yine ICAS, CAS Üyeler Komisyonu'nun önerisi üzerine CAS bünyesinde çalışacak tahkim hakemlerini atamaktadırlar.

CAS, yargılamalarını üçlü bir yapı aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Olağan Tahkim Dairesi, Temyiz Tahkim Dairesi ve 2019 yılında kurulan ve aslında yargılama usulü Olağan Tahkim Dairesine çok benzeyen Dopingle Mücadele Dairesi CAS'ın üçlü yargılama yapısını oluşturmaktadır³³². Bu kurulların görevlerini genel olarak tanımlamak gerekirse; ilk derece tahkim kurulu olan Olağan Tahkim Dairesi mevcut

³³² Pak, s. 48.

hakem heyetleri aracılığıyla önüne gelen uyuşmazlıklar hakkında karar verirken, Temyiz Tahkim Dairesi, federasyonlar veya UEFA ve FIFA gibi kuruluşlar tarafından verilen disiplin cezaları ve spordan doğan diğer ihtilafları incelemektedir³³³.

CAS sporla ile ister doğrudan ister dolaylı olarak ilgisi olsun, bütün ticari anlaşmazlıkların ve sporla ilgili disiplin cezası kararları vermeye yetkili herhangi bir organın kararlarına karşı kararı alan merciin hukuki niteliğine göre birinci derecede muhakeme veya temyiz başvuru merciidir³³⁴.

Diğer tahkim usullerinde olduğu gibi CAS tarafından tahkim görevinin yerine getirilebilmesi için de taraflar arasında önceden sözleşmeye konulmuş bir tahkim şartına veya uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra yapılmış bir tahkim anlaşmasının varlığına gerek vardır³³⁵.

2.6.3. Başvuru Şartları

Bir spor hukukun CAS tarafından çözüme bağlanabilmesi için bazı sağlanması gereken bazı koşullar bulunmaktadır. Bu koşullar CAS Tahkim Tüzüğü³³⁶, “Kuralların Uygulanması- *Application of the Rules*” başlığı altında R27’de düzenlenmiştir. Genel olarak ifade edilmek gerekirse bu koşullar; uyuşmazlığın sporla ilgisi olması, taraflar arasında uyuşmazlığın CAS tarafından çözümleneceğine dair bir anlaşma bulunması, kararına karşı başvurulacak federasyonun CAS’ın yetkisini kabul etmiş olması ve konuyla ilgili mevzuatta görülen bütün iç hukuk yollarının tüketilmesi şeklinde sıralanabilir³³⁷. Örneğin Türkiye’de sportif anlamda Tahkim Kurulları CAS’a başvuru öncesinde son merci durumunda bulunmaktadır. Bununla birlikte UEFA Disiplin Kurulu’nun da kulüplere veya futbolculara ceza vermesi mümkündür. Böyle bir durum söz konusu olduğu takdirde UEFA Tahkim Kurulu’na başvurmadan taraflar CAS’a gidemeyecektir. TFF Statüsü m. 64 hükmünde de “FIFA ve UEFA Statüleri uyarınca, kesin ve bağlayıcı bir FIFA veya UEFA kararına yönelik tüm itirazların CAS tarafından ele alınacağı düzenlenmiştir. Yabancılik unsuru taşımasa bile sporcu, teknik direktör veya antrenörlerin sözleşmeleri CAS Tahkim şartı konulmasının önünde bir engel

³³³ Bağlan, s. 48.

³³⁴ Gerçekler, s. 86.

³³⁵ Küçükgüngör, s. 12.

³³⁶ Code: Procedural Rules by CAS, **Kaynak:** <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>, e.t.: 12.04.2024.

³³⁷ Gerçekler, s. 86.

bulunmayıp, UÇK'nin bu konuda münhasıran yetkisi bulunsa da bir kararında bunun CAS'a başvuruya engel olmayacağına hükmetmiştir³³⁸.

CAS'a başvuru prosedürlerini ikili bir ayrımla incelemek gerekmektedir. Olağan Tahkim Dairesi'ne başvuru ve Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvuru usulü şeklinde bir ayrıma tabi tutmak CAS'ın düzenlemelerine daha uygun düşecektir.

2.6.3.1. CAS Olağan Tahkim Dairesine Başvuru Şartları

CAS'ın ilk derece tahkim kuruluna başvurunun başlıca iki şartı bulunmaktadır. Bu şartlar CAS Tahkim Kodu R27 hükmü altında düzenlenmiştir. İlgili hükme göre, bu çözüm yoluna başvurabilmenin ilk şartı arada sportif bir uyuşmazlık bulunmasıdır. Bununla birlikte hangi uyuşmazlıkların sportif olup olmayacağı konusunda Tahkim Kodunda net bir ayırım olamayıp, CAS, önüne gelen uyuşmazlığın sportif nitelikte olup olmadığını yorumlarken geniş yorumlamakta ve tarafların veya uyuşmanın esasının herhangi bir şekilde spor ile alakalı olması durumunda kendisini yetkili görmektedir³³⁹.

CAS'ın ilk derece yargılama kuruluna başvurunun ikinci şartı ise tarafların aralarında bu konuda bir anlaşmaya varmasıdır. Taraflar CAS'ın tahkim yetkisini, aralarında uyuşmazlık çıkmadan önce yapacakları bir sözleşmeyle veya uyuşmazlık çıktıktan sonra da yapabilecekleri bir sözleşmeyle tanıyabileceği gibi mevcut sözleşme içerisine tahkim hükmü ekleyerek de tanıyabilirler³⁴⁰.

2.6.3.2. CAS Temyiz Tahkim Dairesine Başvuru Şartları

CAS Tahkim Kodu R47'de Temyiz Tahkim Dairesine başvurunun şartları düzenlenmiş bulunmaktadır. İlgili hükme göre CAS Temyiz Tahkim Dairesine başvurun başlıca dört şartı bulunmaktadır. Buna göre ilgili daireye başvurabilmek için öncelikle uyuşmazlığın sportif bir uyuşmazlık olması gerekmektedir. Sportif uyuşmazlık olması CAS Olağan Tahkim Dairesi için de aranan iki şarttan birisidir. Temyiz Tahkim Dairesine başvurabilmenin ikinci şartı ise CAS'ın Temyiz yetkisinin taraflarca tanınmış olmasıdır. Buradan taraflardan kasıt sadece sporcular ve kulüpler değil aynı zaman da spor federasyonları da bu kapsama alınmıştır. Temyiz Tahkim

³³⁸ Ertaş ve Petek, s. 511.

³³⁹ Pak, s. 78-79.

³⁴⁰ Pak, s. 80.

Dairesine başvurabilmenin bir diğ er şartı ise iç hukuk yollarının tüketilmesinin zorunlu olmasıdır.

CAS'ın temyiz yetkisi yerel federasyonlar veya uluslararası konfederasyonların veya spor kuruluşlarının özel düzenlemelerinde veya sözleşmelerinde tanınabildiğı gibi, bu düzenlemelerle ulusal federasyonlar yerel tahkim kurulu oluşturmayıp doğrudan CAS Temyiz Tahkim Dairesi'ni de yetkili kılabilirler³⁴¹. Yerel federasyonların mevzuatlarında CAS Temyiz Dairesi'ne başvuru konusunda açıkça bir düzenleme yapılmadığı durumlarda tarafların bu konuda yazılı olarak yapacakları bir sözleşme ile dairenin yetkisini kabul etmeleri gerekmekte olup, ayrıca yerel federasyonların ilgili CAS dairesine başvuruyu yasaklamamış olması da gerekmektedir³⁴². CAS'ın temyiz yetkisin ayrıca atıf yoluyla da kabul edilebilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır³⁴³.

CAS'ın Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvurulabilmesinin son şartı ise iç hukuk yollarının tüketilmiş olmasıdır. Öğretide iç hukuk yollarının tüketilmesi konusunda sadece olağ an iç hukuk yollarının tüketilmesinin yeterli olduğı konusunda bir görüş birlikteliğı sağlanmış olduğı görülmekte ve olağ an st  iç hukuk yollarının da tüketilmesine gerek olmadığı d ş n lmekte olup; spordan kaynaklanan uyuşmazlıkların kendisine özgü yapısı incelendiğinde, uyuşmazlıkların s ratlı bir şekilde sonuçlanması gerektiğinden bu görüşün benimsenmesi daha sağlıklı olacaktır³⁴⁴. Bununla birlikte yerel federasyonlar CAS Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvuru konusunda iç hukuk yollarının tüketilmesini şart koşmayıp, taraflara bu konuda bir seçimlik hak verdiyse; yani taraflara dilerse doğrudan CAS'a başvurma hakkı tanındıysa bu durumda taraflar doğrudan CAS'a da başvurabileceklerdir³⁴⁵.

2.6.4. Uygulanacak Hukuk

CAS Tahkim Kodu Olağ an Tahkim Dairesi'nde uygulanacak hukuk ile Temyiz Tahkim Dairesi'nde uygulanacak hukuk konusunda benzer ama farklı düzenlemeler getirmiş bulunmaktadır. CAS Tahkim Kodu R45'te Olağ an Tahkim Dairesi'nin önüne gelen uyuşmazlıklara uygulanacak hukuk konusunda açık bir düzenleme getirilmiş

³⁴¹  zen, s. 269.

³⁴²  zen, s. 276.

³⁴³ Bağlan, s. 70.

³⁴⁴ Pak, s. 102-103.

³⁴⁵ Bağlan, s. 73.

bulunmaktadır. Buna göre CAS'ın önüne gelen uyuşmazlığın hangi hukukun uygulanacağı konusunda taraflara bu hukuku seçme konusunda tam bir serbesti verilmiştir. Aynı maddenin devamında tarafların bu konuda bir tercihlerinin bulunmaması durumunda CAS'ın da bulunduğu yer olan İsviçre Hukuku uygulanacaktır. Ayrıca ilgili maddenin son cümlesinde tarafların diledikleri takdirde uygulanacak hukuk konusunda heyete de yetki verebilecekleri düzenlenmiştir.

Buna göre taraflar bu konuda anlaşmaya vardığı takdirde, söz konusu hükümde “*ex aequo et bono*” olarak düzenlenen, hakkaniyete en uygun düşecek uyuşmazlıkla ilgili derecesi yüksek hukukun uygulanması konusunda tahkim dairesi yetkili kılınabilecek olup; tarafların herhangi bir tercihi yoksa ve daireye bu konuda açık veya zımni kabul ile yetki de verilmediyse artık İsviçre Hukuku’nu uygulayacaktır³⁴⁶. Sporun kendine özgü yapısı nedeniyle taraflar genellikle spor ile alakalı sözleşmeler yaparken tahkim şartı da koymaktadırlar; şüphesiz ki bunun en büyük etkenlerinden biri, uygulanabilir hukuk konusunda tahkimin esnek olması ve tarafların, “*ex aequo et bono*” ile “*lex sportiva*” ilkelerine göre uyuşmazlık çözümünde uygulanacak hukukun belirlenmesinde yetkilerinin olmasıdır³⁴⁷.

CAS Temyiz Tahkim Dairesi’nde uygulanacak olan hukuk ise Tahkim Olağan Dairesi’ne uygulanacak hukuka benzer şekilde ama biraz daha farklı olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Temyiz Tahkim Dairesi’nde uygulanacak hukuk CAS Tahkim Kodu R58’de düzenlenmiştir. Bu hükme göre Temyiz Tahkim Dairesi öncelikle kararı temyiz eden federasyonun veya spor kuruluşun mevzuatında buna yönelik bir hüküm olup olmadığına veya tarafların bu konuda bir tercih yapıp yapmadığına bakacaktır. Eğer bu iki durumdan birisi söz konusuysa daire önüne gelen uyuşmazlığa o hukuku uygulayacaktır. Eğer taraflarca böyle bir tercih yapılmadıysa CAS iki şekilde yol izleyebilir. İlgili hükmün devamında CAS’ın dilerse aleyhine temyize başvuru alan federasyon veya sporla ilgili başka kuruluşun bulunduğu yer hukukuna göre karar vereceğini, dilerse CAS’ın kendi uygun gördüğü başka bir yer hukukuna göre karar verebileceğini düzenlemiştir. Bununla birlikte ilgili dairenin böyle bir karar alması durumunda, kararının gerekçesini de açıklaması gerektiğini düzenlemiştir. CAS’ın uygun gördüğü hukukun neye göre belirleneceği konusunda

³⁴⁶ Pak, s. 58,59.

³⁴⁷ Medić, s. 58-10.

ilgili hükümde bir düzenleme getirilmemiş olsa da bu hukukun mevcut uyumsuzlıkla en yakın ilişkiye sahip olan hukuk olması gerektiği düşünülmektedir³⁴⁸.

2.6.5. Başvuru Usulü

CAS Olağan Tahkim Dairesi'ne ve Temyiz Tahkim Dairesine başvurular benzer şekilde gerçekleşmektedir. CAS Olağan Tahkim Dairesi'ne başvuru, CAS Tahkim Kodu R38'de düzenlenmiştir. İlgili hükme göre başvuru, "Tahkim Talebi" adlı dava dilekçesinin CAS Mahkeme Ofisine sunulmasıyla yapılmaktadır. Ayrıca yapılacak bu başvuruda bulunması gereken unsurlar da aynı hükümde sayılmıştır. Bu hükmün son cümlesine göre CAS Mahkeme Ofisi gerekli bilgilerde bir eksiklik gördüğü takdirde, başvuruca tek seferlik kısa bir süre tanıyarak bu eksikliğin giderilmesini isteyebilecektir. Uygulamada davacı tarafından bu talep dilekçesinin yanında bir de talep beyanı dilekçesi verilmekte olup, bu dilekçe genelde ilk verilen dilekçe ile karıştırılsa da ikisi arasında farklılıklar bulunmakta ve tahkim talebi adlı dilekçede belli başlı unsurlar varken, talep beyanı dilekçesinde uyumsuzluğun detaylı bir şekilde açıklanması ve tüm delillerin mahkemeye bildirilmesi gerekmektedir³⁴⁹.

CAS Tahkim Kodu R39'a göre dava dilekçesinde herhangi bir eksiklik bulunmaması durumunda mahkeme ofisi bu dilekçeyi davalı tarafa iletip, kendilerine süre vererek cevaplarını bildirmelerini isteyecektir. Bu bildirimde davalı taraftın uyumsuzluğa uygulanacak hukuk hakkında görüşü istenecek ve cevap vermesi için de bir süre verilecektir. Aynı zamanda davalının vereceği bu cevap dilekçesinde CAS listesindeki hakemlerin seçimi ve sayısı hakkında da bilgi vermesi istenecektir.

CAS Temyiz Tahkim Dairesine de başvurular benzer şekilde yapılmaktadır. Temyiz dairesine yapılacak başvuru, temyiz dilekçesinin CAS Mahkeme Ofisi'ne verilmesiyle yapılacaktır. Temyiz dilekçesinde bulunması gereken bilgiler CAS Tahkim Kodu R48'de düzenlenmiştir. Olağan tahkim dairesinde olduğu gibi burada da eksiklik bulunması halinde başvuruca tek seferlik bir süre verilecek olup, bu süre içerisinde eksikliğin giderilmesi istenecektir. Ayrıca CAS Tahkim Kodu R49 süreye ilişkin bir sınırlama getirmiş bulunmaktadır. İlgili hükme göre temyize konu olan uyumsuzluğun tabi olduğu Federasyonun veya sporla ilgili kuruluşların düzenlemelerinde, temyiz süresine ait bir hüküm bulunmadığı takdirde, temyiz süresi genel hükümlere göre

³⁴⁸ Özen, s. 289.

³⁴⁹ Pak, s. 84-85.

kararın başvuruca tebliğinden itibaren yirmi bir gün olacaktır. Ayrıca temyiz dilekçesinin hangi tarihte verildiğine bakılmaksızın bu yirmi bir günlük sürenin bitiminden itibaren on gün içerisinde CAS Tahkim Kodu R51 gereğince, başvurucaunun gerekçeli temyiz dilekçesini CAS Mahkeme Ofisine sunması gerekmektedir³⁵⁰. Ayrıca aynı kodda düzenlenen R53'e göre davalı, temyiz dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren on gün içerisinde tahkim hakemi konusundaki tercihlerini bildirmek zorundadır. Ayrıca davalı, gerekçeli temyiz dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren yirmi gün içerisinde davaya cevap dilekçesini mahkeme ofisine sunmak zorundadır. Her iki dairede de dilekçeler aşamasından sonra yargılama aşamasına geçilecektir.

2.6.6. Kararları

CAS Olağan Tahkim Dairesi ve Temyiz Tahkim Dairesi kararları CAS Kodu R46 ve R59'da benzer şekilde düzenlenmiştir. Bu hükümler gereğince kararlar çoğunlukla alınacak olup, çoğunluğun sağlanamaması halinde başkan tek başına karar verecektir. Kararlar yazılı olacaktır ve taraflar aksini kararlaştırmadığı sürece gerekçenin de açıkça yazılacağı düzenlenmiştir. Ayrıca maddenin devamında kararın hüküm kısmını içeren bölümün taraflara tebliğ edildiği anda kararın icra edilebileceği düzenlenmiştir. Taraflar, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde, İsviçre Hukuku'na göre şartları oluştuysa karara itiraz edebileceklerdir. Ayrıca R59'da bir farklı bir düzenleme de bulunmaktadır. Mahkeme heyeti verdiği kararı hazırlayıp imzalamadan önce kararı, CAS Genel Müdürü'ne göndermekte ve müdür bu kararın şeklen uygun olup olmadığını inceleyip gerekli gördüğü takdirde hakem heyetini uyararak eksikliklerin giderilmesini sağladıktan sonra kararı onaylayarak heyete geri göndermektedir³⁵¹.

2.6.7. Kararlar Aleyhine Başvuru Yolları

CAS kararları aleyhine tarafların İsviçre Federal Mahkemesine başvurabilmeleri mümkündür. CAS merkezinin İsviçre'de olması nedeniyle, CAS kararlarının iptali davasında uygulanacak olan usul ve kurallar da İsviçre hukukuna göre belirlenecek olup, bu kurallar 18 Aralık 1987 tarih ve SR 291 sayılı İsviçre Milletlerarası Özel

³⁵⁰ Pak, s. 109.

³⁵¹ Bağlan, s. 69.

Hukuk Kanunu³⁵²,nda düzenlenmektedir³⁵³. Uyuşmazlığı sona erdiren kararlar hakkında iptal davası açılabilceğı gibi, uyuşmazlığı sona erdirmeye de nihai etkisi bulunmayan ara kararlar için de iptal davası açılabilcek olup, bu kararlar ancak nihai kararlarla birlikte iptal davasına konu olabirirler³⁵⁴. İsviçre hukukuna göre düzenlenmiş iptal sebeplerinin varlığı halinde taraflar, CAS Tahkim Kodu R46 ve R59 maddeleri gereğince kararın kendilerine tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde iptal davası açabileceklendir.

2.6.8. FIFA ve UEFA ile CAS Arasındaki İlişki

Futbolun küresel paydaşları arasında en yukarıda FIFA bulunurken, Avrupa futbolu da UEFA'nın etkisi altında şekillenmektedir. FIFA küresel çapta çalışmalarını sürdürmekteyken UEFA, FIFA ile iş birliği içerisinde çalışmalarını bağımsız bir şekilde sürdürmektedir. Bununla birlikte hem FIFA'nın hem de UEFA'nın kendi düzenlemelerinden ortaya birçok hukuki uyuşmazlık çıkmakta olup, bu yapılar uyuşmazlıkları öncelikle kendi organları aracılığıyla sonuçlandırmaya çalışmaktadırlar. Bu organların tarafları memnun edecek bir karar alamamaları halinde kararlar bir üst yargılama makamı olan CAS'a taşınacaktır.

CAS'ın şüphesiz en önemli özelliğı; futbolun UEFA ve FIFA gibi büyük ve küresel çaptaki oluşumların tekeline bırakılmaması ve bu oluşumların çıkardığı düzenlemelerin yine kendi organları aracılığı ile denetlenmesi nedeniyle bu iki oluşumdan bağımsız, spor yargılamalarında uzman bir mahkeme ihtiyacını karşılamasıdır. Hem UEFA hem de FIFA kendi organları aracılığıyla baktıkları uyuşmazlıklarda CAS'ı kendi mevzuatlarında nihai otorite olarak tanımıştır.

Bununlar birlikte CAS kararları, FIFA ve UEFA'nın önüne gelen uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmalarında emsal teşkil etmektedir. Bu şekilde futboldan doğan uyuşmazlıklarda uluslararası bir standart yakalanmakta olup, kararların hızlı bir şekilde alınmasıyla tarafların zararları minimuma indirilmektedir. Örneğın 2020 yılında İngiltere'nin köklü kulüplerinden *Manchester City* FIFA tarafından ekonomik yükümlölüklerini yerine getirmediğı için iki yıl uluslararası müsabakalardan men cezası almıştı. Ancak İngiliz devi bu kararı CAS'a taşımış ve CAS, FIFA tarafından verilen

³⁵² İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu- *Federal Act on Private International Law*, **Kaynak:** https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/en, e.t.: 24/06/2025.

³⁵³ Pak, s. 130.

³⁵⁴ Bağlan, s. 82.

cezaya konu olan fiillerin bazılarının beş yıllık zamanaşımına uğraması sebebi ile otuz milyon euro tutarındaki para cezasını on milyona indirmiş ve men cezasını da kaldırarak *Manchester City* kulübünün çok büyük zararlara uğramasının önüne geçmiştir³⁵⁵. Bununla birlikte CAS zaman zaman FIFA ve UEFA'nın etkisinde kaldığı iddiaları ve yüksek maliyeti sebebiyle eleştirilere de maruz kalmaktadır.

2.6.9. CAS'ın Uluslararası Uyuşmazlık Çözümündeki Rolü

CAS'ın futboldan kaynaklanan uluslararası uyuşmazlıklarda, FIFA ve UEFA'nın üstünde denetleyici bir mekanizma olarak bulunması, taraflara hızlı ve çabuk bir uyuşmazlık çözümü sağlaması, futboldan kaynakları uyuşmazlıkların çözümüne spesifik uzmanlık bilgisinin gerekmesi ve bu nedenle spor hukukunda uzman hakemler aracılığı ile uyuşmazlıkların ele alınmasını sağlaması ve son olarak bağımsız ve tarafsız bir oluşum olması nedeniyle kritik bir rol oynamaktadır.

Ayrıca, Türkiye'nin de taraf olduğu³⁵⁶ 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi³⁵⁷ gereğince CAS kararlarının uygulanması zorunlu kararlar arasında olması ve bu kararların icrasına yönelik UEFA ve FIFA tarafından özel hükümler getirilmesi bu kararların icrasını kolaylaştırmaktadır olup, bu durum CAS'ın sağladığı en önemli avantajlardan biridir³⁵⁸. CAS kararlarının kural olarak taraflar bakımından nihai, bağlayıcı ve ilgili kuruluşlar tarafından derhal icra edilebilir nitelikte olduğu, sadece bazı koşulların varlığı halinde temyize götürülebileceği düzenlenmiştir³⁵⁹.

Ayrıca CAS verdiği birçok kararla futbolun gelişimine yön vermiştir. Örneğin CAS'ın dünya futbolunda büyük ses getiren kararlardan biri 2008 yılında CAS tarafından verilen Webster kararıdır. İskoç futbolcu *Andrew Webster* ile kulübü *Heart of Midlothian F.C.* arasında görülen bu dava, FIFA tarafından düzenlenen koruma

³⁵⁵ CAS, 13.07.2020, 2020/A/678571 & 6175, Manchester City- UEFA Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_6785___internet__.pdf, e.t.: 21/05/2024.

³⁵⁶ 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi Türkçe Metin ve Resmi Gazete Kabulü için bkz., RG, 21/05/1991 Tarih, 20877 Sayı, **Kaynak:** <https://adb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/612021141817Newyork%20Konvansiyonu%20Türkçe.pdf>, e.t.: 23/06/2025.

³⁵⁷ 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi İngilizce Metin, **Kaynak:** <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf>, e.t.: 23/06/2025.

³⁵⁸ Özen, s. 303-304.

³⁵⁹ Özsunay ve Özsunay, s. 44.

dönemi sona erdikten sonra sözleşmesini fesheden *Webster*'in kulübüne ödemesi gereken tazminat konusunda anlaşmazlık çıkmasıyla ortaya çıkmıştır. Koruma dönemi FIFA FSTT'nda tanımlar başlığı altında tanımlanmıştır. Buna göre bir profesyonel futbolcu sözleşmesinin koruma dönemi; eğer sözleşme futbolcu yirmi sekiz yaşından önce imzalandıysa, sözleşmenin yürürlüğe girdikten sonraki üç yıllık periyodu kapsamaktadır. Futbolcu sözleşmeyi 28 yaşından sonra imzaladıysa bu süre iki yıla düşecektir. CAS *Webster* kararında koruma dönemi sona ermiş olsa bile sözleşmenin haklı bir nedenle feshedilmediği takdirde tarafların tazminat ödemesi gerektiğini düzenlemiştir.

CAS'ın bu kararı genel olarak bakıldığında iki temele dayandığı görülmektedir; öncelikle CAS, FIFA düzenlenmeleri gereğince karar vericilere tanınan geniş takdir yetkisi kullanmış ve sonra da spordan doğan uyuşmazlıklar ele alınırken sporun kendine has yapısı göz önünde bulundurulması gerektiğini düşünerek karar vermiştir³⁶⁰. Ayrıca CAS, sporun kendine has yapısının göz önünde bulundurularak karar verilmesinin FIFA'nın oyunun ruhu ilkesine (*for the good of the game*) uygun düşeceğini ifade etmiştir³⁶¹. *Webster* kararında koruma dönemi sona ermiş olsa bile sözleşmenin haklı bir nedenle feshedilmediği takdirde tarafların tazminat ödemesi gerektiği sonucuna varılmıştır. CAS, kararda futbolcu *Webster*'in sözleşmesini koruma dönemi bittikten sonra haklı bir nedene dayanmadan feshettiği için kulübüne, kalan sözleşmesinin değeri oranında bir tazminat ödenmesine hükmetmiş olup; bu karar FIFA tarafından, oyuncu lehine dengesizlik yaratması ve uzun vadede çok büyük zararlı sonuçları olacağı endişesi ile eleştirilmiştir³⁶². Bu karardan sonra futbolcuların sözleşmelerin son senelerine girdiğinde çok düşük bedeller ödeyerek takımlarından ayrılıp, yeni kulüplerine imza atacağı endişesi doğsa da ilerleyen yıllarda *Webster* kararı beklenen etkiyi yaratmamış ve çok fazla kullanılmamıştır.

³⁶⁰ Ian Blackshaw, "The CAS Appeal Decision in the Andrew Webster Case", *The International Sports Law Journal*, S. 1-2, 14-20, 2008, s. 19, https://www.asser.nl/media/2053/islj-2008_1-2.pdf, e.t.: 06/06/2024.

³⁶¹ Blackshaw, s. 19.

³⁶² Frans de Weger, "The Webster Case: Justified Panic as there was after Bosman?", *The International Sports Law Journal*, S. 3-4, 20-24, 2011, s. 20, https://www.asser.nl/media/2053/islj-2008_1-2.pdf, e.t.: 06/06/2024.

2.7. Ulusal Yargı Mercilerinin Yetkisi

Adil yargılanma hakkı Anayasa m. 36 hükmünde düzenlenmiştir. Anayasa m. 36 hükmüne göre, “*herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*”. Dolayısı ile profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının yanında devlet mahkemelerinin yargı yetkisinin kabulü Anayasal bir gerekliliktir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözümü için devlet mahkemelerine başvurulduğunda uyuşmazlık, o ülkenin mevzuatına göre çözümlenecektir. Türkiye’de profesyonel futbolcu sözleşmeleri kulüpler ile futbolcular arasında imzalanan ve iş hukuku hükümleri dışarısına çıkarılmış sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler, TBK m. 393 ile tanımlanan ve bu maddeyi takip eden maddeler ile düzenlenen hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümlere tabiidir³⁶³. Uluslararası unsur içermeyen uyuşmazlıklar veya uluslararası unsur içerse de ulusal bir tahkim tarafından uyuşmazlığın çözüleceği konusunda bir anlaşma olan uyuşmazlıklar ulusal yargılama makamlarının yetkisindedir.

2.8. Değerlendirme

Uluslararası düzenlemeler ve gelişmeler incelendiğinde spor hukukunun hala gelişmekte olan genç bir hukuk disiplini olduğu ortadadır. FIFA ve UEFA yaptığı koordineli çalışmalar ile insanları spora teşvik etmekte ve spora olan ilginin her zaman taze kalmasını hedeflemektedir. Bu durum, her geçen gün farklı düzenlemelerin yapılmasına sebep olmaktadır. Yeni düzenlemeler ile birlikte yeni uyuşmazlıklar ortaya çıkmakta ve bu durum uygulamada problemlere sebep olmaktadır. Bu problemlerin çözümünün pratikleştirilmesi için uyuşmazlıklar ele alınırken sporun kendine özgü has yapısı göz önünde bulundurulmalı ve uyuşmazlıklar *lex sportiva* adı verilen hukuk disiplini kapsamında incelenmelidir. Bu şekil de futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar ele alınırken FIFA’nın ana ilkelerinden biri olan oyunun ruhu ilkesi de hukuk yargılamaları üzerinde etkin kılınmış olacaktır.

³⁶³ Küçükgüngör, s. 48.

2.8.1. Uluslararası Spor Hukukunun Gelişimi

Kökü belki de insanlık tarihi kadar eski olan spor her geçen gün yenilenip farklı bir hale evrilmektedir. Özellikle teknolojik gelişmeler ve insanların bu gelişmelere olan ilgisi sporu küresel anlamda farklı boyutlara taşımıştır. Futbol da benzer şekilde gelişmelere sessiz kalmamış Video yardımcı hakem, gol çizgisi teknolojisi ve otomatik ofsayt sistemleri gibi farklı uygulamalar yeşil sahalarda görülmeye başlanmıştır. Bu teknolojik gelişmeler sadece yeşil sahalara ile sınırlı kalmamış aynı zamanda profesyonel futbolcuların transferlerinin kolay bir şekilde takip edilip, uygulamada çıkabilecek sorunların önüne geçmek amacıyla FIFA Transfer Eşleştirme Sistemi kurulmuştur. Bu sistem futbolcuların transferlerinin online bir sistemden takip edilmesini sağlamaktadır. Nitekim bu gibi gelişmeler ne ilk ne de son olacaktır. Futbol ve sporda rekabetçi bir ortamın sağlanması sürekli bir değişim içerisinde olmaya bağlıdır. Bu uygulamaların etkin bir şekilde kullanılabilmesi için altyapısının spor hukuku ile doldurulması gerekmektedir.

Bu noktada *Lex Sportiva* kavramı devreye girmektedir. Bu şekilde spor hukuku alanında doğan uyuşmazlıklar, spor hukukunda uzman mahkemeler tarafından ele alınacak, yapılacak düzenlemeler spor hukukunda uzman kişiler tarafından çıkarılacak ve bu kararların icrası ile denetimi yine spor hukukunda uzman kişiler tarafından yerine getirilecektir. *Lex Sportiva* kavramı sadece bir kavram olarak kalmamış nitekim yıllar içerisinde bu kavramın etkili kılınması için gerekli çalışmalar yürütülmüştür. Spor ve futboldan doğan uyuşmazlıkların bağımsız ve tarafsız bir kurul aracılığı ile yürütülmesi amacıyla CAS kurulmuş, UEFA ve FIFA futboldan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde bağımsız ve tarafsız kurulların oluşturulması için düzenlemeler çıkarmış ve yerel federasyonlara da bu düzenlemelere uyması konusunda talimatlar göndermiştir.

2.8.2. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar

Uygulamada karşılaşılan sorunların en büyüğü TFF'nin içinde bulunduğu organizasyonel yapı sebebiyle kurulların tarafsızlığını konusunda soru işaretleri bulunmasıdır. Nitekim AİHM 28/01/2020 tarih ve 30226/10 Numaralı *Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye* kararında, TFF kurullarının tarafsızlığı konusunda yeterli şüphenin oluştuğuna karar vermiştir³⁶⁴. Kurul başkanları arasında zaman zaman iş ilişkisi olması

³⁶⁴ Bkz. s. 67, Case of Ali Rıza and Others v. Turkey.

ve bu kurulların birbirleriyle alt mahkeme üst mahkeme ilişkisi içerisinde bulunması, kurulların tarafsızlığına şüphe düşüren sebeplerden birkaçıdır. Ayrıca geçmiş dönemlerde TFF Profesyonel Disiplin Kurulu başkan vekilinin kamu idaresinde çalıştığı durumlar görülmüştür. Bu gibi durumlar UEFA ve FIFA nezdinde kurulların tarafsız ve bağımsız karar almasını etkilediğine yönelik olumsuz kanaat oluşturmaktadır.

2.8.3. Çözüm Önerileri

İçinde bulunan mevcut sistemde kurullar TFF başkanının teklifi ve yönetim kurulunun onayı üzerine seçilmektedir. Ayrıca üyelerin listesine ve seçimine ilişkin atamalar yine aynı şekilde göreve gelen TFF Tahkim Kurulu tarafından ele alınmaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar yine bu organizasyonel yapı içerisinde yer almaktadır. Kulüplerin, TFF kurulları ile bağlantı içerisinde bulunması, eski kulüp yöneticilerinin zaman zaman kurullarda görev alması ve futbolcuların kulüpler karşısında yeterince temsil edilememesi de TFF'nin bağımsızlığının sorgulanmasına sebep olmaktadır. Bu tür eleştirilerin önüne geçilmesi, kurulların tarafsızlığı sorgulanamayacak bir şekilde genel kurul iradesinin egemen kılınmasıyla mümkün olacaktır. Genel kurulun seçeceği üyelerin, kulüp ve futbolcu temsilcileri aracılığı ile oluşturulacak bir kurul tarafından önerilmesi, TFF kurullarının bağımsız ve tarafsız niteliğini güçlendirecektir.

SONUÇ

Tezin ilk bölümünde bahsedildiği sporun küreselleşmesi ve ekonomik bir kimlik kazanması üzere amatör ve profesyonel sporcu kavramları oluşmuştur. Bunu takiben futbolda da profesyonelleşme süreci başlamıştır. Bu gelişmeler neticesinde kulüpler ve futbolcular arasında zaman zaman menajerlerin de taraf olduğu profesyonel futbolcu sözleşmeleri yapma gereği hasıl olmuştur. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri hem ulusal hem de uluslararası spor hukuku düzenlemeleri çerçevesinde gelişen ve kendine has birer yapısı olan rızaya dayalı özel hukuk sözleşmeleridir. Bu sözleşmeler, İş Kanunu kapsamı dışına çıkarılmış ve Yargıtay kararları uyarınca bu sözleşmelere uygulanacak hükümlerin TBK kapsamında düzenlenmiş olan hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümler olduğu hükme bağlanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde bahsedildiği üzere Türkiye’de profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda devlet yargısının yanında ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu Hukuk Kurulları da yetkili kılınmıştır. TFF’nin görevlerini, UEFA ve FIFA talimatları doğrultusunda tam bağımsız özerk bir federasyon olarak yerine getirmesi amaçlanmıştır. Çıkarılan düzenlemeler ile bu amaca ulaşmak hedeflenmiştir. Bununla birlikte TFF’nin devlet baskısından ne derece uzak olduğu konusunda öğretide bazı tartışmalar bulunmaktadır. Nitekim bu tartışmalar, TFF’nin bir kamu hukuku tüzel kişisi veya özel hukuk tüzel kişisi olup olmadığı konusunda toplanmaktadır. Bir görüşe göre, TFF’nin kanuni düzenlemesi özel hukuk tüzel kişiliğine yakın olsa bile lisanslama ve tescil gibi işlemler konusunda TFF tekel konumdadır ve futbola ilişkin konularda tek yetkili makamdır. Bu da TFF’ye bir nevi kamu hukuku tüzel kişiliği kazandırmaktadır. Diğer görüşe göre ise, TFF’nin kendi kanunları ile özerk bir şekilde kurulması ve futbola ilişkin konularda uluslararası spor federasyonlarının talimatları ile uyumlu hareket etmek yükümlülüğünden dolayı bir özel hukuk tüzel kişisidir. Ne yazık ki mevcut futbol düzeninde TFF’nin kamu teşkilatından tamamen sıyrılıp, bağımsız olarak hareket ettiğini söylemek çok zordur. Nitekim kulüp yöneticilerinin sürekli bir biçimde devlet kademelerini ziyarete gitmesi, bu konuda TFF’ye ilişkin sürekli talep ve isteklerde bulunması bunu doğrular niteliktedir. Bu soru işaretleri ayrıca TFF Hukuk Kurulları hakkında da mevcuttur.

TFF yargılama faaliyeti olarak görevlerini hukuk kurulları vasıtasıyla yerine getirmektedir. İlk derece başvuru mercii olan TFF UÇK ve itiraz mercii olan TFF Tahkim Kurulu TFF’nin sözleşmesel uyuşmazlıkların çözümünde yetkili hukuk

kurullarıdır. Ne yazık ki TFF Hukuk Kurullarının bağımsız ve tarafsızlığına ilişkin öğreti de birçok eleştiri bulunmaktadır. Nitekim AIHM de verdiği bir kararında bu kurulların tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda ciddi soru işaretleri olduğunu dile getirmiştir. Bu eleştirilerin kaynağı TFF hukuk kurullarının göreve geliş yöntemine ilişkin uygulanan usuldür. Bu kurullar göreve TFF Yönetim Kurulu Kararı ile gelmektedirler. TFF yönetim Kurulu da göreve TFF Başkanı ve TFF Genel Kurulu'nun seçimi ile gelmektedir. Genel Kurulda temsil konusunda futbolcuların aksine kulüplerin daha güçlü olması bu kurulun tarafsızlığına gölge düşürmektedir. Ayrıca TFF Yönetim Kurulu'nun futbol faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarını münhasıran yine TFF Yönetim Kurulu tarafından atanan TFF Tahkim Kurulunca nihai olarak karara bağlaması kurulun bağımsızlığına gölge düşürmektedir. Burada tezde bahsedildiği üzere bazı çözüm önerileri sunulmuştur. TFF Tahkim Kurulu'nun Yargıtay üyeleri tarafından spor hukukunda uzman kişiler tarafından seçilmesi veya TFF Tahkim Kurulunun doğrudan TFF Genel Kurulu tarafından spor hukukunda uzman kişiler arasından seçilmesi gibi yöntemler bu kurulların bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin tartışmaları sona erdirebilecektir.

TFF Hukuk Kurulları görevlerini yerine getirirken uluslararası spor federasyonlarının talimatlarına uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. Nitekim bu hususlar tezin ikinci bölümün sonlarında ele alınmıştır. Bu uluslararası spor federasyonlarının başında FIFA ve UEFA gelmektedir. TFF de çıkardığı talimatlar ile iki oluşumun yetkisini tanımış ve talimatları ile uyumlu hareket edeceğini taahhüt etmiştir. Böylelikle yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıkların çözümünde bu kurullarında yargı yetki kabul edilmiştir. Dolayısıyla yabancılık unsuru içeren sözleşmelerin çözümünde tarafları DRC'ye başvurabilecek ve FIFA kurulları uyuşmazlığı çözüme kavuşturacaktır. Yabancılık unsuru içeren sözleşmeler bakımından FIFA, kendi yargı yetkisinin yerel federasyonlar tarafından tanınması şart koymuşken bunu zorunlu tutmamıştır. Böylelikle taraflar dilerse kendi ülkelerindeki tahkimlere de başvurabilecektir. FIFA bunun için tek bir şart koşturmuştur. Buna göre tarafların başvurmak istediği tahkimin bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda şüphe bulunmamalıdır. Bu şekilde profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda taraflar ulusal mahkemelere, ulusal tahkim kurullarına ve ayrıca FIFA kurullarına başvurabileceklerdir. Bütün uyuşmazlık çözüm yollarının en tepesinde denetleyici ve itiraz yolu olarak merkezi İsviçre'de bulunan CAS bulunmaktadır.

Taraflar başvurdukları uyuşmazlık çözüm yolları hangisi olursa olsun bu uyuşmazlığı CAS'a taşıyabileceklerdir. Bununla birlikte bu uyuşmazlıkların CAS önünde görülebilmesi için bazı ön şartlar bulunmaktadır. Örneğin CAS tezin ikinci bölümünün son kısmında açıklandığı üzere spor hukuku üzerinde uzmanlaşmış bir tahkim mahkemesidir. Bu nedenle önüne gelen uyuşmazlığın spora ilişkin olması gerekmektedir. Aksi takdirde CAS bu uyuşmazlığı ele almayacaktır. İkinci olarak tarafların CAS'ın yetkisine ilişkin aralarında bir anlaşma bulunması gerekmektedir. Uluslararası federasyonlar ve yerel federasyonlar CAS kararlarına uygun hareket edeceklerini ve buna uygun düzenlemeler yapacaklarını daha önceden bahsedildiği üzere çıkardığı talimatlar ile kabul etmiştir. Bununla birlikte taraflar kendi aralarında CAS'ın yargı yetkisi konusunda bir anlaşma sağlayamazsa uyuşmazlık CAS'a götürülemeyecektir. Son olarak CAS'a başvurmak için bütün iç hukuk yollarının tüketilmesi gerekmektedir. Bu üç şartın sağlandığı durumlarda uyuşmazlık CAS önünde ele alınabilecektir. CAS vereceği kararlar artık nihai ve bağlayıcı olacaktır. Ancak kamu düzenine ve usule ilişkin bariz bir hukuka aykırılık bulunması durumunda uyuşmazlık İsviçre Federal Mahkemesinde incelenebilecektir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin kendine has özel bir yapısı bulunması ve bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulması ihtiyacından dolayı yukarıda ele alınan uyuşmazlık çözüm yolları kurulmuştur. Nitekim bu uyuşmazlık çözüm yolları zaman içerisinde verdiği kararlar ile futbola yön vermiştir. Tezin içerisinde birçok bölümde ele alındığı üzere bu uyuşmazlıklar gerek ekonomik gerekse sportif açıdan birçok sonuç doğurmuştur. Yaşanan bu gelişmelerden olumsuz etkilenmemek adına spor hukuku alanındaki ilerlemelerden geri kalmamak ve buna uygun düzenlemeler getirmek çok önemlidir. Nitekim bu şekilde kulüpler ağır yaptırımlar ile karşı karşıya kalmayacak, futbolcular ekonomik kaygıları bir kenara bırakıp sadece futbola odaklanacak ve taraftarlarda tarafsız bir şekilde yürütülen futbol faaliyetinden en yüksek hazzı alacaktır. Bunların sağlanması da ancak hukukun üstünlüğünün ve kurulların bağımsızlığının sağlanması ile mümkün olacaktır. Türk futbolunun içerisinde bulunduğu yönetsel yapıdan kaynaklanan problemler ve kurulların bağımsızlığına ilişkin soru işaretleri çıkarılacak yeni düzenlemeler ile giderildiği takdirde bütün bu amaçlara ulaşmak mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ABANAZIR, S. Cem; **Spor Hukukuna Giriş**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2022.
- AKINCI, Ziya; **Milletlerarası Tahkim**, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021.
- ANAYURT, Ömer; **Anayasa Hukuku Genel Kısım**, Seçkin Yayınları, 7. Baskı, Ankara 2024.
- BAĞLAN, Aysu Melis; **Spor Hukuku Pratik Çalışmalar**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2022,
- BAĞLAN, Aysu Melis; **Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye’de Hukuki Durum**, Seçkin Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2022.
- BAŞTÜRK, Faruk; **İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu**, 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2007.
- BERBEROĞLU YENİPİNAR, Filiz; **Spor Hukuku (Hukuk Davaları- Usul-Uygulama- Örnekler)**, Legal Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018.
- BİLGİNOĞLU, Nurettin Emre; **Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü**, Beta Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul 2015.
- CİRİT, İsmail Rüştü, ARTUÇ, Mustafa, ÇİÇEK BAŞTÜRK, Selda ve ALBAY, Buse; **Futbol Disiplin Hukuku Uygulamaları**, Adalet Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2023.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan; **Spor Hukuku**, 1. Baskı, Asil Yayıncılık, Ankara 2007.
- ÇETİN, Emre; **Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Adil Yargılanma Hakkı AİHS'in Kurumsal Gereklilikleri Bağlamında CAS, TFFTK ve GSBTK Özelinde Bir Değerlendirme**, 1. Baskı, Oniki Levha, İstanbul 2024.
- DEMİRCİ, Nuri; **Spor'da Yönetim-Teşkilatlanma ve Organizasyon**, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986.
- DOĞU, Hakkı Mert; **61 Soruda Spor Hukuku**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2024.
- DÖNER, Ayhan; **Anayasa Hukuku (Genel Esasları)**, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2023.
- EGE, Önder; **Türk Medeni Hukukuna Göre Spor Kulüpleri**, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2022.
- EKŞİ, Nuray; **Spor Tahkim Hukuku**, 1. Baskı, Beta Yayınları, Ankara 2025.
- EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Legem Yayınevi, 29. Baskı, Ankara 2024.
- ERTAŞ, Şeref ve PETEK, Hasan; **Spor Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara 2017.
- ERTEN, Rifat; **Milletlerarası Özel Hukukta Spor**, Adalet Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2007.

- FİŞEK, Kurthan; **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da ve Türkiye’de Spor Yönetimi**, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 1998.
- GENÇ, Durmuş Ali; **Spor Hukuku**, Alfa Yayınları, İstanbul 1998.
- GERÇEKER, Hasan; **Spor Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2023.
- GÖZLER, Kemal; **Anayasa Hukukunun Genel Esasları**, Ekin Yayınevi, 16. Baskı, Bursa 2024.
- GÜLŞEN, Recep; **Spor Hukuku**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2012.
- GÜRAN, Sait; **Türkiye Futbol Federasyonu’nun İdare Hukuku ile İlişkisi**, Rona Serozan Armağanı, C. 2, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2010.
- İBA, Şeref; **Anayasa Dersleri Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku**, Turhan Kitabevi, 4. Baskı, Ankara 2022.
- KARA, Eyüp; **Teori ve Uygulamada Spor Suçları**, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2025.
- KARABAĞ BULUT, Nil; **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret**, 1. Baskı, Oniki Levha, İstanbul 2021.
- KARAOĞLU, Ercan; **Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar**, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2017.
- PAK, Gürkan; **Spor Uyuşmazlıklarında Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılama Usulü**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2023.
- PASLI, Ali, GÖKÇE, Görkem, YOLLU, Yağmur ve KARACA, Nimet; **E- Spor Hukuki Bakış**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2021.
- PEKCANITEZ, Hakan, ATALAY, Oğuz ve ÖZEKES, Muhammet; **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, On İki Levha Yayıncılık, 12. Baskı, İstanbul 2024.
- SÜZEK, Sarper; **İş Hukuku**, 21. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2021.
- ŞAHİN, Onur; **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü**, On İki Levha, 1. Baskı, 2016
- TANÖR, Bülent ve YÜZBAŞIOĞLU, Necmi, **1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku**, Beta Yayıncılık, 20. Baskı, İstanbul 2020.
- TEZİÇ, Erdoğan; **Anayasa Hukuku**, Beta Yayıncılık, 26. Baskı, İstanbul 2023.
- TUTAR, Ali; **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Ücret**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2023.
- ORHAN, Ümit, ÖZKURT, Emin; **Spor Hukuku**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2023.
- ÖZ, Turgut ve OĞUZMAN, Kemal; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1**, Vedat Kitapçılık, 22. Baskı, İstanbul 2024.
- ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice; **Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)**, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul 2013.

- ÖZELÇİ, Aytaç; **Türkiye Futbol Federasyonu’nun Türk Hukukundaki Yeri**, Seçkin, Ankara 2010.
- ÖZEN, Mustafa; **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.
- ÖZSUNAY, Ergun ve ÖZSUNAY, Murat R.; **Futbol Uyuşmazlıklarının Çözümü ve CAS Tahkim Yargılaması**, Seçkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2024.
- UNAN, Dilay; **Profesyonel Sporcu Sözleşmeleri**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2022
- USLU Ferhat; **Spor Hukuku Dersleri**, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2016.
- YÖNEY, Can; “Sözleşmeye Uygulanacak Hukuk Olarak Lex Sportiva”, Sibel Özel ve Hatice Selin Pürselim Arning (Ed.), **Atipik Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk** içinde, On İki Levha, İstanbul 2020
- ZEVKLİLER, Aydın ve GÖKYAYLA, Emre; **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, 24. Baskı, İstanbul 2024.

MAKALELER

- ABDAKİMOVİCH, Khodjimurotov Sherzod; “The Jurisdiction of the FIFA and the CAS on Employment- Related Disputes”, **International Scientific Research Journal**, C.3, S. 10, Ekim 2022, ss. 144-155.
- AĞAR, Serkan; “Türk Spor İdaresinde Türkiye Futbol Federasyonunun Yeri ve İşlevi, Kurumsal İnceleme”, **TBB Dergisi**, S. 63, 2006, ss. 271- 320.
- AKBULUT, Emincan; “İş Hukuku Bağlamında Profesyonel Futbolcu Sözleşmelerinin Unsurları”, **İş ve Hayat Dergisi**, Ankara 2017, ss. 356-377.
- AKİL, Cenk; “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi**, C. 19, S. 3, İstanbul 2013, ss. 379-403.
- AKTAŞ, Hüseyin ve MUTLU, Salih; “Futbolda Finansal Sürdürülebilirlik Kapsamında “Finansal Fair Play Başa Baş Kuralı” ve Beşiktaş Futbol Kulübü Üzerinde Bir Uygulama”, **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 14, S. 2, Manisa 2016, ss.. 223-256.
- APAYDIN, Bahadır; “İdare Hukuku Cephesinden Spor Güvenlik Kurulu ve Kararları Üzerine Bir Değerlendirme”, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 28, S. 3, Ankara 2024, ss. 371- 406.
- AYANOĞLU, Taner; “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği”, **TBB Dergisi**, S. 74, Ankara 2008, ss. 43-76.
- AYANOĞLU, Taner; “Türkiye Futbol Federasyonu’nun Yapısı ve Statüsü”, Sporda Hak İhlalleri ve Denetim-Çalıştay Raporu içinde, Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları, Ankara 2018.
- AYDOS, Oğuz Sadık; “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 62, S. 3, Ankara 2013, ss. 643-689.
- BALCI, Murat ve TURAN, Sinem; “Futbolda Opsiyon Hakkı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Y. 34, S. 159, Ankara 2021, ss. 475-503.

- BAYKAN Metin ve YENİAY, Lokman; “Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Bağlamında Spor Tahkim Kurullarının Kararları”, **İzmir Barosu Dergisi**, C. 84, S. 3, İzmir 2019, ss. 137- 166.
- BLACKSHAW, Ian; “The CAS Appeal Decision in the Andrew Webster Case”, **The International Sports Law Journal**, S. 1-2, 2008, ss. 14-20.
- BULGU, Nefise; “**Sporda Şiddet ve Alt-Kültür**”, *Spor Bilimleri Dergisi*, C. 16, S. 4, 229-250, 2005, ss. 91-117.
- BUSSET, Thomas, DUBEY, Jean-Philippe, JACCOUD, Christophe, MALATESTA, Dominique; **Le football à l’épreuve de la violence et de l’extrémisme**, Antipodes, 2008.
- COLUCCI, Michele; **Sport and Contractual Stability: The Italian Case**, *European Sports Law and Policy Bulletin*, C. 2, S. 1, 2011, ss. 199-210.
- DAĞLI EKMEKÇİ, Aytül, EKMEKÇİ, Rıdvan ve İRMİŞ, Ayşe; “Küreselleşme ve Spor Endüstrisi”, **Pamukkale Journal of Sport Sciences**, C. 4, S. 1, 2013, ss. 91-117.
- DE WEGER, Frans; “The Webster Case: Justified Panic as there was after Bosman?”, **The International Sports Law Journal**, S. 3-4, 2011, ss. 20-24.
- DOĞU, Hakkı Mert; “Futbolcu Menajerliği Sözleşmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, Ankara 2015, ss. 380-396.
- EKMEKÇİ, Aytül, EKMEKÇİ, Rıdvan ve İRMİŞ, Ayşe; “Küreselleşme ve Spor Endüstrisi”, *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, Cilt: 4, Sayı: 1, 2013, ss. 91-117.
- ERBEYİN, Necip Fazıl; “TFF Hukuk Kurullarının Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 2, Eskişehir 2023, ss. 539-554.
- ERDOĞAN, Ersin, YEŞİLDAL, Selin; “Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakkında Bazı Düşünceler”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 1, Eskişehir 2023, ss. 19-37.
- ERTEN, Rifat; “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 1-2, Ankara 2006, ss. 117- 136.
- GÜMRÜK, Zeynep İlay; “The European Court of Justice’s Ruling in The Kahveci Case Lights the Way for Other Turkish National Sportsmen in the European Union”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 2, Ankara 2009, ss. 102-113.
- GÜNER, Cemil; “Yabancı Unsurlu Futbol Menajerliği Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları ve Uygulanacak Hukuk”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, S. 77, İstanbul 2019, ss. 103-151.
- GÜRSOY, Anıl; “Professional Football Players’ Contracts Under Turkish Law”, **Ankara Barosu Dergisi**, S.4, Ankara 2008, ss.19-29.
- GÜRTEN, Kadir ve ERENEL, Ege; “Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, Malatya 2012, ss. 295-315.
- KOCAOĞLU, Necip Kağan; “Futbol Şirketlerinin Halka Açılması”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 4, Ankara 2011, ss. 68-109.

- KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport)”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 53, S. 2, Ankara 2004, ss. 2-32.
- KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan; “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, 1998, ss. 127-139.
- MARTÍNEZ, José María Sabat; “The Employment Bond in the Area of Sports”, **The International Sports Law Journal**, S. 1-2 2008, ss. 77-81.
- MARTINS, Roberto Branco; “Freedom of Movement in Relation to Sport”, **The International Sports Law Journal**, S. 1-2, 2007, ss. 100-108.
- MEDIĆ, Ines; **Applicable Law For Contracts in The Sporting Context**, SEEU Review, C. 12, S. 1 2017.
- MEIER, Henk Erik, GARCÍA Borja, YILMAZ, Serhat ve CHAKAWATA, Webster; “The Capture of EU Football Regulation by the Football Governing Body”, **Journal of Common Market Studies**, C. 61, S. 3, 2023, ss. 692-711.
- PARRISH, Richard; “Regulating Players’ Agents: A Global Perspective”, **The International Sports Law Journal**, S. 1-2, 2007, ss. 38-43.
- SCHMIDT, Daniel; **The Effects of the Bosman-Case on The Professional Football Leagues with Special Regard to The Top-Five Leagues**, Bachelor Thesis, Nachrodt, 2007.
- SIEKMANN, Robert; “What is Sports Law? Lex Sportiva and Lex Ludica: a Reassessment of Content and Terminology”, **The International Sports Law Journal**, S. 3-4, 2011, ss. 3-14.
- ŞAFAK, Tolgahan; “Spor Federasyonlarının Türk İdari Teşkilatındaki Yeri”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 11, S. 124, Aralık 2016, ss. 107- 116.
- ŞİMŞEK, Alparslan; “Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü”, **TBB Dergisi**, 2015, ss. 381- 402.
- TAŞPINAR, Buğrahan Şemun; “Sporda Amatörlük ve Profesyonellik”, **Bilkent Gazetesi**, 2017.
- TEKİN, Yasin, MUCUK, Buket ve SUNAY, Hakan; “Türkiye’de Amatör Sporcu Olmak”, **Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, C. 14, S. 2, 2016, ss.183-190.
- TOPUZ, Gökçen; “Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 19, Özel Sayı, İzmir 2007, ss. 1901-1926.
- ONGARO, Omar; “Maintenance of Contractual Stability Between Professional Football Players And Clubs – The FIFA Regulations On The Status And Transfer Of Players and The Relevant Case Law Of The Dispute Resolution”, **Chamber European Sports Law and Policy Bulletin**, C. 2, S. 1, 2011, ss. 27-68.
- ÖZSOY, Selami; “Spor Hukukunda Tahkim”, **Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi**, C. 3, S. 1, Bolu 2008, ss. 15- 29.
- ÖZTUNA, Barış; “Türk Sporcuların Sosyal Güvenliği”, **International Journal of Science Culture and Sport**, S. 3, 2015, ss. 807-808.

- UZ, Abdullah; “Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Hukuki Niteliği Üzerine”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 1, S. 13, Isparta 2011, ss. 241- 296.
- YILMAZ, Ejder; “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışlığı”, Av. Atilla Elmas Armağanı, **Ankara Barosu Yayınları**, 819- 841, Ankara 2012.
- YÜCE, Aydın Alber; 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu’na Göre Spor Anonim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Diğer Anonim Şirketlerle Karşılaştırılması, **Necmettin Erbakan Üniversitesi Dergisi**, C. 5, S. 2, Konya 2022, ss. 482-500.
- WOLD, James J.; “Bosman and Beyond: How A Court Decision A Quarter Century Ago Impacted Football On And Off The Pitch”, **Marquette Sports Law Review**, C. 32, S. 2, 2022, ss. 529-568.

BELGELER

- 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi Türkçe Metin ve Resmi Gazete Kabulü için bkz., RG, 21/05/1991 Tarih, 20877 Sayı, **Kaynak:** <https://adb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/612021141817NewYork%20Konvansiyonu%20Türkçe.pdf>, e.t.: 23/06/2025.
- 10 Haziran 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi, İngilizce Metin **Kaynak:** <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/new-york-convention-e.pdf>, e.t.: 23/06/2025.
- 2021/5 sayılı Yenilenmiş Avrupa Spor Şartı, **Kaynak:** <https://rm.coe.int/recommendation-cm-rec-2021-5-on-the-revision-of-the-european-sport-cha/1680a43914>, e.t.: 16/04/2025.
- 2024- 2025 Sezonu TFF 3. Lig Müsabakaları Statüsü, **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2024-2025/2024-2025-Sezonu-TFF-3-Lig-Musabakalari-Statusu.pdf>, e.t.: 29/04/2025.
- AB’nin İşleyişi Hakkındaki Antlaşma- Treaty on the Functioning of the European Union Kaynak: <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf>, e.t.: 12/04/2025.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Tarih: 04/10/1950, Güncel Türkçe Versiyonu için bkz., **Kaynak:** https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur, e.t.: 30/01/2025.
- Code: Procedural Rules by CAS, **Kaynak:** <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>, e.t.: 12.04.2024.
- FIFA Disiplin Yönetmeliği, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com/m/59dca8ae619101cf/original/FIFA-Disciplinary-Code-2023.pdf>, e.t.: 22/03/2024.
- FIFA Futbol Temsilciliği Talimatı, **Kaynak:** <https://digitalhub.fifa.com>, e.t.: 15/04/2025.

- FIFA Status,
Kaynak: https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf, e.t.: 04/10/2024.
- FIFA Governing the Procedures of the Players' Status Committee and the Dispute Resolution Chamber,
Kaynak: <https://digitalhub.fifa.com/m/259f1778a076a66/original/letctztzqlfnph1tjdulx-pdf.pdf>, e.t.: 01/02/2024.
- İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu- Federal Act on Private International Law,
Kaynak: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/en, e.t.: 24/06/2025.
- Promoting Quality Physical Education Policy,
Kaynak: <https://www.unesco.org/en/quality-physical-education>, e.t.: 26/03/2025.
- Regulations on the Status and Transfer of Players,
Kaynak: <https://digitalhub.fifa.com/m/620d0240c40944ed/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-October-2022-edition.pdf>, e.t.: 28/11/2024.
- History of the CAS, **Kaynak:** <https://www.tas-cas.org>, e.t.: 06/12/2024.
- TFF, Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı,
Kaynak: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Amator-Futbolcu-Lisans-ve-Transfer-Talimati.pdf>, e.t.: 28/04/2025.
- TFF Futbol Menajerleri Talimatı, **Kaynak:** <https://www.tff.org>, e.t.: 25/11/2024.
- TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, Ağustos 2016,
Kaynak: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf>, e.t.: 28/04/2025.
- TFF Tahkim Kurulu Talimatı,
Kaynak: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimati.pdf>, e.t.: 01/05/2025.
- TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı,
Kaynak: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UCK-Talimati.pdf>, e.t.: 21/03/2024.
- Transfer System, **Kaynak:** <https://inside.fifa.com/>, e.t.: 05/12/2024.
- Financial Fair Play: All You Need to Know, **Kaynak:** <https://www.uefa.com/>, e.t.: 05/12/2024.
- Olympic Charter by International Olympic Committee,
Kaynak: <https://stillmed.olympics.com>, e.t.: 25/11/2024.
- UEFA Statutes Rules of Procedure of the UEFA Congress Regulations Governing The Implementation of The UEFA Statutes, **Kaynak:** <https://documents.uefa.com>, e.t.: 23.11.2024.

İCTİHATLAR

- AIHM, Case of Ali Rıza and Others v. Turkey, 28/01/2020 T., Başvuru Numarası: 30226/10, 5506/16, **Kaynak:** <https://hudoc.echr.coe.int>, e.t.: 27/11/2024.

- Anayasa Mahkemesi, T.18/01/2018, 2017/136E., 2018/7K., **Kaynak:** <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>, e.t.: 27.11.2024.
- TFF Tahkim Kurulu Anonimleştirilmiş Karar 2021/[.] E., 2021/[.] K. **Kaynak:** <https://www.tff.org>, e.t.: 13/11/2024.
- TFF Yönetim Kurulu Kararı, 16/04/2025 Tarih, 2025/02-4674 S., **Kaynak:** <https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/863339151cc74eb9a1c668dc2c644795.PDF>, e.t.:14/05/2024.
- TFF Tahkim Kurulu Kararları, 13/05/2025 Tarih, E.2025/260 – K.2025/289 ve E.2025/261 – K.2025/290 sayılı, **Kaynak:** <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=247&ftxtID=47557>, e.t.:14/05/2024.
- CAS, 07.10.2024, 2024/.../..., Football Player Paul Pogba Anti- Doping Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_10443.pdf, e.t.: 20/05/2024.
- CAS, 13.07.2020, 2020/A/678571 & 6175, Manchester City- UEFA Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_6785_internet_.pdf, e.t.: 21/05/2024.
- CAS, 19.05.2009, 2019/A/6171 & 6175, Josué Filipe Soares Pesqueira v. Osmanlispor FK Case, **Kaynak:** <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/6171,%206175.pdf>, e.t.: 21/05/2024.
- CAS, 19.05.2009, 2008/A/1519 & 1520, **Kaynak:** <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1519,%201520.pdf>, e.t.: 13/04/2024.
- CAS, 20.12.2023, 2020/A/7610, Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.- Victor Ruiz Torre Case, **Kaynak:** <https://www.sennferrero.com/wp-content/uploads/2024/04/CAS-2020-A-7610-Besiktas-A.S.-v.-FIFA-Victor-Ruiz-Torre-Real-Betis-Balompie.pdf>, e.t.: 13/04/2024.
- CAS, 26.08.2022, 2022/.../..., Football Player Emiliano Sala Case, **Kaynak:** https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_6594_Decision.pdf, e.t.: 19/05/2024.
- Yargıtay 3. HD., T. 01/10/2020, 7165E., 5239K., **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 14/06/2023.
- Yargıtay 9. HD., T. 08/11/2003, 19877E., 20178K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 28/04/2025.
- Yargıtay 13. HD., T. 04/04/2016, 39675E., 9346K., **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 13/11/2024.
- Yargıtay 13. HD., T. 04/06/2012, 5555E., 14356K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 28/04/2025.
- Yargıtay 13. HD., T. 05/12/2012, 20984E., 27826K., **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e.t.: 03/12/2024.
- Yargıtay 13. HD., T. 26/05/2014, 15789E., 16309K., **Kaynak:** <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, e.t.: 14/06/2024.

Yargıtay HGK., T. 15/12/2004, 13-722E., 707K., **Kaynak:**
<https://mevzuat.sinerjias.com.tr/>, **e.t.:** 28/05/2025.

YAYINLANMAMIŞ ARAŞTIRMALAR

BAL, Ahmet; “Avrupa Birliği Sürecinde Spor Federasyonlarının Yapısal Bakımdan Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilim Dalı, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara 2013.

SEYMEN, Cankut; “Sporcu Sözleşmeleri ve Sporcu Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları”, Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**, Antalya 2020.

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

<https://www.ab.gov.tr>

<https://www.apo.who.int>

<https://www.colucci.eu>

<https://www.dergipark.org.tr>

<https://www.documents.uefa.com>

<https://www.hudoc.echr.coe.int>

<https://www.galatasaray.org/>

<https://www.gsb.gov.tr/>

<https://www.inside.fifa.com>

<https://www.mevzuat.gov.tr>

<https://www.mevzuat.sinerjias.com.tr>

<https://www.normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr>

<https://www.resmigazete.gov.tr>

<https://www.rm.coe.in>

<https://www.sennferrero.com>

<https://www.shgm.gsb.gov.tr>

<https://www.stillmed.olympics.com>

<https://www.tas-cas.org>

<https://www.tez.yok.gov.tr>

<https://www.tff.org>

<https://www.olympics.com/ioc>

<https://www.uefa.com>

<https://www.who.int>